

Kéthetente megjelenő magazin | ára: 600 Ft | 87. évfolyam, 21-22. szám | 2022. június 5-12. | Evangélikus.hu

EVANGÉLIKUS Élet

Szívbe vésett
üzenet

Pünkösöd csodája
az irodalomban

Keresztény
szimbólumokról,
ahogy még sosem

Szél, tűz, jelenlét...

A Lélek ünnepén mi vagyunk
a legfontosabb eszköz Isten kezében

Már kapható!

3700 Ft helyett 3330 Ft

IGÉZŐ JELEK

Keresztény szimbólumok
és magyarázataik
Luther-idézetekkel

Az *Igéző jelek* című kötet harminchat egyházi jelképet és négy virágmintát vesz sorra magyarázataikkal együtt a főváros mátyásföldi evangélikus templomának mennyezetkazettáiról.

Igéző jelek

Keresztény szimbólumok és magyarázataik

SZÍNEZŐFÜZET

Oroszlán, hajó, jászolbölcső – ezeket az egyházi szimbólumokat ebben a füzetben te is kiszínezheted. **Harminchat egyházi jelképet és négy virágmotívumot** öltöztethetsz kedvedre színesbe, miközben elolvashatod, melyik szimbólum mit jelent.

1250 Ft helyett 1125 Ft

A LEGFONTOSABB ESZKÖZ

Pünkösdi lapszámunkban több írás is foglalkozik a legkülönlegesebb és talán legnehezebben megérthető ünnepünk magyarázatával, értelmezésével. Az igei, teológiai gondolatok mellett Stifner-Kóháti Dorottya írása azt mutatja be, hogy pünkösöd csodája íróinkat, költőinket is megihlette. Mint fogalmaz, „pünkösöd prózája és lírája a magyar irodalomban nem csupán elgyönyörködtet, de a hitben elmélyülésünket, magunkba szállásunkat is segíti”.

A tizenkét galambot és a keresztet ábrázoló címlapfotónk háttértörténete a 26. oldalon, könyvajánlónkban olvasható. Az *Igéző jelek – Keresztény szimbólumok és magyarázataik Luther-idézetekkel című*, frissen megjelent kis kötet és az ebből készült színezőfüzet e témakörben alapvető tudnivalókat kínál, egyszerűen és elegáns kivitelben.

Ifjúsági rovatunk ezúttal sem csak a fiataloknak vagy a gyermekes szülőknek szól. Hegedűs Attila soproni iskolalelkész a határokról, a józanságról és az éberségről is ír. Így figyelmeztet: „Józnak lenni azt jelenti: résen lenni. Muszáj résen lenni. Ne higgyük azt, hogy mindent a kezünkben tudunk tartani! Ne higgyük, hogy nyugodtan lehet játszani a tűzzel, mert elég ügyesek vagyunk, hogy elkerüljük a megperzselődést.”

Végezetül hadd ajánljam Cserhátiné Szabó Izabella lélekemelő cikkét az *Égtájéoló* rovatból. Készüljünk az ünnepre az északi egyházkerületi püspökhelyettes megerősítő soraival: „Pünkösöd, a Lélek jövetelének ünnepe arról szól, hogy »Isten minden kalandregénynél izgalmasabb műveket ír azokkal az emberleletekkel, akik készséggel adják át magukat váratlan tetteinek, élesen figyelnek, és meghallják a kegyelem suttogását, a Lélek hívogatásait«. Imádkozom, hogy a Lélek ünnepén megtapasztaljuk: a legfontosabb eszköz Isten kezében mi vagyunk, emberek.”

■ KÉZDI BEÁTA

Másodünnepeink

A munkaszüneti napon túl valójában mit ünneplünk karácsony másnapján, húsvéthétfőn és pünkösdhétfőn? – erről kérdeztük dr. Hafenschner Károlyt. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Teológia Tanszékét vezető professzor arról is beszélt lapunknak, hogyan alakultak ki a „másodnapok”.

18. oldal

Pünkösöd az Ószövetségben

A keresztény ünnepekörben húsvét után ötven nappal, pünkösdkor az egyház születésének ünnepét tartjuk. Dr. Varga Gyöngyi docenssel, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Ószövetségi Teológia Tanszékének vezetőjével pünkösöd ünnepeink ószövetségi alapjairól, a zarándokünnepekről beszélgettünk.

22. oldal

Berzsenyi Dániel kézjegye somogyi iratokon

Az evangélikus Berzsenyi Dánielt mint költőt nem kell bemutatnunk. Azonban hogy a „niklai remete” mint magánember és mint Somogy vármegyei hivatalviselő is hagyott írásos nyomot maga után, az már kevésbé közismert. *Thesaurus* rovatunk írása ilyen dokumentumokat tár olvasóink elé.

27. oldal

TARTALOM

Forrás • Láthatóan evangélikus, Oratio oecumenica	4
A vasárnap igéje • Pongrácz Máté	5
Forrás • Új nap – új kegyelem • Krámer György	6
Az ünnep igéje – pünkösöd 2. napja • Heinemann Ildikó	7
A hónap igéje – június • Balicza Iván	8
Krónika • Hírek, tudósítások	9
Égtájéoló • Cserhátiné Szabó Izabella püspökhelyettes írása	14
Az igehirdető műhelyében • A fotelben ülve: Pethő Judit	16
Élő víz • Gáncs Tamás rovata	17
Interjú • Másodünnepeinkről dr. Hafenschner Károllyal	18
Jegyzet • Pünkösöd galambja • Stifner-Kóháti Dorottya írása	20
Fókusz • Kerekasztal-beszélgetés egyházunk hitalapjairól	21
Interjú • Varga Gyöngyi Isten felénk forduló szeretetének ünnepéről	22
Irodalom • Pünkösöd csodája prózában és lírában	24
Ajánló • Keresztény szimbólumokról, ahogy még sosem	26
Thesaurus • Berzsenyi Dániel kézjegye somogyi iratokon	27
Ifjúság • Hegedűs Attila rovata	30
Deutsche Anlage	32
Slovenská príloha	34
Krónika • Hírek, tudósítások	36
Forrás • Oratio oecumenica	44
A vasárnap igéje • Bácskai Károly	45
Forrás • Új nap – új kegyelem • Pángyánszky Ágnes	46

LÁTHATÓAN EVANGÉLIKUS

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Boda Ildikó könyvtáros, művelődésszervező (Lázár Ervin Emlékház és Könyvtár) – Sárszentlőrinc. A keresztényi gondolkodást, az imákat, a templom áhítatos csendjét anyai nagyanyám mutatta meg nekem. Ő templomba jár, hívő evangélikus volt. Kicsi gyermekként vele mentem az istentiszteletre, és hallgattam Csepregi Béla bácsi prédikációit. Akkor még nem sokat értettem belőlük, mégis megéreztem valamit a hit erejéből. Nagymamám tanított imádkozni is, szertartásosan minden este, minden családtagot elővéve gondolatban. Kamaszkoromban már Karl Jánosné Csepregi Erzsébet volt a lelkész. Nála konfirmáltam, vele voltam nyaranta hittantáborban, ő volt, aki férjemmel összeadott, gyermekeinket keresztelte, temette nagyszülőimet. A prédikációin túl nagyon megfogott a lelkész nő hangja. Mindig csodálattal hallgathattam az énekét. Talán akkor értettem meg az Augustinusnak tulajdonított, de Luther Márton által is gyakran hangoztatott mondást: „Aki énekel, kétszeresen imádkozik.” Tőle hallottam először azt is, hogy az ima lehet közvetlen hangvételű is. Bár ismerem és tudom az imádságainkat, legtöbb esetben mégsem a „protokoll szerint” fohászok. Aktuális problémáimat, vívódásaimat, félelmeimet, de akár örömeimet és hálámat is egy hozzám közel álló Úrnak mondom el, aki, úgy érzem, mint egy barát áll mellettem, és hallja a ki nem mondott gondolataimat is. Különleges megélnem, és nagyon hálás vagyok érte, hogy amire engem a nagymamám tanított, azt most a gyermekeimnek édesanyám tanítja, teljes odaadással közvetítve feljükk Isten szeretetét. Áldás ezt látni.

Az evangélikusok mai arcképcsarnoka az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Regisztráció és a jegyvásárlás a Szélrózsára!

Június 19-ig lehet elővételben jegyet vásárolni a Szélrózsa evangélikus ifjúsági találkozóra. A fesztivált július 13. és 17. között Gyulán rendezik Közöttetek van mottóval.

A Szélrózsa találkozót a Magyarországi Evangélikus Egyház ifjúsági fesztiválja, sokak számára minden második évben a nyár fénypontja. Ha voltál már Szélrózsán, tudod, mit jelent, ha pedig még nem, akkor bátorítunk, hogy adj egy esélyt a találkozónak. Várunk július közepén Gyulán!

Az online regisztrációs felület és minden további információ a Szelrozsatalalkozo.hu oldalon érhető el.

EvÉlet-infó

ORATIO OECUMENICA

Mennyei Atyánk, megváltó Jézusunk!
Add nekünk Szentlelkedet, hogy teljes
bizalommal viihessük eléd kéréseinket!

Könyörgünk, Istenünk, hogy szeretetközösségben élhessünk Szentlelked munkája által. Vedd el nyugtalanságodtól, szabadíts meg a csüggedéstől, és add nekünk Jézus minden értelmet meghaladó békességét. Könyörgünk egyházadért. Áradjon a Szentlélek! Áldd meg az igehirdetőket, a vezetőket és minden szolgálattevőt, hogy akaratodat kövessék, és a Szentlélek vezetése valósulhasson meg a gyülekezetekben és az egész egyházban. Munkáld az egységet, és ne engedj teret a gonosznak közöttünk.

Istenünk, ma sok gyülekezetben konfirmáció zajlik. Könyörgünk a konfirmandusokért: erősítsd meg őket a hitben és a szeretetben. Segítsd őket, hogy a felnőtté válás nehéz folyamatában is hűségesek legyenek hozzád.

Könyörgünk a fiatalokért, akiket a keresztségben elhívtál, de nem jutottak el a konfirmációig. Könyörgünk azokért is, akik konfirmáltak, de azóta eltávolodtak tőled. Ne engedd, hogy elveszenek! Szentlelked által munkáld meg az életükben, hogy szereteted hozzád vonzza őket is!

Könyörgünk a népek vezetőiért, akik felelősséggel tartoznak neked. Add nekik a bölcsességet és a békességet lelkületét Szentlelked által. Fékezd meg a gonoszságot és az önzést, és mutasd meg nekünk Szentlelked csodáit!

Istenünk, könyörgünk mindazokért, akiket megpróbáltatás ér, akik betegséggel vagy a halállal küzdenek. Értessd velük jelenlétedet! Vigasztald meg a szomorkodókat, a gyászolókat a te igéddelel, hogy megtapasztalják szereteted erejét.

Mennyei Atyánk, megváltó Jézusunk! Tölts be mindannyiunkat Szentlelked erejével és örömeivel, hogy a te id legyünk, neked éljünk és szolgáljunk most és mindenkor. Ámen.

PÜNKÖSD ÜNNEPE – APCSEL 2,36–41

Szívbe vésett üzenet

Különleges pillanata az emberi életnek, amikor élet-utunk egy pontján – ki tudja miért, de – egy szó, egy mondat, egy gesztus belevésődik a szívbe, a lélekbe.

Akár csak egy napot szemlélve is láthatjuk, ahogy millió szó elhagyja ajkunkat, és kapunk cserébe ezernyi gondolatot, megszámlálhatatlan gesztust mindazoktól, akik kereszteznek életutunkat. Kimondott mondatok, amelyek egy szempillantás alatt köddé válnak, mintha nem is léteztek volna, a feledés homályába merülnek. Aztán hónapok vagy évek hosszú sora után egyszer csak érkezik egy szó, követi őt a többi, és váratlanul, megmagyarázhatatlan módon valamiért megmarad, elraktározódik: ellentétben a többivel, örök időre a szívbe vésődik.

Emberöltőt kísérő igehirdetés. Csodálatos ajándéka mindez a mennyei Atyának, hiszen ezek a pillanatok formálódnak később emlékekké, és határozzák meg a múlt egy szeletét életünkben. De nemcsak véletlenül kimondott mondatok tudnak ilyen hatással lenni ránk, hanem egy tudatosan elhangzott gyönyörű imádság vagy épp igehirdetés gondolata is képes rögzülni és örökké tartóvá válni.

Érdekes élménye életemnek, hogy noha lelkészként számtalan prédikációt hallgathattam az elmúlt évtizedekben, egy közülük mégis kiemelkedett, és kitörőhatóan vésődött bele az elmémbe. Jó pár évvel ezelőtt egy számomra nagyon fontos, szeretett és nagyra becsült lelkész osztotta meg lelkész kollégáival és így velem is gondolatait. Ha visszagondolok, nem voltak ezek semmiben sem kiemelkedőbbek, semmiben sem újszerűbbek, mint egy manapság elhangzó prédikáció, hisz maga az igehirdetés is egy gyönyörű, de gyakran idézett mondattal foglalkozott, amelyet Keresztelő János mondott: „*Neki növekednie kell, nekem pedig kisebbedniem.*” (Jn 3,30)

De engem, akkor, ahogy az Ige írja, szíven talált a prédikáció. Élethelyzetem, gondolataim, a reggeli indulás, a lelkészgyűlésre érkezés, a beszélgetések, a ragyogó nap fénye bizonyára mind-mind egy irányba vezettek, hogy végül hallgatva az Írást, örökre megmaradó szavakká formálódjanak bennem a lelkész gondolatai.

Szó, amely életre kel. Ahogy később kutattam a nagy titkot, hogy miért épp akkor és miért épp azt véste bele Isten a szívembe, valahogy mindig ugyanarra a következtetésre jutottam. A pünkösdi titok, a Szentlélek munkájának izgalma pont abban rejlik, hogy megfoghatatlan, és a legváratlanabb pillanatban érinti meg az embert. Nem lehet előkészíteni, nem lehet befolyásolni, egyszerűen csak megtörténik.

Megtörténik, amikor tisztán és igazán, hittel és meggyőződéssel hirdetik Krisztust úgy, ahogy kétezer évvel ezelőtt Péter tette. Hisz nem történik semmi különleges az első pünkösdi ünnepén sem. Pusztán szólt a törvény szava: térjete meg, és szabaduljatok meg nemzedéketek sokféle fájó bűnétől; de hirdet-

tett az evangélium is: kereszteljedjete meg, hogy megkaphassátok a mennyei Mester átkaroló szeretetét.

Formálódtak egymás után a mondatok, a gondolatok, hogy aztán egyszer csak életre keljenek.

CHARLES POERSON: SZENT PÉTER PRÉDIKÁL (1642)

Emberhalász leszel. Az általam megtapasztalt, szívbe vésődött igehirdetés óta máshogy tekintek Péter pünkösdi prédikációjára. Addig folyton-folyvást a titkát kerestem, miért tudott ekkora erővel hatni, de akárhogy is olvastam és elemeztem a beszédet, rá kellett jönnöm, nincsen benne nagy retorikai fordulat, óriási igehirdetői bravúr, csak egyszerű és világos szavak, amelyek mégis hatottak. Egy egyszerű kapernaumi halász esetlen szavai által, a galileai tájszólás vajt fülűek számára durva szavain keresztül. Mégis hatottak...

Végül csak egy kérdés motoszkál bennem, látva a három-ezer hitre jutott embert: vajon volt-e háromezer hal a csodálatos halfogás pillanatában Péter hálójában?

Akkor, amikor belevésődött a szívébe ez a mondat: „*Ne félj, ezentúl emberhalász leszel!*” (Lk 5,10)

■ PONGRÁCZ MÁTÉ

Imádkozzunk! *Mennyei Mester! Szavad áttöri a szív zárt ajtaját, felolvasztja a lélek jéggé dermedt falát. Kérünk, szólíts meg minket is, és add, hogy örökké tartó üzenetté váljon szavad dermedt szívünkben. Ámen.*

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (június 5.) *Még azok is, akik a Lélek zengéjét kapták: mi magunk is sóhajtozunk magunkban, várva a fiúságra, testünk megváltására. Mert üdvösségünk reménységre szól. Róm 8,23–24a (Zsolt 73,26; Jn 14,15–19[20–23a]23b–27; ApCsel 2,1–21; Zsolt 148) Amikor vágyakozunk valamire, gyakran sóhajtok nagyokat. Egy-egy ilyen sóhajításba sok minden belefér. Kítágul a valóság, kiszélesednek a határok, hiszen elképzelni annyi mindent lehet, álmodni tudunk akár nagyon nagyot. Pünkösd ünnepén a Lélek még nagyobbra nyitja a képzeletünket, eltünteti a határainkat, és azt ígéri, hogy Isten megváltott gyermekei lehetünk.*

Hétfő (június 6.) *Megvizsgál az Úr minden szívet, és megismer minden szándékot és indulatot. 1Krn 28,9a (1Jn 4,13; Jn 20,19–23; 1Kor 12,4–11; Énekek 1,1–2,7) Milyen életre szóló tanácsot adhat egy apa a fiának? Próbálja összeszűrni addigi életének minden tapasztalatát? Azzal az a baj, hogy az apa élete, nem a fiúé. Dávid király ezt a tanácsot adja Salamonnak, a fiának: „...ismerd meg atyád Istenét, és szolgálj neki teljes szívvel és készséges lélekkel, mert megvizsgál az Úr minden szívet, és megismer minden szándékot és indulatot.”*

Kedd (június 7.) *Szolgáljatok az Úrnak teljes szívetekből! El ne tántorodjatok, hogy a semmiket kövessétek, amelyek tehetetlenek, és nem tudnak megmenteni, mert semmik azok. 1Sám 12,20b–21 (Jn12,26; ApCsel 4,23–31; Énekek 2,8–3,11) Mennyi mindenben tudunk bízni életünk során! A szerencsében, emberekből, biztosításokban, pénzben, gyógymódokban, és még sorolhatnám. Amikor azután létezésünk határához érünk, mindezekről kiderül, hogy „semmik” voltak. Nem a végén kellene felsóhajtanunk, hogyan tehattünk ilyet, semmikben bízunk, akik nem menthetnek meg, hiszen tényleg „semmik”! Hamarabb kellene ezt újra átgondolni. Talán éppen ma.*

Szerda (június 8.) *Amikor a dicsőséges Urunkba, Jézus Krisztusba vetett hitetek szerint éltek, ne legyetek személyválogatók. Jak 2,1 (1Sám 2,7; ApCsel 8,[9–11]12–25; Énekek 4,1–5,1) Elképesztő, hogy mennyire személyválogatóan élünk. Mi magunk is, sok esetben a társadalom és azok az intézmények, amelyek között létezzük, állandóan osztályoznak. A buszon, a boltban, a rendelőben vagy az iskolában sem egyenlők az emberek. A személyválogatás rendszerszinten van jelen az életünkben. Ő értékes, ő kevésbé értékes, ő pedig értéktelen. Szinte egyetlen pillanat alatt besoroljuk azt, akivel találkozzunk, pedig nem is ismerjük a másikat. Előre, ránézésre megvan a véleményünk a másokról, és a mindennapi életünk természetes részévé lett a személyválogatás. Pedig Krisztus*

szerepében mindannyian egyek vagyunk, az ő szeretete nem ismer kevésbé értékes vagy értéktelen embert. Hogy felejthetjük ezt el?

Csütörtök (június 9.) *Krisztus szabadságra szabadított meg minket... Gal 5,1 (1Móz 4,7; ApCsel 11,1–18; Énekek 5,2–16) Aki átélte már a bűnbocsánat felszabadító örömét, mondjuk, egy csendes imádságban vagy az istentiszteleten, az úrvacsoraasztás előtt, az pontosan tudja, milyen szabadságról van itt szó. Amikor felszabadul a szív, eltűnnek a terhek, nem húz vissza semmi. Amikor fizikailag átéljük azt, hogy mekkora teherrel szabadulunk meg. Mit kezdünk ezzel a Krisztustól kapott szabadsággal? Újra telerakjuk magunkat a lelkiismeret-furdalás terheivel? Szabadon tehetjük azt, amire kér bennünket: „Szeresd az Urat teljes szívedből [...], és felebarátodat, mint magadat.”*

Péntek (június 10.) *A higgadt válasz elhárítja az indulatot, de a bántó beszéd haragot támaszt. Péld 15,1 (Ef 4,26b–27; ApCsel 11,19–26; Énekek 6,1–7,10) Egyetemista koromban szerettem vitatkozni. Jó volt egy-egy vitában megismerni a teljesen más gondolkodású társaim véleményét. Jó volt kipróbálni, mennyit ér az én érvelésem, hogyan alakul bennem is a gondolat, miközben hallgatom a többiekét. Ma már nagyon ritkán vagyok részese ilyen érvelésekre épülő beszélgetésnek. Az indulatok átveszik az irányítást. Senki sem hagy már teret a másoknak, győzni akar, leuralni a terepet. Pedig mindannyian ugyanannak a teremtő Istennek az egyformán szeretett gyermekei vagyunk, akik Krisztusban eggyé lettünk. Nem is gondolunk általában erre az egységre. Attól, hogy egészen mást gondol, hogy látszólag van olyan, hogy mi és ti, valójában benne egyek vagyunk. Ahogyan Jézus mondja: „Arról fogja megtudni mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretitek egymást.” (Jn 13,35)*

Szombat (június 11.) *Az utolsó napokban [...] nép a népre kardot nem emel, hadakozást többé nem tanul. Ézs 2,2,4b (Lk 3,14; ApCsel 18,1–11; Énekek 7,11–8,14) Ézsaiás az utolsó napokat a béke korszakaként írja le. Azért lesz béke, mert az emberek egyre tisztábban látják Isten valóságát. Megértik erejét, hatalmát, szándékait, és így maguk választják a hozzá vezető utat, a közelségét. Krisztus óta nekünk már megadatott ez a tisztán látás, az Isten országának megismerése. Minden háború és erőszak ellenére tudhatjuk, hogy melyik ösvény vezet el bennünket Istenhez, hogy Krisztusban hogyan mutatta meg akaratát, és mire hívott el bennünket. Isten országának valósága minden pusztítás ellenére a békesség idejét adhatja nekünk.*

■ KRÁMER GYÖRGY

PÜNKÖSD 2. NAPJA – APCSEL 2,42–47

Kitartó részvétel

Szétszéledtek. Kilencen voltak. Hetedikesek, nyolcadikosok. Két évig jártak ide minden csütörtökön. A Covid miatt csúszott egy évet a konfirmációjuk. Mégis kitartottak. Minden csütörtökön együtt tanultuk Isten dolgait, beszélgettünk, gyertyafénynél közösen imádkoztunk. Szerettük egymást. Azt hittem, hogy semmi nem fogja őket kirobbantani innen. Gyönyörű volt az a pünkösdi istentisztelet, amelyen kértük, hogy Isten erősítse meg a hitüket.

Aztán eltelt az ünnep, és csütörtökön már kevesebben lettek. Szeptemberben majdnem mind új iskolát kezdett. Hiába hívogattam, szervezkedtem, nem tudtam őket összetartani. Szétszéledtek, élük a középiskolások megterhelt életét. Egy éve konfirmáltak.

Kitartóan egy életen át. Olgi huszonnyolc évig volt gyülekezetünk felügyelője. Az utóbbi időben nagyon megromlott az egészsége, gyenge volt, bottal járt. Mégis minden vasárnap ott volt az istentiszteleten. Kitartóan, lelkesen, szelíden, mindig éhezve Isten igéjét. Biztonságának növelése érdekében behoztuk neki a templomtérbe a karfás széket az irodából, és meghagytuk neki, hogy ne álljon fel az istentiszteleten. Az úrvacsorát is székben ülve vette magához.

Május 2-án, a hetvenhetedik születésnapja után egy nappal hívta magához Isten. Csendes, imádkozva, énekelve, a családja körében búcsúzatott el ettől az élettől. Végig kitartott. Semmi nem rendítette meg, távolította el a Krisztusban való hittől, a gyülekezet közösségétől.

A hétköznapok közössége. A Szentlélek soha nem látott erővel teremtett közösséget pünkösöd napján. Háromezer ember tért meg és keresztkedett meg aznap. Igénk nemcsak a nagy és felkavaró élményeket írja le, hanem az utána következő csendes hétköznapokat is. Igen, mi szeretjük a látványos eseményeket. Vágyunk rá, hogy gyülekezetünkben is legyenek hasonlóak, vágyunk rá, hogy nagy erővel működjön a Lélek. Látni akarunk nagy és világraszóló megtéréseket.

A második ünnep mégsem látványos fordulatokat tár elénk, hanem a kialakult gyülekezeti életet mutatja meg. Megváltozott élet ez is. De még mennyire az! Az elsők, az ösgyülekezet tagjai közösségben élnek, megosztják a vagyonukat, felvállalják egymást, mindennap együtt tanulnak, együtt imádkoznak, úrvacsorát vesznek, növekszenek lélekben és létszámban.

Vasárnapi kereszténység. Nem becsülöm le a mai gyülekezetet. Hálás vagyok minden emberért, akit Isten Lelke arra indít, hogy jöjjön vasárnap templomba. Még jobban örülök, ha valaki

”

magától jön, belső vágy hozza ide, és nem kell örökösen unszolgolnom, hívogatnom, új ötletekkel előállnom, hogy felkeltsem érdeklődését az istentisztelet vagy a hétközi alkalmak iránt.

Nagyon jó érzés, amikor nem széledünk szét vasárnap az istentisztelet után, hanem együtt beszélgetünk még, kíváncsiak vagyunk egymás életére, és netán még az elhangzott ígértetésről is váltunk néhány szót. Igaz, nem vagyunk annyian, ahányan szeretnénk lenni. Igaz, nem mindennap jövünk össze. Igaz, vannak kudarcaink. Igaz, legalább alázatosak lettünk, és tudjuk, Isten Lelke nélkül minden emberi igyekezet hiábavalónak látszik.

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

Mégis. Pünkösöd második napján akár lehetnének elkeseredettek is, amikor arról olvasunk, hogy milyen volt az első gyülekezet. De a pünkösöd nem az elkeseredés ünnepe, hanem a Lélek kiáradásáé. Isten Szentlelke ma is tesz csodat. Ma is összegyűjti népét. Minden emberi tényező ellenére ma is működik köztünk, hitet teremt, új életre hív, kitartásra buzdít.

A Szentlélek ma is kitart mellettünk. Vihart kavart a lelkem mélyén, szelet támaszt, hitet ébreszt. Hiszem, hogy a szétszéledt konfirmált csapatot képes összegyűjteni. Hiszem: hogyan munkálkodott Olgi életében, úgy munkálkodik közösségeinkben. Kitartóan, hogy kitartóak legyünk.

■ HEINEMANN ILDIKÓ

Imádkozzunk! Szentlélek, jöjj, hogy végig kitartsunk! Jöjj, hogy semmi és senki ne tántorítson el tőled! Te teremsz köztünk közösséget, és hívd életre gyülekezeteidet! Ámen.

Szerelem a Bibliában

Az *Ószövetség* legszebb lírai könyvéből, a világirodalom egyik leggyönyörűbb szerelmes költeményéből való ez a mondat. De több írásmagyarázót és igehirdetőt hozott már zavarba az *Énekek éneke*. Van olyan magyarázó, aki ezt tartja a leginkább nem a Bibliába illő könyvnek. Aki elolvassa, könnyen sejtheti, hogy miért: az egész könyvnek ugyanis egyetlen témája van: a szerelem.

Igen, a szerelem. Nem a felebaráti szeretetről, nem is az ellenség iránti szeretetről van ebben az igében szó, hanem a szerelemről, férfi és nő közötti vágyódásról. Szerelmes énekek gyűjteménye, amelyeket esküvőkön, mulatságokon énekeltek az emberek. Nem találunk benne egyetlen halvány utalást sem az üdvtörténetre, bűnvallásra, kegyelemre, ezzel szemben hallhatunk itt a szerelem dicsőítéséről, a szerelmesek egymás utáni vágyakozásáról, erotikus fantáziájáról, az együttléjük gyönyörűségéről.

Volt olyan ókori teológus, aki egyenesen azt javasolta: zárják el ezt a könyvet az ifjúság elől, mert olvasása a fiatalokban bűnös gondolatokat ébreszthet. A történelem során többször is cenzúrázni akarták az *Énekek énekét* a bibliai könyvek sorából, vagy éppen a felnőtt olvasóközönségre akarták korlátozni a használatát.

A 16. században Spanyolországban négy év börtönre ítélték egy tudóst, amiért lefordította spanyolra.

És valóban, mi magunk is zavarban lehetünk, mert költői nyelven fogalmazza meg ez a könyv szerelmes énekek gyűjteményeként a menyasszony és a vőlegény szépségét, egymás utáni vágyakozásukat, szerelmük testi-lelki beteljesedését. A mai igemagyarázók és igehirdetők közül is sokan úgy tekintik, hogy ebben a könyvben metaforikusan Isten és az ember, Krisztus és az egyház „szerelme” jut kifejezésre. De ha az énekeket eredeti helyük és használatuk szerint értjük, akkor ezek nem mások, mint egy többnapos lakodalmi ünnepsorozat kellékei, melyek nagyon is emberi érzésekről szólnak.

Az *Énekek éneke* tehát profán, több ezer éves szerelmes dalok gyűjteménye. Hogy mégis benne van a Bibliában, az ar-

ról tanúskodik, hogy a tiszta szerelem, a férfi és a nő egymáshoz vonzódása Isten jó rendje szerint való, hozzátartozik a teremtéshez. Azt jelenti ez, hogy a szexualitás is Isten ajándéka, boldogan lehet megélni, de persze könnyű vele visszaélni, áruvá, pusztá élvezetté silányítani.

”
*Tégy engem,
mint pecsétet
a szívedre,
mint pecsétet
a karodra!
Bizony, erős
a szerelem,
mint a halál...*

(*Énekek 8,6*)

Ezt nevezi a Biblia parázsnágnak, ettől akar megvédeni minket Isten a házassággal. Így lesz ez a régi ige nekünk is fontos üzenet: férfi és nő csak az egymásnak elkötelezett, felelős, hűséges, egy életre szóló kapcsolatban, vagyis a házasságban élheti meg szerelmük többletét, igazi boldogságát.

Azt mondja az ige, hogy a házasság pecsét a szíveken. A pecsét olyan jel, amely hitelesít. Tanúskodik arról, hogy egy irat, rendelkezés, üzenet hiteles és érvényes. „Tégy engem – kérte a menyasszony szerelmesét –, mint pecsétet a szívedre!” Így is fogalmazhatnánk: legyen szerelmed mindig hiteles és érvényes.

Ha kimondjuk valakinek azt a szót, hogy „szeretlek”, ha megvalljuk a szerelmesünknek: „Holtomig, holtodig el nem hagylak!”, vajon mi pecsételi meg ezt a vallomást? Hiszen olyan gyakran szem-

besülhetünk azzal, hogy nincs értékük a legszentebb vallomásoknak sem! A jegygyűrűt le lehet húzni, az ígéreteket fel lehet rúgni, az esküt meg lehet szegni. Vannak, akik magukra tetováltatják szerelmük nevét, és láttam már olyat is, hogy ez a név át volt aztán húzva, és alatta ott volt az illető új szerelmének a neve. Nagyon furcsa, megdöbbentő volt. Akik Isten szeretetével pecsételik el egymást, azok életfogytig ragaszkodnak egymáshoz. Egymáshoz ragaszkodva, egymást szeretve, segítve, egymás terhére hordozva igazolják a pecsét, az egymás iránti vallomás hitelességét, súlyát és értékét.

Az *Énekek énekének* szerzője azt is írja: erős a szerelem, mint a halál. A szeretet nem futó és változó érzélem. Ha csak érzelmeszeretet kapcsolná össze a szerelmeseket, akkor nem lenne jövője a kapcsolatuknak. Érzelmekre nem lehet egy életet, még kevésbé egy kapcsolatot építeni. Az igazi szeretet azonban nem múló érzélem, az igazi szeretet nem kihunó láng! Ahogy a halál az ember számára legyőzhetetlen, úgy legyen a férfi és nő egymáshoz való kötődése, ragaszkodása is legyőzhetetlen.

Arról is beszél igénk, hogy az Úr lángja kiolthatatlan. A jeruzsálemi templomban állt egy kandeláber,

amelynek a tüzeit folyamatosan táplálták. Amolyan örökmécses volt ez, soha nem aludt ki. Ez jelezte azt, hogy Isten hűsége és szeretete mindig népével van. Ehhez a lánghoz hasonlítja az *Énekek énekének* költője az igazi szerelmet, amely Isten szeretetéből táplálkozik. Csak az tud el nem múló, halálíg tartó szeretettel szeretni, csak az képes jóban és rosszban, örömben és bánatban, egészségében és betegségében is hűségesen kötődni házastársához, aki tudja, hogy Isten őt is ilyen halálíg tartó, hűséges szeretettel hordozza. Aki tudja, hogy Isten hűséges, az maga is hűséges lesz házastársához.

Mit mond hát nekünk ez az ige? Azt, hogy Isten nem elvenni akarja tőlünk az életet, hanem beteljesíteni. Istentől kapott ajándék a szerelem, az életöröm, a szépség és a gyönyör.

■ BALICZA IVÁN

Felismerni Krisztust

Lelkésziktatás Répcelakon

Új lelkészük beiktatását ünnepelték május 21-én a Répcelak–Csánigi Evangélikus Egyházközség tagjai. A három éve a közösségben szolgáló Baranyay Bencét Rostáné Piri Magda, a Vasi Egyházmegye esperese iktatta be parókusi tisztségébe. Az istentiszteleten Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten ígését. A liturgiában és az úrvacsoraosztásban részt vett Baranyay Csaba espereshelyettes és Németh Kitti bobai másodlelkész is.

Baranyay Bence Kőszegen nőtt fel evangélikus lelkészcsaládban. 2019 nyarán ordinálta Szemerei János püspök. Beosztott lelkészként első szolgálati helye a Répcelak–Csánigi Evangélikus Egyházközség lett, ahol a parókusi alkalmassági vizsgálat 2019 őszén történt sikeres teljesítése után a gyülekezet megválasztotta lelkészének. 2018-ban kötött házasságot Gáspár Anett Évával. Feleségével két gyermeket nevelnek.

A csodákat tevő és szabadulást szerző Istennek adunk ma hálát – mondta Szemerei János a meghívón is szereplő Zsolt 98,1 alapján tartott prédikációjában. A püspök hangsúlyozta: tanúi vagyunk annak, hogy Isten szabadulást szerez. „Jézus szabadításának csodáját soha nem felejthetjük el, arról mindig szólnunk kell. Kiemelt feladata ez az egyháznak, a lelkészeknek” – fogalmazott.

A beiktatás után a jelen lévő kollégák, köztük Baranyay Bence szülei, Baranyay Csaba és Baranyayné Rohn Erzsébet kőszegi lelkészek kértek áldást szolgatársuk életére.

Ezután az új parókus lépett a szószékre. Baranyay Bence Mk 6,31–34.53–56 versei alapján arról beszélt, hogy Isten országának munkájához a Jézusról szóló tanítás mellett az egymásról való gondoskodás, a gyógyítás is hozzátartozik. „Isten

országának eljövételét mindkettő jellemezte, és jellemzi ma is, közöttünk is. Így lehet gyülekezetünkben is, Isten országa így bontakozik ki tanításban, gyógyításban, Krisztussal való közösségben. A mi feladatunk mindig ez: felismerni Krisztust azért, aki, és annak alapján, amit értünk tett. Felismerni őt ígésében, az áldó érintésben; felismerni a könyörülő Istenet a kereszten.”

Az istentiszteletet követő közgyűlésen a frissen beiktatott lelkésznek jókívánságait fejezte ki Rostáné Piri Magda esperes, Baranyay Csaba espereshelyettes, Bence édesapja, Szabó József, Répcelak város polgármestere, valamint Szemerei János püspök. A helyi gyülekezet nevében Csontár Gábor felügyelő mondott köszöntő szavakat. Baranyay Bence is kifejezte köszönetét mindazoknak, akik elkísérték az idevezető úton, köztük a Nemescső–Meszlen–Acsád–Kőszegdo-

roszló Társult Evangélikus Egyházközségben szolgáló Kalincsak Baláznak is, aki a beosztott lelkési évek alatt a felügyelő lelkésze volt.

Az ünnepség a művelődési házban tartott közös ebéddel zárult.

■ – AM –

FOTÓK: ADÁMI MÁRIA

Nyugdíjkorhatártól intézményvezető-választásig

Ülésezett az országos presbitérium

Egyházunk budapesti Szentkirályi utcai országos irodájának Radvánszky-termében tartotta ülését május 12-én az országos presbitérium. Oktatási, diakóniai, gazdasági ügyeket tárgyaltak a testület tagjai, intézményvezetők személyéről döntöttek, és a lelkészi nyugdíjkorhatár módosításáról szóló szabályozás is szerepelt a napirenden.

Krámer György lelkész, országos irodavezető áhítata után Pröhle Gergely országos felügyelő előterjesztésében a presbiterek megvitatták, majd egyhangúlag elfogadásra javasolták a zsinatnak a lelkész-nyugdíjkorhatár módosításáról szóló szabályozást, mely az elmúlt zsinati ülészakot követő egyeztetések nyomán nyerte el végleges formáját.

Az oktatási ügyekre térve a presbiterek Morauszky Tamás személyében meghallgatták, majd megválasztották a Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium új igazgatóját. Szintén bizalmat szavaztak Kissné Kocsi Mária-

nak, aki a leendő ceglédi Százszorszép Evangélikus Óvoda intézményvezetője lett. Döntöttek a Dombóvári Belvárosi Általános és Alapfokú Művészeti Iskola egyházi fenntartásba vételéről, valamint tavaly szeptember óta működő új kecskeméti óvodánk pénzügyi támogatásáról is. Elfogadták az oktatásiintézmény-vezetők idejteljesítményértékelését és azt a szabályrendelet-módosítást, amely az országos iroda oktatási és nevelési osztálya feladatkörének a felsőoktatási területtel való bővítését mondja ki.

A diakóniai ügyek között az országos presbitérium elfogadta a Lakos Ádám

Evangélikus Szeretetszolgálat vezetőjének újraválasztását Mórotzné Kiss Györgyi személyében. Átgondolásra javasolták a presbiterek a piliscsabai családi bölcsőde átadását más fenntartó számára. Egyetértés született abban, hogy egy olyan településen, ahol új templomunk épül, jelentős intézményi hálózatot tartunk fenn, rossz üzenete lenne a helyi közösség felé, ha egyházunk, ottani gyülekezetünk lemondana a családi bölcsőde működtetéséről.

Dr. Hubert Gabriella nyugdíjba vonulása miatt a presbiterek az Evangélikus Országos Gyűjtemény vezetőjévé választották dr. Lackner Pál evangélikus lelkészt, korábbi tábori püspököt. Megbízatása öt évre szól. Ugyancsak bizalmat szavaztak a piliscsabai Béthel Missziói Otthon régi-új vezetőjének, Kézdy Péternek.

■ P. G.

Próbatételek közepette – az elköteleződés jegyében

Közgyűlés az Északi Egyházkerületben

A koronavírus-járvány kitörése óta először tartott személyes jelenléttel közgyűlést az Északi Evangélikus Egyházkerület május 20-án a Budahegyvidéki Evangélikus Egyházközség gyülekezeti termében. Az ülést dr. Fábri György egyházkerületi felügyelő vezette.

A nyitóáhitatot Tóth Melinda Anna, az Ózd-Putnoki Társult Evangélikus Egyházközség lelkésze tartotta; 1Móz 32,12 alapján arról beszélt, hogy Isten teljesíti, amit megígér. A küldöttek és a munkatársak bemutatása után a jelenlévők az ez évben esedékes ordinációkról kaptak tájékoztatást: Lóczy Tibor (Felvidék), Mannhardt né Szlovák Katalin, Nagy Ádám, Némethné Tóth Szilvia, P. Nagy Krisztina és Veczán Zoltán készülnek lelkésszé szentelésükre.

A napirendi pontok tárgyalását dr. Fabiny Tamás püspök vezette fel. Összefog-

lalójában kiemelte a Magyarországi Evangélikus Egyház széles körű szerepvállalását a menekültek ügyében. Hangsúlyozta az Ökumenikus Segélyszervezettel való szoros együttműködést is. A menekültek között végzett hatalmas munkáról Zsarnai Krisztiánnak, a Hajdú-Szabolcsi Egyházmegye esperesének képekkel, videókkal szemléltetett beszámolójából kaphatott részletes tájékoztatást a hallgatóság.

Fabiny Tamás a *Prédikátor könyvéből* vett igei mottóval indította püspöki jelentését: „Jobban boldogul kettő, mint egy...”

(4,9) Hangsúlyozta: lehetőleg minden alkalmat meg kell most ragadni a személyes találkozásokra. Szólt arról is, hogy a lelkész elsődleges feladata az igehirdetés szolgálata, és hogy a tisztségére való tekintet nélkül mindenki ezen a mérlegen méretik meg.

Dr. Fábri György egyházkerületi felügyelő az *Idők, jelek, számvetések* címet adta felügyelői jelentésének. Felhívta a figyelmet arra, hogy a járvány és a háború nagymértékben meghatározza a következő éveket, érintve az egyházi diakóniát, az iskolarendszert és a gyülekezeti életet is.

Az ülés végén Fabiny Tamás püspök elmondta: a zsinat elé terjesztik azt a javaslatot, hogy 2023 a konfirmáció és az elköteleződés éve legyen.

■ J.-M. E.

Énekkari próba négyszáz hangra

Diákkórusok találkoztak Budapesten

Az evangélikus iskolai énekkarok, illetve a kórusvezetők találkoztak május 20-án Budapesten, a fasori evangélikus templomban. A legutóbbi ilyen rendezvény 2019-ben volt, a következő években a koronavírus-járvány akadályozta a szervezést.

Két év kihagyás egy iskolai énekkar életében óriási károkat okoz – a közösség gerincét adó „nagyok” végeznek, elballagnak az iskolákból, a belépő „kicsik” nem tudnak bekapcsolódni a próbafolyamatba, hiszen az éppen szünetel, nincsenek iskolai rendezvények, nincsenek gyülekezeti alkalmak, nincs közös éneklés. A széttöredezett, majd a járványveszély csökkenésével újrainduló kóruséletnek különösen nagy igénye volt a találkozóra, arra a megerősítésre, amelyet ez az országos rendezvény adhat a résztvevőknek.

A felkészülés nehézségei miatt a korábbi években megszokott programot, azt, hogy a kórusok egyesével bemutatkoznak, egymást meghallgatva énekelnek, és egyúttal minősítési eljárásban is részt vesznek, az idén nem lehetett megvalósítani. Ezért a szervezők – Kutyejné Ablonczy Katalin ének-zene tantárgygondozó és Gáspárné Vágási Julianna, az Evangélikus Pedagógiai Intézet igazgatóhelyettese – a találkozó programját

a közös éneklésre és a kóruspróba során megélhető élményre fókuszáltak.

Az alkalmon részt vevő kórusok igen különböző létszáma is megmutatta, nincsenek könnyű helyzetben az iskolai karvezetők. Érkezett hétfős „kamaraküldöttség”, és volt több mint negyvenfős csoport is. Végül tizenhat kórus közel háromszázhatvan diákja és majd negyven kórusvezető töltötte meg a templomot. Ennyien énekeltek közösen bevezetésképpen az *Evangélikus énekeskönyv* 254. énekét: „Erős vár a mi Istenünk...”

A közös éneklésben megélhető imádságról, a zsolttárok, korálok éneklése és az Isten dicsőítése közötti szoros kapcsolatról beszélt áhítatában Kondor Péter déli egyházkerületi püspök. Az éneklés személyes élményéről, örömeiről is szólt, és arra bátorította a tanulókat, hogy minél gyakrabban tegyék meg azt, amire Cantate vasárnapjának igéje biztat a zsolttáros szavaival: „Énekeljete az Úrnak új éneket, mert csodákat tett! Szabadulást szerzett jobbjá, az ő szent karja.” (Zsolt 98,1)

Az áhítat után Bence Gábor vezetésével közös éneklésen vettek részt a tanulók. A főtí Evangélikus Kántorképző Intézet igazgatója – Ecsedi Zsuzsának, az intézet tudományos munkatársának orgonaszolgálatával – a tőle megszokott lendülettel és elhivatottsággal vezette a nem mindennapi kóruspróbát. Magával ragadó élmény volt látni a nem lankadó koncentrációt és hallani a templomteret betöltő énekhangot. Az alkalmi kórus tagjai a 40. ének közös éneklésével zárták a hagyományostól eltérően szervezett találkozót, amelyen sikeresen megvalósították: „Jer, dicsérjük Istent / Szívvel, szájjal, lélekkel...”

Forrás: *Evangélikus Nevelés*

Bővebb tudósítás az *Evangélikus Pedagógiai Intézet honlapján* (Epszti.hu) olvasható.

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Öröme néklés újra közösségben

Hosszú szünet után rendezhették meg az országos evangélikus kórustalálkozót

A Covid-járvány életünk minden színterén nagy veszteségeket okozott, de legerőteljesebben talán az énekkarokat sújtotta. Ezért volt nagy öröm, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyház Egyházzenei Bizottsága május 21-22-én Győrben országos kórustalálkozót rendezhetett. Itt megjelenhettek azok az énekkarok, amelyek már kellően megerősödtek a kényszerű szünet után.

A székesfehérvári gyülekezet énekkara

A maglódi Magdala kórus

Legutóbb a reformáció emlékévében, 2017-ben Szarvason volt országos kórustalálkozó. Az esemény sikerétől lendületet kapva a következő találkozót 2020-ra terveztük, de ez a korlátozások miatt nem valósulhatott meg. A kihagyott két év alatt volt alkalmunk átgondolni, hogyan is működhetne rendszeresen ez a program.

Idén januárban hagyományteremtő szándékkal egyidejűleg két találkozót hirdettünk meg: 2022-ben Győrben, 2024-ben Kiskőrösön. A találkozók at zentúl is kétévnté, változó helyszínen rendezzük meg. Alkalmanként kilenc (mind-egyik egyházkerületből három) énekkar részvételével számolunk, mégpedig nem válogatás, hanem önkéntes jelentkezés alapján.

Az újakezdés nehézségét mutatja, hogy ebben az évben hét kórus jelentkezett, de végül csak hat érkezett meg Győrbe. Ez a hat együttes viszont nagy odaadással készült fel, és ki-ki sajátos színelével gazdagította az összképet.

Szombat reggel a zivataroktól felfrissült énekkarok az Öregtemplom védő falai közt helyszíni próbára kaptak lehetőséget. Délben Kendeh Gusztáv egyházzenei bizottsági elnök köszöntő szavai és Szebik Károly csákvári lelkész áhítata hivatalosan is megnyitották a találkozót, majd Szücs Péter Pál helyi szervező praktikus információkkal szolgált. Az Ecsedi Klára által tervezett igényes programfüzetben mindezt kézhez is kapták a résztvevők.

Bence Gábor, az Evangélikus Kántorképző és Egyházzenei Intézet igazgatója nagy tapasztalattal állította össze a délutáni és esti hangverseny három-három közreműködőjének sorrendjét, és mindkét koncert elején kánonénekléssel „hangolta fel” a hallgatóságot. Délután elsőként a komáromi gyülekezet ének-

kara adott elő szép csokrot, többnyire korálfeldolgozásokból. Az egyik művet tavaly elhunyt korábbi karnagyuk, Miklós Józsefné emlékének szentelték; vezényelt és zongorán közreműködött Horváth Gergely.

A székesfehérvári gyülekezet együttesének műsorát a karvezető, Csekéné Bányai Erzsébet az egyházi év szerint állította össze, dicséretekkel keretezve; zongorán közreműködött Bányai Irén. Az egyik kompozíció kifejezetten a kórus számára készült.

A nagy múltú pécsi gyülekezeti énekhar mősora barokk és 20–21. századi szerzők műveiből építkezett. Bazsó Boglárka fuvolajátéka korálfeldolgozást gazdagított; Kenyeresné Deres Ágnes, Bazsó Boglárka, Kenyeres András és Horváth Zoltán kvartettje pedig egy kétkórusos kompozícióban kapott szerepet, térben is jól elkülönülve. Vezényelt Lovász Péterné Balázs Magdolna.

Az esti hangversenyen elsőként a NaP kórus lépett színre (Nagytarcsa–Pécel). Bálint Ágnes – a nemrég elhunyt Bálint József alapító karnagy leánya – bölcsen felmérte, hogy együttesének létszámához és szólameloszlásához milyen művek illenek. Az énekkarban a Bálint család három tagja is szerepet vállalt.

A csákvári Harmonia Floriana kórus impozáns műsorának nagy részét az *Általa élünk* úrvacsorai kóruskötet reneszánsz és kora barokk tételeiből válogatta a karnagy, Szebik Ildikó. Énekes bevonulásuk rögtön megteremtette az ehhez illő légkört. Mátrai Julianna blockflöte-, Szakály

A szervezők és a karvezetők

Szilvia hegedű- és blockflöteszólammal egészítette ki a műveket, zongorán kísért Galambos Boglárka Ágnes.

A maglódai Magdala kórus programja leginkább húsvét ünnepéhez kötődött, több évszázad zenei kincseit bemutatta. Egyszer Szabó Róbert orgonakísérete, másszor Vargyas Brigitta dobolása gazdagította a muzsikálást. Simon Barbara kifogyhatatlan energiával irányította töretlen lendületű együttesét.

A szombati nap hivatalos részét Csorba János győri igazgató lelkész áhította zárta. A lány májusi este és az Insula Lutherana otthonos, zárt udvara vacsora után kötetlen beszélgetésre, borozgatásra és dalolásra csábította a közel száznegyven énekest.

Vasárnap az istentiszteleten Szemei János, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke hirdette az igét. Az egyesített kórus Bence Gábor vezetésével és Váray Tamás helyi kántor orgonakíséretével három művet szólaltatott meg az *Általa élünk* kötetből, mindegyiket a maga liturgikus helyén: a bevezető zsoltárhoz kapcsolódva Emil Heer *Alkotónk és formálónk az Úr*, az ige hirdetés után Tillai Aurél *Nem vagyok méltó* című kompozícióját, az úrvacsorai liturgiában pedig Clemens non Papa ötszólamú Sanctus-kánonját.

Az énekesek nem győzték elégszer hangsúlyozni, mekkora élmény, hogy hosszú kihagyás – vagy csak online kapcsolattartás – után újra együtt lehetnek, sőt nagyobb közösséget is alkothatnak. Ezért bízunk benne, hogy 2024-ben Kiskőrösön még tágabb kör kaphat ízelítőt a mennyei kórusból.

A találkozó a Magyarországi Evangélikus Egyház, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület Püspöki Hivatala, a Győri Evangélikus Egyházközség, a Péterfy Sándor Evangélikus Gimnázium, Általános Iskola, Óvoda, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium, egyházunk egyházzenei bizottsága, az országos iroda gyülekezeti és missziói osztálya, valamint az Evangélikus Kántorképző és Egyházzenei Intézet támogatásával valósult meg.

■ ECSEDI ZSUZSA

A szerző az Evangélikus Kántorképző és Egyházzenei Intézet tudományos főmunkatársa, a találkozó egyik szervezője

FOTÓK: ADÁMI MÁRIA

A pécsi gyülekezet énekkara

Cserhátiné Szabó Izabella *püspökhelyettes*
Északi Evangélikus Egyházkerület

Szél, tűz, jelenlét...

Most másként éljük át a tavaszt. Idén nem átmenet nélkül lett télből szinte nyár. Kertünk tavaszi virágai hetekig pompáztak. A fák sem egyszerre, hanem szép rendben, egymás után öltötték fel illatos virágruhájukat. Először a mandulafák, majd a barackfák, és követték őket sorjában a többiek. Most az akác örvendeztet meg menyasszonyos díszével a veteményeskertünk mellett. Estéknként édeskés illatával telíti a locsolás idejét. Tapasztalom mindennap, hogy a mindenség pusztá létével dicséri a Teremtőt.

Most másként éljük át a tavaszt, mint az elmúlt két év bezártságában. Jelenléttel! Valóságos otlléttel. Egy más vállat érintve ballaghattak és ballaghatnak fiataljaink. Együtt kirándulhatnak az osztálytársak év vége táján. Meg lehet tartani a sportnapokat. Lehet szóbeli érettségit és egyéb vizsgákat tartani. Lehet gyülekezeti, egyházkerületi találkozókat, Szélrózsát, táborokat tervezni jelenléttel. Valóságos találkozásokra készülünk. Úgy, hogy nem képernyő előtt ülünk, nem telefonba beszélünk, nem a különböző, jelenléte pótló – egyébként korszerű és nagyszerű – szolgáltatások valamelyikét használjuk mint segédeszközt, hanem ott vagyunk, ott leszünk, együtt, közösségben, érezhető közelségben, szemkontaktust teremtve, egymás sóhaját is hallva, egymásnak és egymás mellett. Hú, de jó lesz!

Jó ideje már szabadon, jelenléttel tarthatjuk tempolmi alkalmainkat is. Ám mintha pontosan úgy történe velünk, mint az Egyiptomból szabaduláskor Isten népével vagy mint a tanítványokkal Jézus halála után. Még tart a szorongásunk. Vagy megszokva a bezártságot már kényelmesnek is találjuk. Ha a lelkünk még rab, nem tudunk vagy nem is akarunk élni a szabadság tágasságával. Ezért is akarom újra meg újra olvasni, tudatosítani az Isten ajándékozta pünkösd-i valóságról szóló örömhírt.

Ötven nappal húsvét után, amikor az ajtók még mindig zárva voltak, és a tanítványok mindnyájan egyútt voltak ugyanazon a helyen, hirtelen fújni kezdett a szél. A dermedtségben frissítő tavaszi fuvallat töltötte el a házat. Ráébredtek, hogy ha ők még nem is, de az Atya és a Fiú Lelke munkában van.

Kétféle megtapasztalásról is hallhatunk a pünkösd-i történetben. Egyrészt arról, ahogy a bezártságból kimozdulnak, félelem helyett a bátorság lendületét kapják, és a Jézusról szóló evangéliumot nyíltan hirdetik. Péter, aki

húsvét hajnalán még nem értette az Írást, „hogy fel kell támadnia a halottak közül” (Jn 20,9), pünkösdkor olyan erővel beszélt a Jézussal történekről, hogy hallgatóit szíven találta a szava, és három ember vágya ölekezett össze, hogy Jézus követőjévé legyenek. Átélték azt is, hogy az összegyűlt, különböző anyanyelvű sokaságban mindenki a maga nyelvén hallotta és értette Péter igehirdetését. A Szentlélek nemcsak a megszólalás bátorságát munkálta a tanítványokban, hanem a meghallás és a megértés gátjait is lerombolta azokban, akik hallgatták őket.

„Hosszú idővel azelőtt, hogy a Szentlélek a Credo egy cikkelyévé vált volna, átélt valóság volt az ősegyház tapasztalatában” – jut eszembe Eduard Schweizer (1913–2006) svájci újszövetségi teológus mondata. Az *Apostolok cselekedeteiről* szóló könyvben tevékenyebbnek láthatjuk a Lelket az embereknél. A Krisztust követő tanítványok Mesterük arcára formálódását a Lélek fejezte be, teljesítette ki. Amit karácsonyi énekünkben (ÉÉ 161) így kértünk: „Tedd jászladdá a szívemet! / Jer, térj be, és betér veled / Az öröm égi fénye!” – az pünkösdkor valósággá válik. Vagy egy másik énekünkben (ÉÉ 280) így kérjük: „Hadd legyen már itt lenn / Templomoddá szívem-lelkem!” Pál apostolnál pedig olvashatunk ennek a vágynak a beteljesüléséről: testünk a Szentlélek templomává lesz.

Egy ideje sokat töprengek azon, vajon miért vált pünkösd „mostoha” ünnepünké. Bár piros betűs, bár kétnapos, bár a tavasz számtalan életjelével megerősítő, bár az üdvösségtörténet, a Krisztus-esemény Jézus ígérte földi betetőzése, mégsem mozdít meg úgy, mint a karácsony vagy a húsvét. Mi lehet az oka? Kétségtelen, hogy pünkösdnek nincsenek tradicionális kellékei, mint a karácsonyi időszaknak az adventi koszorú, a betlehemes és az esti sötétet szelídítő gyertyák. Vagy böjt és húsvét idejének a hamu, a tövises ágak, a kereszt, a barka.

Pünkösd, a Lélek jövetelének ünnepe arról szól, hogy „Isten minden kalandregénynél izgalmasabb műveket ír azokkal az emberéletekkel, akik készséggel adják át magukat váratlan tetteinek, élesen figyelnek, és meghallják a kegyelem suttogását, a Lélek hívogatóit” (Leo Jozef Suenens). Imádkozom, hogy a Lélek ünnepén megtapasztaljuk: a legfontosabb eszköz Isten kezében mi vagyunk, emberek. ■

Érthetően fogalmazva, Krisztusra mutatva

A fotelben ülve: Pethő Judit

Sorozatunkban lelkészekkel találkozhatnak olvasóink „háttér munka” közben: elsősorban arról kérdezzük őket, miként készülnek a prédikációra, s eközben milyen tárgyak veszik őket körül. Pethő Juditot, a miskolci Kossuth Lajos Evangélikus Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Pedagógiai Szakgimnázium iskolalelkészét a lelkészlakásban, foteljában ülve kérdeztük istentiszteletre készülésének műhelytitkairól.

Csendes sarok. A lelkész nő lakásába belépve feltűnik, hogy minden apró szegletet az igényes letisztultság jellemez. A tárgyak rendszerezve, a színek harmonikusak, minden a helyén van. „Ha megengedem, hogy ott maradjon a felesleg, akkor az az én időmet és figyelmemet viszi el. Minimalistaként rájöttem, hogy micsoda minőségi különbség, ha csak a fontos és számomra értékes tárgyakat tartom meg. Idővel felismertem, hogy a »szétválogatás« és a lényegre törekvés életem minden területére kihat. Az ige hirdetéseimre is.”

Pethő Judit berendezett magának egy sarkot, amely az elcsendesedés helye. Itt imádkozik, valamint az istentiszteletre készülésének is meghatározó helyszíne ez. „A készüléshez fontos számomra a »bekuckózás«, és hogy ez egy szigorúan telefonmentes övezet. Ide csak azt hozom, amivel kimondottan foglalkozni szeretnék. Például a szakirodalmat, a jegyzetfüzetemet vagy az ige hirdetés megírásához már a laptopomat is. Többnyire egy bögre kakaó is ott gözölög mellettem.”

Jegyzetelés. „A címválasztásra nagyon sok időt fordítok. Számos verzió készül belőle. Amikor ez eldől bennem, mindig akkor állok csak neki az ige hirdetés megírásának. Mire a mondanivaló letisztult, először teológiai szakszavakkal írom le magamnak, hogy miről szól az ige. Onnan

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

még nagyon sok a munka, hogy megszülessen az ige hirdetés, mivel az érthetőségre törekszem. Az a célom ugyanis, hogy úgy prédikáljak, hogy minél jobban érthessék, akik jelen vannak.”

A lelkész nő a felkészülési folyamatról elárulja: „Kommentárokat, ige hirdetési előkészítőket olvasok természetesen, de ezek előtt még nagyon sok időt fordítok arra, hogy magát a Bibliát olvasom. Az alapigéből kiindulva vándorlok megannyi kapcsolódó igéhez. Ez sokszor órákban mérhető. Bár az ige hirdetést számítógéppel írom, jegyzetelni mindig kézzel szoktam. Utóbbit vagy papírra, vagy elektronikus jegyzetelőbe írom, de ebbe is kézírással.”

A lelkész nő arra is kitér, hogy iskola-lelkései szolgálata mellett a Felvidéken is szolgál. „A gyülekezeti istentiszteleteknél megvan az előre kiírt textus, az igeszakaszhoz pedig számos forrásanyag jelenik meg. Az iskolai áhitatnál viszont én döntöm el, hogy miről prédikálok. Utóbbira már a nyár folyamán elkezdek készülni, már a tanév előtt. Az így létrejövő

sorozatok figyelembe veszik az egyházi év ünnepeit is. Iskolai környezetben fontosnak tartom, hogy egyetlen ige verset válasszak textusnak, olyat, amit »haza tudnak vinni«. Kontextuálisan, korosztályokhoz igazítva minden hétfőre három különböző ige hirdetéssel készülök az áhítatokon jelen lévő több mint ezer ember számára. Vasárnapi, gyülekezeti prédikációim egy központi témából indulnak ki, és mint a csillagtúrákon a vándorok, úgy térnek vissza ezek a különböző gondolati témák is a központi üzenethez.”

Biblia. „Családi örökségünk ez a 19. századi Biblia. Kemenespálfi felmenőim a pajtapedlő alatt, a döngölt földbe rejtették el a szovjet katonák előtt. Lelkészszentelésemen ez a Biblia volt az oltárra helyezve, erre tettem a kezemet, amikor a lelkései eskü szövegét mondtam. A leghátsó lapjain az 1800-as évektől olvasható benne a családi krónikánk. Előfordul, hogy ebből a Bibliából készülök az ige hirdetésekre.”

■ GALAMBOS ÁDÁM

Pünkösdi megszállás

1Sám 16,1–13

Szokatlan, zavarba ejtő igazságsz. Egy konkrét király konkrét életén keresztül tárul elénk mindaz, amit Isten valósága, akarat, Lelkének megszállása jelent. Dávid ebben az értelemben: megszállott. Megszállta őt Isten Lelke, aki „attól kezdve vele is maradt”. Vagyis nem egy pillanatnyi történés csupán, nemcsak egy érintés, hanem sokkal több annál. Talán Ézsaiás mondata juthat eszünkbe: „Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak, enyém vagy!” (Ézs 43,1)

Ez a megszállás, mennyei öröm, lelki indulás tulajdonképpen Isten szeretetének lenyomata. Ezzel azt üzeni ugyanis a kiválasztott királynak a Mindenható: Dávid, az enyém vagy. A megkenés egy határhely, egy váltás. Saul el, Dávid fel. Saul el kell, hogy hagyja a trónt, Dávid pedig fel kell, hogy kenettessen Sámuel által. Újat kezd az Isten, új esélyt kap Isten kiválasztott népe Dávid személyén keresztül. Isten a Lélek adója, küldője, éppen ezért történhet meg, hogy Isten Lelke eltávozik Saultól, és Dávidra száll át.

Arra a Dávidra, aki az ókori Kelet ismert mesemotívumainak köszönhetően természetesen a legkisebb fiúból lesz király. Tényleg szinte magunk előtt látjuk – akár egy-egy magyar népmesében is, a karakteres rajzokkal –, ahogyan a mese végén a legkisebb fiú nyeri el a fele királyságot vagy éppen a királyné kezét. De itt, Dávidnál ennél többről van szó, hiszen ezt olvashatjuk: „Háttra van még a legkisebb – felelte ő –, de ő éppen a juhokat őrzi. Erre Sámuel ezt mondta Isainak: Üzenj neki azonnal, és hozasd ide, mert addig nem ülünk le, amíg ő meg nem érkezik. Érte küldött tehát, és elhozatta. Ő pedig pirosposztag, szép szemű és jó megjelenésű volt. Akkor ezt mondta az Úr: Rajta! Kend föl királlyá, mert ő az! Sámuel pedig fogta az olajos szarut, és testvérei körében fölkente őt.”

A legkisebb, a lenézett fiú lehet így a trón várományosa, a kiválasztott király.

Isten Lelke rászáll, megerősíti, megkonfirmálja őt. Nem a nagyokat választja, nem is azokból választ, akik jelen vannak, hanem őt, aki ott sincs. Dávid pásztor lévén ugyanis kívül esik az erős embereken. Istennek azonban nem az emberi logika számít. Nem a hatalommániás emberek játszmázása, nem a politikai-gazdasági háttéralkuk számítanak. Ő más szempontok szerint dönt. Nem ad a látszatra. „Mert nem az a fontos, amit lát az ember. Az ember azt nézi, ami a szeme előtt van, de az Úr azt nézi, ami a szívben van.” (Olyan szép, ahogyan ezt a mondatot Saint-Exupéry A kis herceg alapfilozófiájává teszi, amikor a szívről és a szemnek láthatatlan lényegről vall.)

A Lélek a cselekvő. A Lélek a megindító. Pünkösdkor a vigasztaló Lélek érkezik. Olyan jó ezt tudatosítani magunkban évről évre! Ő közöttünk van. Isten Lelke, aki csakis az őszinte lelkesevésnek az ura, és nem tűri, sőt, ahogyan a Jelenések könyve szerzője fogalmaz: kiköpi, ami langyos. Ami nem hiteles. Ami szépek látszik, vallásosnak látszik, de belül üres és értéktelen.

A Lélek érkezik, és arra bátorít minket, hogy válasszunk, hogy döntsünk. A Lélek – amit a héber nyelv a *ruah* szóval ír le – ott van a teremtésnél, és lebeg a vizek felett, ott van oly sok történet és dráma mélyén, arra kér, hogy merjünk újra a bizalmunkkal az Örökkévaló felé fordulni. Arra kér, hogy a hitünket abba az Istenbe vessük, aki Fia ígérete szerint Fiával együtt elküldte a Lelket azon a bizonyos első pünkösdkor Jeruzsálemben, de elküldi mindazoknak, akik kérik, ma is. Ahogyan Dávidot megszállta, ahogyan Jézust megszállta a Jordánban, ahogyan a háromezer embert megszállta Jeruzsálemben az első pünkösdkor. Isten élő Lelke, jöjj, áldva szállj le ránk, szállj meg minket! – szólhat fohászkodunk ma is az égig.

MATTIA PRETI: KRISZTUS MEGKENÉSE

Lukácsnál (Lk 4,14–19) azt olvassuk, hogy Jézus visszatér Galileába a Lélek erejével, tanít a zsinagógákban, és Ézsaiás könyvéből olvas fel: „...ő pedig kinyitotta a könyvtercset, és megkereste azt a helyet, ahol ez van megírva: »Az Úrnak Lelke van énrajtam, mert felkent engem, hogy evangéliumot hirdessek a szegényeknek; azért küldött el, hogy a szabadulást hirdessek a foglyoknak, és a vakoknak szemük megnyílását; hogy szabadon bocsássam a megkínzottakat, és hirdessek az Úr kedves eszten-dejét.«” Jézusi küldetés, jézusi tudat, jézusi küldetéstudat.

Pünkösdkor nem Dávid-ünnep, nem egyházünnep, nem családi ünnep, hanem Krisztus-ünnep.

Mindaz, amiről Jézus Názareten beszél, értelmet, keretet ad mindannak a születésnapnak, amelyen az ünnepelt, a meglepetés él, jelen van. Ez a Lélek-jelenlét a miénk lehet ma is, és valóságos reményt adhat a jövőre nézve is.

■ GÁNC S TAMÁS

Másodünnepeink

Mit ünneplünk karácsony másnapján, húsvéthétfőn és pünkösdhétfőn?

Munkaszüneti napot látunk benne, vagy ünnepként éljük meg a három egyházi főünnep – karácsony, húsvét és pünkösd – másnapját? Hogy alakultak ki a „másodnapok”, és valójában mit is ünneplünk karácsony másnapján, húsvéthétfőn és pünkösdhétfőn? Erről kérdeztük dr. Hafenschér Károlyt, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Teológia Tanszékének tanszékvezető professzorát, a Liturgia – A keresztény istentisztelet protestáns megközelítésben, ökumenikus szellemben című kötet szerzőjét.

– A Bibliából tudjuk, hogy már az Ószövetség népe is több napig tartott bizonyos ünnepeket. Mondhatjuk, hogy alaposan megadták a módját?

– A bibliai időkben más időtöltési kultúrával rendelkeztek az emberek: ha dolgoztak, akkor dolgoztak, ha ünnepeltek, akkor ünnepeltek – valóban megadták mindennek a módját. Nemcsak az időérzékük volt más, de nem is éltek olyan rohanásban, mint ahogyan mi élünk manapság. Mivel az előírás szerint az ünnepekkor el kellett menniük a templomba – gondoljunk a zsidó húsvétra vagy pünkösdre –, az alkalmak a találkozások idejévé is váltak. Az odautazás több napig is eltarthatott, így amikor odaértek, nem siettek vissza. Ezért alakult ki az, hogy bizonyos fajsúlyos ünnepek nemcsak egy liturgikus szertartással, istentisztelettel zajlottak, hanem az ünnep témáját kibontva a találkozások egész sora követte egymást. Ez pedig egy hétre vagy nyolc-tíz napra is kiteljesedhetett.

– A keresztények is átvették ezt a gondolkodást?

– A keresztény kultúrában a vasárnaptól vasárnapig tartó, úgynevezett nyolcadban való gondolkodás alakult ki. Ez a későbbiekben formálódott, csökkent, illetve idővel az egyes ünnepek helyett ünnepkörök alakultak ki – gondoljunk az adventtől vízkereszt ünnepe utáni első vasárnapig tartó karácsonyi vagy a hetvened vasárnaptól a Szentháromság vasárnapig tartó húsvéti ünnepkörre. Tehát az évszázadok során a főünnepeket – mint például a karácsonyt, a húsvétot vagy a pünkösdöt – több apró ünnepel vagy időszakal egészítették ki. Olyanokkal, amelyek karakterisztikusan előkészítették vagy lecsengették azt.

– Ma már nincs nyolcnapos ünnepünk.

– Az egyház három fő ünnepe először háromnaposra, később két napra csökkent, bár például karácsony nyolcadma is megvan. Ahogyan nyolcadnapon vitték bemutatni az újszülöttet a templomba – Jézus sem volt ezalól kivétel –, úgy az újév is karácsony nyolcadára esik. Húsvéthajnalban a frissen megkeresztelt felnőttek felvették a fehér ruhát, és nyolc napig hordták. Egy héttel később, húsvét nyolcadán, az úgynevezett fehérvasárnapon vették le. Beszédesebben

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

időben megtartani. Ezeket vagy az esti istentiszteleteken, vagy az ünnepnapot követő vasárnap lehetett megünnepelni.

– Térjünk vissza a karácsony másnapjára, húsvéthétfőre és pünkösdhétfőre. Mit is ünneplünk ekkor?

– Bibliai olvasmányaink és az ünnep tartalmát kitöltő liturgikus cselekmények gondolatsora egyértelműen mutatja, hogy az ünnepnek mindig két fókuszja van: egy teológiai – elméleti – és egy gyakorlati.

Pünkösdkor nem egyszerűen csak egy lángnyelves jelenés történt, hanem az Isten vigasztaló, bátorító, megerősítő, hitet adó Szentlelke töltődött ki az emberekre.

nek a vasárnapnak a latin elnevezése is: *Quasi modo geniti* vasárnapja. Ez pedig Péter első levelének sorára utal: „*Mint a ma született csecsemők, az igének tiszta tejét kívánjátok, hogy azon növekedjete az üdvösségre.*” [2,2]

– Az ünnepek szükülését történelmi okok is befolyásolhatják.

– Így van. Gondoljunk arra, hogy a szocializmusban a kétnapos ünnepeinket egy napra próbálták silányítani, illetve a hétköznapra eső ünnepeket – mint például a vízkeresztet, mennybemenetel vagy épp nagycsütörtök ünnepét – egyáltalán nem hagyták napközben, munka-

Így karácsony napján, húsvét- és pünkösdvasárnap elmagyarázzuk, megértjük, megünnepeljük az adott ünnep igazi tartalmát. Karácsonykor azt, hogy megszületett a Megváltó, azaz Isten emberré lett, inkarnálódott; húsvétkor azt, hogy Krisztus nem maradt a sírban, mert legyőzte a halált; pünkösdkor pedig hogy a mennybe ment Krisztus nem hagyta magára a népet, hanem elküldte Szentlelkét. Az ünnep másnapján annak van ideje, hogy átgondoljuk, mi következik ebből. Mi következik abból a karácsonyi üzenetből, hogy az Isten emberré lett. Az első nap a dogmatikai, a második nap az etikai tartalomé.

– És mi következik belőle?

– Felértékelődött az emberi élet. Hiszen amiatt, amit mi a bűn kategóriájába sorolunk, azt éljük meg, hogy az emberi élet törékennyé, betegessé vált. Éppen ezért az a tény, hogy az Isten emberré lett, felértékelte az emberi életet. Karácsony másnapján azt gondoljuk végig, hogy ha az Isten emberré lett, akkor embernek lenni is küldetés. Ezt pedig a hétköznapiakban is az Isten ügyéhez méltónak kellene élnünk.

– Mi húsvét gyakorlati üzenete? Min kellene húsvéthétfőn elgondolkodnunk?

– Húsvét nagy titka, hogy nem a halálé az utolsó szó. Mi életorientáltak vagyunk, azaz úgy tekintünk erre a földi életre, hogy az élet maga ajándék, amely halálunk után kiteljesedik. Éppen ezért valljuk azt, hogy nem okozhatjuk semminek és senkinek a halálát, csak az vehet el életet, aki adhat, azaz csakis a teremtő Isten. Ő viszont kiteljesedő életet kínál, ami már itt kezdődik.

– Sajnos a történelem – különösen is a 20. századi történelem – nem ezt igazolja...

– Hadd hozzam ide II. János Pál pápa ezzel kapcsolatos nagyszerű gondolatát. Ő úgy fogalmazott, hogy a halál kultúrájában élő 20–21. századi ember számára húsvét az élet kultúrájáról beszél. Arról, hogy a földi élet után van tovább, és ha van tovább, az ember máshogy él. Egy zsákutcában egészen másként autózom, mint amikor az autópályán megyek. A húsvét is ilyen. Pál nagyon szépen mondja a *Korinthusiakhoz írt első levél* 15. fejezetének 14. és 17. versében: „Ha pedig Krisztus nem támadt fel, akkor hiábavaló a mi igehirdetésünk, de hiábavaló a ti hitetek is. [...] Ha pedig Krisztus nem támadt fel, semmit sem ér a ti hitetek, még bűneitekben vagytok.” Majd a 20. versben így folytatja: „Ámde Krisztus feltámadt a halottak közül.” Ha pedig feltámadt, akkor ennek következményei vannak az életünkben: nem élhetünk úgy, hogy a halálé az utolsó szó, hanem életorientáltak itt és perspektivikusan, ha odaátra gondolunk.

– Hogyan kötődik ehhez pünkösd?

– Pünkösdkor nem egyszerűen csak egy lángnyelves jelenés történt, hanem az Isten vigasztaló, bátorító, megerősítő,

hitet adó Szentlelke töltődött ki az emberekre. Ez pünkösdhétfő feladata: gondoljuk át, mit jelent a mindennapokban a Szentlélekkel élni. „Szentlelkesen” élni azt jelenti, hogy van bennünk egy forrás, egy vigasztalás, egy motivációs erő, amelyből állandóan lehet meríteni. Leginkább a hétköznapiakban. Fontos, hogy az ünnepnap ne váljon el a hétköznapiaktól. A kereszténységet persze mindig megkísértette, hogy a vasárnapi keresztények vasárnap mindig nagyon jó emberek voltak, hétköznapi már kevésbé. A Szentlélekkel kísért út azonban azt jelenti, hogy ezzel a belső tüllel, Isten adta szikrával éljük a mindennapokat. Nem lettünk tökéletessé – de a jó irányba megyünk. Pál nagyon szépen beszél erről a *Rómabeliekhez írt levelében*: „Ugyanígy segít a Lélek is a mi erőtlenségünkön. Mert amiért imádkoznunk kell, nem tudjuk úgy kérni, ahogyan kell, de maga a Lélek eszedzik értünk kimondhatatlan fohászokkoddal.” [8,26] Vagy: „Akkiket pedig Isten Lelke vezérel, azok Isten fiai.” [8,14] Tehát az iránytű ott van a kezünkben, csak használunk kell.

■ B. Zs.

OTTO VAN VEEN: PÜNÖSD (17. SZÁZADI)

Pünkösöd galambja

Csőrében zöld ágat tartó fehér galamb grafikája jelent meg február 24. után szinte „pillanatokon belül” temérdek Facebook-felhasználó profilképén. Az egyszerűségével ható grafika Picasso híres békegalambját idézi. Azt, amelyet a mester 1949-ben született lányának, Palomának (spanyolul: galamb) festett. Louis Aragon költő pedig a béke-világkongresszus plakátjára tette. Talán abban a reményben, hogy a második világháború befejezését megelőző és az évtizedek

ként futott végig a világhálón a háború hírére. A szimbólum, amely az egyházi ünnepkörben pünkösödhöz tartozik, azokon a tél végi napokon hirtelen betértette a világ nagy „képeskönyvének” felületeit. Nem tudom nem úgy értelmezni, mint egy sok ezer hangon megszólaló kérést a teremtmények közösségéből a teremtő Isten felé: adj békét, Uram!

Bizonyosan vannak ebben az említett közösségben nagy számban hívők, akik otthonaikban és felekezetük közös-

szándékát, és az áradat elvonultával új kezdettel ajándékozta meg a bárka élőlényeit (1Móz 8,8-12). Az evangéliumokban szintén az első fejezetek egyikében jelenik meg: megkeresztelkedése után a Jordán vizénél galamb alakjában száll rá Jézusra a Szentlélek (Mt 3,16). Íme, a Szentháromság egy Isten együtt!

A Szentlélek és a béke megjelenítője egy nagyon is konkrét háborútól való félelmünk idején arra kell, hogy emlékeztessen: Isten nélkül nem vagyunk békében és biztonságban. Nélküle önmagunkat, egymást – és Teremtőnket – sem értjük. Háborúzunk, sebeket ejtünk másokon, önmagunkon. Isten nem erre teremtett minket! Életet kínál fel, új esélyt, tavaszról nyarat, kilépést a tiszta levegőre, mint egykor a bárka túlélőinek.

Isten Lelke a szabadság Lelke. Az Atya és a Fiú Lelke megszabadít a bűntől és a haláltól. Vigasztal, tartást ad, kis és nagy döntéseinkben mértékadó forrásunk. Megajándékoz azzal, aminek oly végtelenül híjával vagyunk: erővel, egyességgel, reménnyel, békével, az egymással szót értés, a tiszta, egyenes beszéd adományával. Isteni erővel tölt be, hogy szóval és tettel is hirdessük a megváltás élő Urát, Jézus Krisztust, aki által itt és az örök életben Isten tenyerén vagyunk. Biztonság fénylik fel a Lélek tűzében, amelyet ember, kormány, globalista földi hatalmasság nem adhat meg, csak a mindenható Isten. Közösséget teremt, amely minden tagja által gazdagodást, a megosztott értékek növekedését éli át, megsokszorozza a jót.

Könyörögjünk, hogy a Lélek hozza el szívünkbe a békét; befogadó lélekkel vigyük tovább, ő vezessen a mindennapi élet apró lépéseiben. Engedjük, hogy Isten cselekedjen általunk!

Arcal, névvel vállalták az értékrendjüket a példában említett embertársaink, akik kitétek fotójukra az olajágot hozó galambot: „Az emberi élet tisztelete mindenek felett való, békére vágyunk!” Arcal, névvel vállaljuk pünkösdi hitünket: Isten nem hagyta magára, árván a világot. Eljött, itt van közöttünk és bennünk.

Veni Creator Spiritus, jöjj, teremtő Szentlélek!

■ STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA

PABLO PICASSO: BÉKEGALAMB (1941)

múlva megszülető generáció tagjai se kezdjenek soha többet (világ)háborúba?

A közösségi oldalon feltűnt rajzon a galamb csőrében az olajág élénkzöld színe az erőt, az élet lüktetését, a tovább élés hírét hordozza. A sokk, amely a globalizált világon végigfutott az első háborús hírek hallatán, egyetemes és egyértelmű üzenetbe sűrűsödött: az emberek békét szeretnének. Békét, függetlenül attól, hogy mennyire közel vagy távol élnek a jelenleg az európai kontinensen zajló, de hatásaiban az egész világot érintő, pusztító fegyveres konfliktustól, az orosz-ukrán háborútól. Fialalok, idősek, férfiak, nők, családok profilképe változott át órákon-napokon belül.

A fehér galamb rajza egy azonnal kimondott, hatalmas, felkiáltójeles NEM!-

ségében aktívan imádkoznak a békéért, az áldozatok megmeneküléséért, immár lassan négy hónapja. Mások talán nem istenhívőként jellemeznék magukat, de szívük-lelkük mélyéről fakadóan fejezik ki az egyetemes kérést, aggodalmat, reményt, fohászt: legyen vége a pusztításnak, legyen végre béke és biztonság a földön!

Fontos bibliai szimbólum a galamb: az Ó- és az Újszövetség lapjain egyaránt kiemelkedő jelentőségű pillanatokban tűnik fel. Először a teremtéstörténetben: amikor Isten a megsokasodott gonoszság miatt özönvízzel pusztította el a lakott földet, csak kevesen menekülhettek meg. Nőé bárkájában az isteni útmutatás szerint a túlélők az özönvíz végén megkapták a jelet. Isten véghez vitte

Mi az evangélikus tanítás?

Kerekasztal-beszélgetés egyházunk hitalapjairól

Általánosságban nincs olyan, hogy „az evangélikus tanítás”, ha társadalom- és egyéb etikai kérdésekről van szó. Miért van ez így, és jó-e ez így? De akkor mégis mit nevezhetünk evangélikus tanításnak, és mik a forrásai? Ezekre a kérdésekre is keresték a választ a Magyarországi Evangélikus Egyház YouTube-csatornájának legújabb videójában a beszélgetőtársak. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem két oktatóját, dr. Orosz Gábor Viktor docenst, lelkészt és dr. Szabó B. András adjunktust, lelkészt Kovács Viktor evangélikus lelkész kérdezte.

Az egyházakban az emberek a stabilitást keresik, és ennek egyik tartóoszlopa a tanítás. De mit nevezünk tanításnak tulajdonképpen? – hangzott a felvezető kérdés. „A Jézust követő közösség kezdettől fogva egy tanítványi, Mesterre figyelő közösség volt. A Jézusra figyelés ma is jellemzi a keresztény, így az evangélikus közösségeket. A mi követésünkben, tanulásunkban Jézus Krisztus és az ő evangéliuma tölti be a kulcsszerepet” – válaszolt Orosz Gábor Viktor.

„A tökéletes evangélikus tanítás egyenlő a tökéletes keresztény tanítással, ám az evangélikusnak nem könnyű megtalálni azokat a karakterjegyeit, amelyekből egyértelműen fel lehet ismerni – mondta Szabó B. András. – De ilyen például a megigazulás, mely hitünk szerint hit által, ingyen, kegyelemből történik.”

Arra a kérdésre, hogy mik a tanítás forrásai, egyértelmű a válasz: a Szentírás, másodsorban a hitvallási irataink – mondta Orosz Gábor Viktor. Majd hozzátette: „Fontos, hogy az egyház mindig képes maradjon arra, hogy a mindenkor gyülekezetek, az érdeklődő emberek számára le tudja fordítani a Biblia nyelvét. Egy jó lelkész, egy jó tanító képes lefordítani a mai kor hallgatóság számára a Biblia üzenetét, szimbólumrendszerét.”

„Az egyik kulcsprobléma, hogy gyakran olyan teológiai fogalmakat használunk evidenciaként, amelyek már kiüresedtek, vagy nem értjük őket, vagy nem érik el az emberek ingerküszöbét” – fogalmazott Szabó B. András. Majd a lelkipásztori felelősségre reflektálva a korábbi gondolatot így szötte tovább: „Egyfajta forrássá válnak ők is, és ez nagy felelősség, mert fontos, hogy a tartalom tiszta maradjon, és az üzenet is átmenjen, érthető legyen.”

A Szentírás-értelmezés, a keresztény, tiszta tanítás és az evangélikus fókusz kapcsán az adjunktus hangsúlyozta: „Luther Márton gondolata: »ami Krisztusra mutat«, ez az a Szentírás-értelmezési alapelv, ami a reformáció óta az evangélikusság központi fogalma, amivel a Bibliára tekintünk. Ez az az iránytű, amivel érdemes elindulni.”

Orosz Gábor Viktor ehhez hozzátette: „Izgalmas kérdés, hogy azokat az örök érvényű igazságokat, melyeket a Bibliában olvassunk, hogyan magyarázzuk a jelenben. Sokszor az emberek értelmére próbálunk hatni, ami persze fontos, de elfelejtettük, hogy az ember életének a centruma a szíve, ezért nekünk ahhoz kell szólunk.”

FORRÁS: A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ YOUTUBE-CSATORNÁJA

Az egyházba begyűrűző etikai vitákkal, szakadásokkal kapcsolatban Orosz Gábor Viktor azt mondta: „A protestantizmus alapvetően mindig a dogmatikai kérdésekben törekedett egyetértésre. A hitvallási iratainkban is főleg dogmatikai kérdésekről van szó, és ez az, ami meghatározza az összetartozásunkat. Manapság azonban éppen az erkölcsi kérdésekben különböző evangélikus közösségek nem tudnak egymással közösséget vállalni, mert annyira eltérő az erkölcsi meggyőződésük. Fontos a kérdéseket és a válaszokat az adott közösségen belül tisztázni és megbeszélni, de ez egy dinamikus folyamat. Tehát ha valamit öt évvel ezelőtt meghatároztunk, az nem jelenti azt, hogy ne lehetne tíz évvel később felülvizni, módosítani. Ez egy folyamat, az egyház pedig egy tanuló közösség. Egész életünkben Jézus tanítványai maradunk, és párbeszédben maradunk vele.”

A keretekről, a határokról, az evangélikusságot összetartó erőkről, az egységnek a forrásairól is szóló beszélgetés több kulcsmondatot is tartalmazott. Az egyik így hangzott: „Ne felejtsük el, hogy a keresztény közösségeket arról lehet megismerni, hogy a tagjaik között szeretet van. Ha a közösségeink szeretetet sugároznak, akkor vonzó egyházzá válhatunk, mert mindenki a szeretet után vágyakozik. Hogyha az elfogadást sugározzuk – márpedig ez a feladatunk, ahogyan elfogadott bennünket az Isten, úgy fogadjuk el az erre vágyakozókat –, akkor nagyon sokan jönnének hozzánk.”

Zárszóként Orosz Gábor Viktor kifejtette: „Krisztusban tartozunk össze, nem szimpátia- vagy érdekközösségeként. Egyházunkban is fel lehet fedezni, hogy kialakultak klikkek, melyek sokszor felülírják ezt. Az érdekeket félre kellene tenni. De ezt csak nagyon komoly bűnbánat után lehet megvalósítani. Nemcsak a rendszerváltás előtt élt kollégákkal, hívekkel szemben kell érvényesíteni az átvilágítást, hanem jó lenne, ha minket is átvilágítana Krisztus világossága, és valami új kezdetet, lelki megújulást tapasztalhatnánk meg.”

■ K. B.

A teljes beszélgetés megtekinthető a Magyarországi Evangélikus Egyház YouTube-csatornáján.

Pünkösöd az Ószövetségben

Varga Gyöngyi Isten felénk forduló szeretetének ünnepéről

A keresztény ünnepkörben húsvét után ötven nappal, pünkösdkor arra emlékezünk, hogy a Szentlélek – a Megváltó mennybemenetelekor megígért módon – megjelent a tizenkét tanítványnak. Ők nemcsak vigaszt, bátorítást és erőt kaptak ezáltal, de megkapták a nyelveken szólás ajándékát is. Péter apostol beszédére háromezren keresztelkedtek meg, és lettek Krisztus-követőkké, így pünkösöd az egyház születésének ünnepe is. Ugyanakkor ne feledjük: Jeruzsálemben azért voltak akkor annyian, mert a zsidók egyik legnagyobb zárandokünnepére, a savuotra, azaz pünkösdre mentek fel a templomba az ország minden tájáról. Dr. Varga Gyöngyi docenssel, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Ószövetségi Teológia Tanszékének vezetőjével beszélgettünk ennek háttéréről.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

háromszor jelenjék meg minden férfi az Úristen színe előtt!” [2Móz 23,14–15a.16–17] Az első, a *peszách*, azaz húsvét ünnepe, a második a *savuot*, azaz a hetek, más néven pünkösöd ünnepe, míg a harmadik a *szukot*, az őszi betakarítás ünnepe, amely egyben emlékezés a negyvenéves pusztai vándorlásra is.

– **Miért hívják ezeket az alkalmakat zárandokünnepnek?**

– Mert az ószövetségi rendelkezések értelmében ezekre az ünnepekre a jeruzsálemi templomba kellett felmenniük a hívő zsidó családoknak. A gyakorlatban nem volt egyszerű évente háromszor megtenni ezt, hiszen egy ilyen többnapos zárandokút előkészülete, a többtagú család utazása, az áldozati állatok beszerzése egy bérből és fizetésből élő akkori földművelő ember számára több mint egyhavi keresményének összegét jelentette. Ha mind a három utat felvállalták volna, az még jobban megterhelte volna a családi kasszáját. Így aztán lassan kialakult az a tradíció, hogy a családok évente egyszer csak az egyik jeruzsálemi ünnepet töltötték Jeruzsálemben.

– **Ahogy Mózés második könyvében is olvashatjuk, a tavaszi második jeruzsálemi zárandoklat valójában betakarítási ünnep. A naptárban kötött az időpontja, vagy a keresztény pünkösödhöz hasonlóan mozgó ünnepéről van szó?**

– A *peszách*hoz képest kötött a helye, bár maga a húsvét mozgó ünnep. Az Ószövetségben *savuot*, azaz a hetek ünnepe néven szerepel. A *pünkösöd* szó a görög változathoz eredeztethető – a *pentékoszté* ötvenediket jelent. Az ötvenes szám már

az ószövetségi hagyományban is szerepel, ugyanis *peszách* és *savuot* ünnepe között ötven nap telik el. Ez a szám úgy jön ki, hogy a húsvétot Niszán hónap 15. napján ülték. Eredetileg ez lehetett az évkezdő ünnep, de elég régóta már a zsidóságban ősszel ünneplik az újévet. A régi hagyomány szerint a húsvét utáni napon, Niszán 16-án tartották az „első zsengek ünnepét”, amely a tavaszi árpaaratási idény kezdetét jelezte. Attól fogva, hogy a levágott szálaból felállították az első kévét, hét hetet kellett számolniuk. A hetedik szombat utáni napon – tehát az ötvenedikén – megtartották a tavaszi aratóünnepet, a *savuotot*.

– **A hetes szám amúgy is szimbolikus jelleggel bír.**

– Az ószövetségi tradícióban mindig a teljességgel, az Isten teremtési rendjével függ össze. Ha az első teremtésbekezdésből indulunk ki, amelyben Isten megpihen a hetedik napon, akkor észrevehetjük, hogy ez a struktúra tükröződik a hetek ünnepének a háttérében is, hiszen hétszer hét nap telik el húsvét után, míg eljutunk *savuot*hoz, a tavaszi betakarítási ünnephez.

WILLIAM STRUTT, ZARÁNDOKOK JERUZSÁLEM FELÉ

– **Kezdjük a pünkösöd ószövetségi alapjainál.**

– Az ószövetségi hagyományban három – két tavaszi és egy őszi – zárandokünnepet tartunk számon. Mózés második könyvében olvashatjuk az ezzel kapcsolatos legfontosabb elrendelést: „*Háromszor szentelj nekem ünnepet évenként! Tartsd meg a kovásztalan kenyerek ünnepét! [...] Azután az aratás ünnepét, amikor mezővetésének első termését takarítod be. És a betakarítás ünnepét az esztendő végén, amikor a termést betakarítod a mezőről. Évente*

A napok számlálásának ezt az egészen különleges tradícióját ómerszámlálásnak nevezik. Az ómer héberül kévét jelent, a napokat pedig úgy számlálják, hogy mindennap félretesznek egy kalászt. Ha hét összegyűlik, kévébe – ómerbe – kötik őket. Mire az első zsenge bemutatásának az ünnepéhez érkeznek, hét darab hét kis kévéből álló köteg áll össze a gabonaszálakból.

– **Ugyanakkor savuot nem csak az aratási hálaadásról szól.**

– Nagyon izgalmas a bibliai leírásban, hogy a vándorló nép körülbelül két holdhónap – azaz megközelítőleg ötven nap – alatt ért el Egyiptomból a Sínai-hegyig, ahol az Úr a törvényt adta nekik. Még a bibliai hagyomány is ilyen finoman jelzi azt, hogy ez a két ünnep egymáshoz kapcsolódik. *Savuotkor*, a hetek ünnepén Izrael arra emlékezik, hogy Isten a szabaddító és megtartó Isten, aki a törvényével, a *Tórával* a kiválasztott népet védi és oltalmazza. A szabadulás és a Tóraadás Isten két legnagyobb jótéteménye, amellyel a nép felé fordul. Nemcsak kenyert ad, hanem élő kenyeret, ami pedig nem más, mint az intellektus- és rendelkezésgyűjtemény, amelyet Isten népének adott útmutatásában, a *Tórában* látunk. Izrael közössége a hosszú történelme során megtanulta, hogy Isten legnagyobb, legszebb ajándéka maga a *Tóra*, amelyben az Isten szeretetének különleges lenyomataként ez a gondoskodás, ez a vé-

delem, az életnek a perspektívája jelenik meg. Ma a zsidóságban úgy ünneplik ezt meg, hogy a Tóra-tekerceszt a rabbi vagy a gyülekezet elöljárója kézbe veszi, és az egész közösség hálaadó énekeket énekelve körbejárja a zsinagógát. Izgalmas ebben azt látni, hogy a *Tóra*, az Isten rendelkezései, törvényei igazi örömforrást jelenthetnek. Persze nekünk, keresztényeknek ez a szemlélet kicsit távol áll a gondolkodásmódunktól.

– **Ha már a hálaadó énekek szóba jöttek, tudunk-e olyan dalokról, amelyeket a Jeruzsálemben tartó többnapos zarándokúton énekeltek?**

– A zarándokénekek, amelyek a *Zsoltárok könyvében* egy külön műfajt alkotnak, a jeruzsálemi templomba való fölmenetelnek és az ott átélt istentiszteleti liturgia lelkületének szép lenyomatai. Ezekben a zsoltároknak is – a 120.-tól a 134. zsoltárig olvashatjuk őket – előkerülnek a mindennapokban megtapasztalt ajándékok és a közösségnek az Istennel való találkozásából fakadó áldások. Nagyon szép például a 127. és 128. zsoltár, amelyekben az imádkozók hálát adnak Istennek a családjukért és azért, hogy van munkájuk, hogy meg tudják teremteni a kenyérrelvélőt, és hogy örömteli családi közösségben cseperedhetnek a gyermekeik. Ennek a lelkülete nemcsak a hetek ünnepéhez kapcsolódik, hanem az isteni gondviselés mindennapi élményeihez is. Éppen ezért keresztény

hitünkhöz és ünnepléseinkhez azzal az üzenettel fordulnak, hogy próbáljuk meg észrevenni nap mint nap Isten ajándékait, meglepetéseit.

– **Akárcsak a többi ünnepen, *savuotkor* is kellett áldozatot bemutatni a templomba menőknek. Hogyan történt ez?**

– *Mózes harmadik könyvének* 23. fejezetében találunk erre vonatkozóan útmutatásokat. Az állatáldozatokon kívül az első termésből készített lisztből kellett kovással két kenyeret sütni. A zarándokünnepnek Istennek szánt áldozatai egy közösségi lakoma keretét is adják, vagyis az első kenyér megtörése után a bemutatott állatáldozat egy része elég az Úr oltárán, az áldozati hús más részét a papok vagy akár a közösség tagjai el is fogyaszthatják az örömmünnepen.

– **Mondhatjuk tehát, hogy a zarándokünnep egyúttal a közösségről is szólnak?**

– Pontosan. Különös jelzése ez annak, hogy Isten mindig szereti a népét a maga körében látni, és az Örökkévaló örül annak, ha a hálaadás lelkületében történnek ezek az ünnepi összejövetelek. Amikor pünkösdi keresztény távlatokra tekintünk, jó rácsodálkoznunk, hogy az egyháznak az *Apostolok cselekedeteiről* szóló könyvben leírt születésnapja mellett Isten felénk forduló szeretetét, mind máig tartó hűséges gondoskodását ünnepljük ilyenkor.

■ BODA ZSUSZA

Zarándokok Jeruzsálem felé

Megtöltve minden lélek-lámpa

Pünkösöd csodája az irodalomban

Titok, várakozás, beteljesülés: Isten Szentlelke kiáradt az apostolokra. Tűzzel, galambbal, lángnyelvekkel, szélviharral jellemzi az evangélium a leírhatatlan csodát. A Lélek fentről érkezik, alászáll, csak az alázatos emberi lélek képes befogadni. Nincs az égen feltűnő csillag, betlehemi jászol, nincsenek békésen kérődző állatok, és nincs kereszt, töviskorona, elhengerített kő, üres sír. Hogyne ihletné meg a költőket, írókat ez a megfoghatatlan csoda! Pünkösöd prózája és lírája a magyar irodalomban nem csupán elgyönyörködtet: hitben elmélyülésünket, magunkba szálásunkat is segíti.

Megfigyelhető egy érdekes kettősség, amelyet pontosan e Lelket hozó ünnep lélekre gyakorolt hatása vált ki az érzékeny művészekből: van, akit szomorúságának, kudarcának, bánatának a kimondására sarkall az ünnep.

Csoóri Sándor egyenesen *Keserű, pünkösöd előtti éneket* írt.

*Pünkösöd jön: szép, borzas ünnep.
A legyőzőim sorban
fönt a hegyeken járnak,
s várják a suhanó, tüzes
lángnyelveket fejük fölé:
a szentlélek-orchideákat.*

Az őszinte mélybe nézéssel mintegy letevé a terhet, máris egyfajta megkönnyebbülést kap a költő, általa pedig az olvasó:

*Járok, ödöngök kimartan közöttetek.
Hazátlanul
házamban és csak Isten zöld
sétaterein hallom megszólalni
bátorítón a tücsköket. A legázolt
fűből zengik el nekem pünkösöd
zsoltárait.*

KÜZDELMES HIT

Isten kezébe tenni a vigasztaló Lélek ünnepén mindent, ami nyomaszt:

*A Lélek ünnepén
Szomorún zendül egyetlen igém:
„Hogy születhetik újjá, aki vén?”...*

E sorokat Reményik Sándor *Pünkösödi szomorúságában* olvashatjuk. Arany János pedig *Az ünnepontók* című versében egy vad tivornya történetét meséli el:

*Szép piros a pünkösöd reggel,
Mintha tűzzel, Szentlélekkel
Menny-föld tele volna;
E napot fent s lent megűlik.
E nap oly ragyogva nyílik;
Mint hajnali rózsza.*

*De mi réjja riad? de mi ördögi zaj,
Rekegő szitok és otromba kacaj,
Hogy reszket az egyház tornya?...
Szembe' Isten hajlokával,
Nem törődve a szent mával,
Foly tegnapi dőre tivornya.*

[...]

*Éjfélthogy üt a toronyóra közel,
Kénkö fojtó szaga terjedez el;
S mint szél ha forogva ragad port:
Úgy táncol el, egy bösz harci-zenére,
(Mondják, a pokol tüzes fenekére)
Az egész örvöngő csoport.*

Felmerülhet a kérdés: miért nem csak diadalról, örömnepéről, győzelemről olvasunk legnagyobbjaink soraiban? A válasz ember voltunkból fakad. E művek sem függetlenek tértől és időtől. Pünkösöd ihlette dokumentumai hitükért küzdő embertársainknak. Az emberi lélek Isten felé kiáltásai, a kegyelem után való kétségbeesett vagy reménykedő sóhajai teszik hi-

telessé őket. Szerzőik nem mással, mint a Mindenhatóval osztják meg terheiket, a vigasztaló Lélekhez fordulnak.

Babits Mihály *A Lélek ünnepe* című versében így ír:

*Ólom-idő! Vajjon egy hétre mától
pünkösöt is így lesz? Harsány, régi ünnep!
Akkor csupa tüzes nyelv volt a Sátor,
gyujtó, beszédes lángolás a mennyek.*

*Ma hallgat a harsona, csak a dob szól,
az eső dobja, s mint alélós hinta,
melyen a Szellem szédelegve hopszol,
kél az új tavasz, lendül a bab-inda.*

Fontos a címe is a kötetnek, amelyben a vers napvilágot látott: *Az istenek halnak, az ember él* (1929).

ESÉLY A GYÓGYULÁSRA

S itt van Ady, aki „hisz hitetlenül Istenben”. Egy érdekes pünkösödi novellája – vagyis inkább példázata? – olvasható a Kálvin Kiadó *Húsvét közelében – Magyar írók novellái böjttől pünkösöd* című, 2022-ben megjelent kötetében is.

A költőóriás itt sem tagadja meg magát. Gyomorszájon vágó ez a kis parabola. A *Hiteles történet pünkösödről* ugyanis akkor játszódik, amikor a Szentlélek leszállt „Krisztus vert csapatára”; a tanítványok egy házikóban „szűköltek”. Kint hahotázó, őket gúnyoló vásáros nép. Ám ekkor a tüzes nyelvek, az orkán után szent glóriával a fejük körül lépnek ki sorra a tanítványok, s bátran beszélnek „csodálatos, új igazságokat”. Hirdetik Krisztust, aki boldogságot hoz a földnek, hirdetnek szabadságot, igazságot, életet. A vásáros nép válasza: „Erre már a koldusok is röhögtek...”

Végül a farizeusok és a gazdag libertinusok felismerik: itt az ő bőrükre megy a dolog! Valóban megérkezett a Szentlélek, az ő hatalmuk, gazdagságuk bánja, ha a nép megtér. Egyikük emel-

HANS STOCKER: PÜNKÖSDI (2017)

vényre áll, s beszélni kezd: „Csakugyan eljött ama Szentlélek, kiről ez eszelősök beszéltek. De mink tettünk meg az ő kegyelmével, s nem ők. Ezek bolondok, kik veszedelembé vinnének titeket, ősi vallásaitokat, szent erkölcséiteket, hazáitokat gyalázzák e hazátlan bolondok. Ti tudjátok, hogy mi jó uraitok vagyunk. Íme kihirdetem nektek, hogy kertemben sok tömlőben nemes borok várnak. Kannáját is megtöltheti belőle mindenki. Gyertek, a vásár bajai, az orkán s a sok bolondság után vigadjatok.» E beszédet megértette a legidegenebb országból való vásáros is, és pillanatok múlva üres piac ástított Jézus örök átkú gárdájára.”

Vajon mit választunk mi...? Ady története annyira fáj, de mint a szike, kivágja a beteg részt, és esélyt ad a gyógyulásra. Irodalom ez a legjavából, lelki katarzis.

AZ ÚJJÁSZÜLETÉS CSODÁJA

A túlcsonduló öröm, a teremtett világ szépségének dicsérete, himnuszszerű emelkedettség is része az ünnep költészetének. Evangélikus diakonissza költőnőknek, Túrmezei Erzsébetnek a tehetőségét dicséri, ahogyan költői formában, pár tömör mondatban megfogalmazza a különbséget, ahogy Isten az üdvtervének

beteljesülése következtében mindent megváltoztatott. A világ történelmében is, és az egyes ember életében is. Van egy pünkösöd előtt, és van egy pünkösöd után. A szakadék emberi erővel, jóakarattal át nem hidalható. Csak Isten tehetette meg!

*Pünkösöd előtt – sóvárgás titkos mélye.
Pünkösöd előtt – ígérek zenéje.
Pünkösöd előtt – esedezés, esengés.
Pünkösöd előtt – halk hajnali derengés.
[...]*

*S pünkösöd után – szent égi erőt-vetten,
pünkösöd után – Lélekkel telítetten,
pünkösöd után – bátor tanúvá lenni,
pünkösöd után – szolgálni, égni, tenni,
pünkösöd után – régint kárnak ítélni.
Krisztusnak élni és másoknak élni,
minden mennyei kincset elfogadni,
és pünkösöd után – adni, adni, adni!
(Pünkösöd után)*

Pünkösöd magyar irodalmának bebarangolása váratlan kincseket ad. Talán ebből a kis ízelítőből is kiderül: másfajta élményre készülhetünk, mint az advent és a karácsony, a böjt és a húsvét prózáját, líráját olvasva. Komplex, felkavaró, kérdéseket feltevő és az olvasót a válasz megadásáig nyugton nem hagyó lelki irodalomra lelhetünk. Nem gyors, hanem

lassú, alapos, őszinte, talán fájdalmas, de sebet megtisztító és az újjászületés csodájával ajándékozó útra hívnak a Lélekről, a Lélekhez szóló művek.

Párbeszédüknek az Úristennel úgy lehetünk tanúi, hogy egyben felismerjük, mi is a megszólítottág helyzetében vagyunk. Miénk is „a Szentlélek orchideája”. Isten nem tett le rólunk, nincs elkésett pillanat, amíg az életünk ideje tart, hogy elé lépjünk, és szóljunk hozzá! Minden akadály elhárult, kész a megváltás, a Lélek is megadatott, botladozó nyelvünk, elakadó szavaink nem számítanak, csak a lelkünk készsége arra, hogy átadjuk magunkat a minket végtelenül szerető Szentháromság egy Istennek.

A csúcspont legyen e kis irodalmi kedvcsináló végén egy 1924-ben született vers. Döntse el az olvasó, hogy majd száz év elteltével mennyire aktuális 2022 júniusában...

DSIDA JENŐ

Pünkösdi várakozás

*Kész a világ,
Feszült, ünnepi várás
Tereng felette.
Halotti csend. Csak néha néha
Sóhajt az Isten Lelke.*

*Kimérve minden pálya
Megtöltve minden lélek-lámpa,
Ahol csak úr a lét...
De jaj, sötét van,
Mélységes, iszonyú sötét!*

*A zordon tömeg-árnyék
Némán zokogva kering útjain,
S csak egyet tud és egyet érez...
...Most váratlanul vágyón megvonaglik
És felzúg Istenéhez:
Betelt az idő!
Sugarat, fényt, színt adj nekünk,
Mert epedünk!
Fényesség nélkül oly sivár az élet!
Nagy alkotónk, oh mondd ki szent ígédet:
Legyen világosság!...*

*És ismétlik mindig erősebben
A felviharzott étheren keresztül,
És felharsan az egek harsonája
S a végtelennek zsolozsmája zendül
Zsibongva, zsongva...*

És nagy szavát az Úr – kimondja!

■ Írta, összeállította: S.-K. D.

Igéző és színezhető jelek

Keresztény szimbólumokról, ahogy még sosem

Kisebnek és nagyoknak egyaránt örömet szerezhet a Luther Kiadó legújabb kötete, hiszen ki ne szeretné megismerni – vagy éppen még inkább megérteni – keresztény szimbólumainkat, miután már gyerekként az Evangélikus énekeskönyv oldalain vagy épp a templom mennyezetét fürkésze felkeltették az érdeklődésünket? Az Igéző jelek – Keresztény szimbólumok és magyarázataik Luther-idézetekkel című kis kötet erre ad lehetőséget.

Igéző jelek – Keresztény szimbólumok és magyarázataik Luther-idézetekkel. Szerkesztette Boda Zsuzsa. Luther Kiadó, Budapest 2022. Ára 3330 forint

Valóban ismerjük azokat a jellegzetes egyházi jelképeket, amelyek hitünket gazdagítják? Tudjuk, melyik szimbólumra hol találunk utalást a Bibliában? Az új kötet ebben segít, ráadásul úgy, hogy egy-egy szimbólum mellett lutheri gondolatokat is kapunk, megerősítve a látottakat.

Talán nem túlzás azt állítani, hogy nem volt még ehhez foghatóan komplex, mégis könnyen érthető kis kötete egyházunk kiadójának, éppen ezért ez is alapdarabja lehet otthoni könyvtárunknak, gyülekezeti alkalmainknak. Sőt, továbbmegyek, kiváló keresztelei, konfirmációi vagy épp nászajándék válhat az *Igéző jelekből*, mert alaptudást ad át, elegáns kivitelben, egyszerűen.

Kondor Péter püspök a kötet bevezetőjében így fogalmaz: „Számomra mindig útba igazító jelek e szimbólumok. Hiszen nemcsak művészi értékkel bírnak, nemcsak az alkotás szépségére engednek rácsodálkozni, hanem tovább is vezetnek bennünket. Megtanítanak túllátni a kazettás meny-

nyezeten. Segítenek a szimbólum elgondolkodtató részletein túl meglátni a teremtő és gondviselő Atyát, az értünk, a mi megváltásunkért kereszthalált is vállaló Fiút, Jézus Krisztust, és segítenek felismerni a Szentlélek hitet ébresztő, útba igazító munkáját.” A kötettel tehát nemcsak az ismereteinket mélyíthetjük el, hanem a hitünket is.

Scholz Erik festőművész alkotásai nemcsak egyszerűséggel ábrázolják egyebek mellett a szarvast, a keresztet tartó bárányt vagy éppen a horgonyt. A kötetben megjelenő harminchat szimbólum a mátyásföldi evangélikus templom fakazettáiról származik, nem véletlen tehát, hogy a könyvbe a főváros XVI. kerületében álló templom rövid története is bekerült, amelyet már önmagában érdekes história.

Végezetül még egy dologra hívom fel a figyelmet: a kötetben bemutatott menyegyzetkazetta-képeket bárki kiszínezheti az *Igéző jelek – Keresztény szimbólumok és magyarázataik* című színezőfüzetben, amelyet a kötetrel egy időben jelentetett

Igéző jelek – Keresztény szimbólumok és magyarázataik. Színezőfüzet. Szerkesztette Boda Zsuzsa. Luther Kiadó, Budapest, 2022. Ára 1125 forint

meg a kiadó. A szép kivitelű, vékony füzet nemcsak gyermekek otthoni színező-jeként vagy hittanórák segédanyagaként lehet hasznos, de a felnőtteknek is kikapcsolódást nyújthat. Akár az albumszerű kis könyvecskét, akár a színezőt választjuk, igazán tartalmas ajándékot adunk magunknak vagy a megajándékozottnak.

■ KÉZDI BEÁTA

FOTÓ: SZÉMAN RICHÁRD

Berzsenyi Dániel kézjegye somogyi iratokon

Az evangélikus Berzsenyi Dánielt mint költőt, az antik versformák, az ódák, elégiák mesterét, aki Horatiust tartotta költői példaképének, bizonyára nem kell bemutatni. Hogy azonban a „niklai remete” mint magánember és mint Somogy vármegyei hivatalviselő is hagyott írásos nyomot maga után, az jóval kevésbé közismert. Thesaurus rovatunk jelen írása ilyen dokumentumokat tár olvasóink elé.

A költő szülei, Berzsenyi Lajos és Thulmon Rozália szerény körülmények között, falun élő nemesemberek voltak. Az apa büszke volt régi nemességére, és hűségesen ragaszkodott elődeinek evangélikus vallásához.

A gyermek Berzsenyit meglehetősen későn fogták tanulásra, körülbelül tizenégy éves volt, amikor a Vas vármegyei heteyi – ma Egyházashetye – birtokukról a soproni evangélikus líceumba került. A tanulás nem lelkesítette a fiatal diákot, annál inkább kivette részét a diákcsínyekből. 1795-ben végleg búcsút mondott a líceumnak. Ugyan nem mintadiákként s nem sok tudománnyal felvértezve távozott, de kedves költőivel, Horatiusszal, Friedrich von Matthissonnal, Salomon Gessnerrel már akkor is szívesen foglalkozott.

Birtokosként nappal a gazdasággal kellett törődnie, de éjjel olvasmányaival töltötte az időt. Költői tehetségét 1803-ban fedezte fel Kis János nemesdömölki evangélikus lelkész, későbbi püspök. Több-ször meglátogatta az akkor a szomszédos Sömjénben (ma Kemenessömjén) élő és gazdálkodó Berzsenyit, barátságot kötöttek, s miután tudomást szerzett a versekről, három költeményt elküldött Kazinczy Ferencnek. A széphalmi mester elragadtatással nyilatkozott a művekről. Berzsenyi első verseskötete 1813-ban jelent meg.

SOMOGY TÁBLABÍRÓ POÉTÁJA

1804-től Berzsenyi a Somogy vármegyei Niklán élt. A költőre a helyi nemesi társadalom is felfigyelt: 1812. március 18-án gróf Teleki László főispáni beiktatásának estéjén báró Prónay Sándor az ünnepi vacsora közben ünnepeltette meg őt. A nemesek örültek a fölfedezés-

nek, hogy már nemcsak Zala vármegye dicsekedhet – Kisfaludy Sándor személyében – országos hírű poétával, hanem Somogy is. Az ünneplés, a megbecsülés örömmel töltötte el a költőt, már nem vágyott vissza Vas megyébe. Élete végéig hű maradt Somogyhoz.

Az 1813. augusztus 13-i vármegyei tisztújítás alkalmával történt táblabírói kinevezés is tovább erősítette kötődését. A Berzsenyi család 1818 novemberében hirdette ki nemességét Somogy vármegyeében, így már hivatalosan is a somogyi nemesek közé tartozott a família.

Berzsenyi Dániel mint táblabíró és mint magánember is hagyott írásos nyomott a vármegyei nemesi közgyűlés iratanyagában. Ezeket a leveleket a levéltár korábbi igazgatója, Kanyar József külön gyűjtötte, és a levéltár kiállítási iratokat magában foglaló gyűjteményébe helyezte.

Kanyar az 1983-ban megjelent művelődéstörténeti tanulmánykötetében részletesen szól róluk („Műzsáknak szentelt kies tartomány” – *Tanulmányok Somogy művelődéstörténetéből* [XVIII–XX. század]).

Berzsenyi táblabírói működése során néhány nemesi ellentét elsimításában is részt vett, amiről a vármegye számára küldött iratai is megmaradtak. Családjában mindig központi téma volt a birtok és annak vezetése. A szőlő- és bortermelésére (is) büszke költő a gombai, negyvennyolc holdnyi szőlőbirtok miatt állt perben nagybátyjának feleségével, akitől 1830-ban a szőlők átadását is kérte.

KÉRELEM A VÁRMEGYÉHEZ

Az idősödő Berzsenyinek nagy problémát jelentett prosperáló gazdaságának vezetése. Egészségi állapota miatt először 1829-ben, majd 1830-ban kérte a vármegye segítségét középső fia, Antal katonaságból való hazabocsátásának érdekében. (*Levele szövegének betűhív átirata a 29. oldalon keretben olvasható.*)

Az 1806-ban született Antal 1828-ban állt be huszárnak, és alakulatával Galíciába került. 1829-ben még csak pár hónapra kérte vissza fiát a hadtól Berzsenyi, 1830-ban azonban már végelbocsátásában kérte a megye segítségét. Antal a katonai tudását a szabadságharcban is hasznosította: 1849 tavaszán a szintén evangélikus Noszlopy Gáspár kormánybiztos népfelkelőseregében harcolva járult hozzá a megye felszabadításához. A szabadságharc bukása a komáromi várórség kötelékében érte, főhadnagyként szerelt le.

Berzsenyi Dániel legidősebb fia, Farkas a vármegyei közigazgatásban dolgozott. A hazahívó levelekre kiadott vármegyei támogató állásfoglalások említik őt is. Előbb esküdt, majd 1828–1835 között kaposi járási alszolgabíró volt. Az 1836. évi tisztújításon nem sikerült a főszolgabíróvá választása, így visszavonult a hivatalviselésétől. 1849 májusában Noszlopy Gáspár kormánybiztos ideje alatt Somogy vármegye alispáni tisztét töltötte be. ▶

Szerinted Hemes Vármegye!

A leg mélyebb aláíratójjal bitorlodom, a' J. N. Vármegye
Kegyes Sine elide torjesezen; melyben An-
tal szerinte Szam, Szolokai pályáján, eljegyezve,
a' mult őszel tülts Szerinted, J' Cs. K. Fel-
sege Hemes Huszar Regamenszibe, minden
szatom, a' alaratom nélkül, be állott, a' azolta
Galiciában Monasteriszeben mint köz. köv.
Eatonak lódit. Minthogy pedig emlitett Szam-
nak eddig volt szemori állapota, melyen sine-
men. ferde, a' ha min. egyszer, a' Katonai Szatya
válogatva, ottan is, ki tanult Hemes Joffuhoz
"elő" elomenselevöl gondoskodni, atyai követségem
nék tartanám, a' a' végite, minden meg kívántam,
a' tölem ki utolsó követségem, örömmel ábránd;
egész aláíratójjal bitorlodom a' J. N. Vármegyét
az orant. oromul meg kívni: hogy nevert Antal
Szamnak Csáki Rangra leendő emeltetését, a' egy-
szeremű, mostan bevezet állapoton miatt, egy
pár Holnapra való hara bosszúságát, a' Kegy-
Mély M. N. Alkotó Tanatsnál, kegyesen or-
körleli melóztatam. Mely aláírató esedezésem
meg egyszer meg újítván, a' leg mélyebb tisztul
marado

A Szerinted Hemes Vármegyéiél
Miklós Ö. 27. k. 1829.

aláírató szolgája
Berzsenyi Dániel

Részlet az Olvasó Társaság kölcsönzési naplójából, 1833–1834

BERZSENYI A KÖLCSÖNZŐKÖNYVBEN

Somogyi évtizedei alatt Berzsenyi Dániel nem csak a verseivel hatott. A megyei könyvtár, valamint az Olvasó Társaság megalapításában is komoly érdemei vannak. A vármegye könyvtárának megalakulása 1825-ben Festetics László ezerforintos adományához köthető. Berzsenyi alapító tag volt a könyvvásárlásokra javaslatot tevő, nemesekből alakult bizottságban. Bár tevőlegesen nem vett részt a rendelésekben, remélte, hogy Somogy példája más megyéknek is példát mutat. A könyvtár fenntarthatóságának érdeké-

ben mindenképpen egy megfelelő, tőkeerős alapítvány felállítását szorgalmazta.

Az 1828-ban a nemesség számára alakult Olvasó Társaság célja az volt, hogy a vármegye központjában, Kaposváron legyen olyan hely, ahol országos lapokat, irodalmi és egyéb folyóiratokat olvashatnak, és két törvényszéki ülés között a tagok akár könyveket is kölcsönözhetnek. 1829-ben huszonháromféle újságot járatott a társaság, többek között a *Magyar Kurir*, a *Tudományos Gyűjtemény*, a *Hazai és Külföldi Tudósítások*, a *Wiener Zeitung* és egyéb lapok szerepeltek a kínálatban.

A kölcsönzések nyilvántartását 1832-től vezették. E kölcsönzőkönyv becse-

ereklyeként maradt meg a megyei levéltárban, és e kötet őrzi Berzsenyi Dániel kölcsönzészorkor tett aláírásait is. A költő 1832. január 22. és 1836. január 22. között huszonháromszor kölcsönzött. Többek között a *Tudományos Gyűjtemény* című folyóirat, a *Német Minerva*, a *Magyar Minerva* és egyéb évkönyvek, kalendáriumok érdekelték. A kölcsönzőkönyv tanúsága szerint az öregedő költő a kaposvári útjai alkalmával nem hagyta ki a kölcsönzési lehetőséget, mindig szellemi munícióval, újságokkal és folyóiratokkal tért haza. És bár a megyeközponttól hatvan kilométerre lévő Nikláról egyre ritkábban mozdult ki, az utolsó könyvtári bejegyzés a halála előtt huszonhárom nappal született.

Berzsenyi Dánielt 1836. február 24-én temették el a niklai temetőben. Hatása azonban tovább élt a reformkor nemzedékében. Pályatársa, Döbrentei Gábor az 1844. évi május 1-jei megyei nagygyűlésen adakozásra szólította fel a jelenlevőket. A befolyt összegből egy Berzsenyi-szobor felállítását tervezték, valamint a tőke kamataiból minden évben egy tudományos munkának ezüstkoszorúval, a „Berzsenyi-koszorúval” való jutalmazását szándékozták elindítani. A törekvés, ha nem is a reformkorban, de a későbbi évtizedekben megvalósult.

(A cikkben felhasznált források a Magyar Nemzeti Levéltár Somogy Megyei Levéltárának őrzésében található.)

■ POLGÁR TAMÁS

A szerző a Magyar Nemzeti Levéltár Somogy Megyei Levéltárának igazgatója

Tekintetes Nemes Vármegye!

A legmélyebb alázatossággal bátorokodom a T[ekintetes] N[emes] Vármegye kegyes színe eleibe terjeszteni; miképpen Antal szeretett fiam; oskolai pályáját elvégezvén, a múlt ősszel Székes Fehérvárott, Ő Cs[ászári] K[irályi] Felsőge Nemes Huszár Regementjébe, minden tudtom, s akaratom nélkül, be állott, s azolta Galliciában Monasterziskában [Monasztirizska ma város Ukrajnában] mint Köz Vitéz katonáskodik. Minthogy pedig említett Fiamnak eddig volt szomorú állapotja, mélyen szivemen feküdné, s ha már egyszer a katonai Státust választotta, ottan is, ki tanult Nemes Ifjuhoz illő előmeneteléről gondoskodni, atyai kötelességemnek tartanám, s a végett, minden meg kívántató, s tőlem ki telhető költségeket, örömmel áldoznék; egész alázatossággal bátorokodom a T[ekintetes] N[emes] Vármegyét az eránt ezennel meg kérni: hogy nevezett Antal Fiamnak Cadéti Rangra leendő emeltetését, s egyszersmind, mostani beteges állapotom miatt, egy pár Holnapra való haza botsátatását, a Nagy M[é]l[tóság]ú M[agyar] K[irályi] H[é]l[y]t[ar]tó Tanátsnál, kegyesen eszközölni méltóztatna. Melly alázatos esedezésemet még egyszer meg ujjitván, a leg mélyebb tisztólettel maradok A Te[kin]t[e]tes Nemes Vármegyének alázatos szolgálja Nikla, apr. 27kén 1829.

Bersenyi Dániel mp. [manu propria, s. k.]

Pia, buli van!

Egyszer pár napig hivatalos kiküldetésben voltam Finnországban. Egy aktív nap végén, a program után ültem a hotelszobámban, és mivel elkerült az álom, úgy döntöttem, elindulok egyedül megismerni a várost. Késő éjszaka, de még 11-kor is világos van – mekkora kaland lesz!

Séta közben találtam egy karaokebárt, a zene becsalt, és nagyszerű hangulat fogadott: tizenhat-húsz éves fiatalok buliztak, énekeltek, kissé már kapatosan, ennek megfelelően élénken, de nagyon jó fejek voltak. Figyeltem őket, hallgattam az éneket, néztem a kivetítőn a dalszövegeket, próbáltam kiejteni a szavakat. Egy leány kissé már spiccesen odajött beszélgetni, angolul megkérdezte, szeretem-e a Bayern Műnchent – ma sem tudom, miért volt fontos ez az információ –, egyszóval emelkedett volt a hangulat.

Annyira jól éreztem magam, hogy másnap este visszatértem. Ugyanez fogadott, csak éppen akkor nem fiatalok, hanem idősebbek voltak ott. És amit láttam: elmaszatolt szemfestékekkel, túlrúszozott szájjal pityergő idős hölgyek szűk cicanadrágban, zavaros tekintetű, hiányos fogazatú férfiak rikácsoló hangon igyekeztek követni az éneket, kevés sikerrel. Beláttam, hogy alkoholisták találkozója csöppentem. Döbbenet néztem őket.

És hirtelen belém hasított egy gondolat: ezek ugyanazok, mint a tegnapiak, csak éppen harminc-negyven évvel később! Akik most lerongyolódva itt vannak, azok éppolyan jópofa, vicces figurák voltak fiatalon, mint akik tegnap ugyanitt buliztak! Hirtelen elkezdtem magam szé-

gyellni, hogy előző este milyen viccesnek tartottam a dolgot. Rádöbbsentem, hogy ami egyszeri alkalomnak, jó bulinak tűnik, az hosszú távon ide vezethet: a szétcsúszáshoz.

Mit lehet tenni? Megtiltani? Félni kell minden korty bortól? Nem hiszem.

Én magam is szívesen megiszom egy pohárral jó társaságban. Az sem igaz, hogy mindenki, aki fiatal korában elmegy egy buliba, az idült alkoholista lesz harminc év múlva. Csak éppen nem tudom, ki lesz az. És ez a gondolat kínzón befészkelte magát a fejembe.

HATÁRKÉRDÉS

Nem látom értelmét, hogy megtiltsam egy kamasznak, hogy mulasson. Különösen nem most, nyár elején, a fesztiváldőszakban. Úgyis csak neveltségessé tenném magam. Ahhoz sincs kedvem, hogy fekete hollóként én legyek az, aki károg, aki az állandó játékrontó. Messze áll tőlem a felemelt mutatóújj szerepe. De akkor sem tudom kiverni fejemből ennek a két estének a kontrasztját.

nek, Isten áldásának szimbólumaként. A széderesti vacsorán – a mi úrvacsoránk előképén – legalább négy pohárral kell meginni. A *Példabeszédek könyvének* írója azonban óva int a borivástól, a részegeskedéstől. És több olyan történet van az *Ószövetségben*, amelyben a részesség szörnyű következményekkel járt (Noé, Lót).

TE ISZOL, VAGY TÉGED ISZNAK?

De szerintem igazából nem a borról szól a kérdés, hanem a kontrollról. Arról, hogy tudod-e, mit miért teszel. A *Száll a kakukk fészke* című regény – amelyből a nagyszerű film is készült – egyik jelenetében egy indián férfi mesél az apjáról. Apja hatalmas és erős volt, törzsfőnök, de aztán

el ne essék!” – figyelmeztet az öreg Pál (1Kor 10,12).

Nem véletlenül mondja Péter: „*Legyetek józanok...*” (1Pt 5,8) Nem az italról vagy annak hiányáról beszél, hanem a figyelemről, az óvatosságról. Arról, hogy vedd észre a jeleket, ha valaki megtámadja azt, amiben élsz. Józannak lenni azt jelenti: résen lenni.

Muszáj résen lenni. Ne higgyük azt, hogy mindent a kezünkben tudunk tartani! Ne higgyük, hogy nyugodtan lehet játszani a tüzzel, mert elég ügyesek vagyunk, hogy elkerüljük a megeresződést. Nemet mondani a következő pohárra nem gyávaság – hanem bölcsesség. Van, amit megtehetnénk, de jobb nem kipróbálni. Nem azért, mert biztosan póru járunk, hanem mert nem biztos, hogy nem.

KI URALKODIK RAJTAD?

Egyik barátom mesélte, hogy gyerekkorában a faluja mellett volt egy kis tavacska, oda jártak ki télen korcsolyázni. Apja előtte kiment, és egy téglalapot karcolt a vastag jégbe: ezen belül játszhattok! Ők nem értették: miért, ha kilépünk a vonalon túlra, betörök alattunk a jég? A válasz: nem biztos, de lehet. Ha a kereten belül maradsz, biztosan nem. Ha kilépsz, talán igen, talán nem. És minden egyes lépéssel nő az esélye annak, hogy beszakad. Ha pedig megtörténik a tragédia, nem hivatkozatsz arra, hogy egy lépéssel ezelőtt még semmi baj nem volt.

Átlépheted a határokat. De ha átléped, tudnod kell: veszélyzónában vagy. Már csak az a kérdés, vállalod-e a veszélyt: elveszíteni mindent, amit kaptál, egy lépés kedvéért? Megéri? Nekem meggyőződésem, hogy minden az első parancsolattól indul el: „*Ne legyen más istened...*!” Vagyis senki és semmi ne uralkodjon tetteid, gondolataid felett, ne engedd, hogy marionettbábuként rágasson akármi ebben a világban.

Egyvalaki van, aki feletted áll: az, aki megteremtett. Mindenki más társ (az emberek) vagy egyenesen eszköz (a tárgyak). „*Kevéssel tetted őt kisebbé Istennél...*” – vallja a nyolcadik parancsolat az emberről. Senki és semmi nem fér már be közénk – senki és semmi, ami uralkodni akar rajtad. Ne engedd, hogy akármi átvegye az uralmat az életed fölött! És ha ehhez az a bölcsesség kell, hát tudj nemet mondani a második pohárkára.

■ HEGEDŰS ATTILA

KÉPEINK ILLUSZTRÁCIÓK

Nem, a buli nem fog alkoholizmushoz vezetni. Legalábbis nem mindenkit. De hol van a határ? Lehet-e tudni, hogy a mostani vidám fiatalok közül ki lesz harminc év múlva is kiegyensúlyozott, boldog felnőtt, és ki lesz az alkohol miatt szétcsúszott életű roncs? Bárcsak külön lehetne választani!

Rádásul máshol is van határkérdés: meddig lehet ezt játszani? Egy buli még csak egy buli? És a második? És a harmadik? Hányadiknál mondhatjuk, hogy ez már veszélyzóna, a hozzászokás előszobája? Tele vagyok kérdéssel.

A Biblia sem egyértelmű ebben a kérdésben. Az ókori ember életének szeres része volt a bor, gyakran a bőség-

ráállt a „tüzes vízre”, az itatra – és a gyermek azt látta, hogy egy idő után már nem az apja itta a whiskey-t, hanem a whiskey itta őt, és az apja ettől egyre kisebb és kisebb lett... Szívszorogató kép!

Te iszod az italt, vagy az iszik téged? De jó lenne, ha mindig egyértelmű lenne a válasz! Tudom, sokan erre azt mondanák, hogy „én bizony nem leszek függő!”. Tudod, mit, el is hiszem neked. Csak az a baj, hogy pár éve ugyanezt mondta az is, aki most vérekes szemmel tántorog ki a kocsmából. Annak idején neki is elhittük, és ő is elhitte magáról. Olyan jó lenne, ha lenne biztosíték arra, hogy velem, velünk ilyen nem történhet! De nincsen. „*Aki tehát azt gondolja, hogy áll, vigyázzon, hogy*

Hast Du eine Idee?

Schon seit langer Zeit sehnen wir nach mehr. Es sind oft einfache Dinge, wie der Wunsch, die Hände schütteln oder einander umarmen zu dürfen, ohne dabei Angst zu haben. Wir wünschen uns mehr Begegnungen, mehr Bewegung. Mehr wollen wir gemeinsam feiern, mehr wollen wir reisen. Wir wollen wieder regelmäßig an Veranstaltungen teilnehmen und am Sonntag in die Kirche gehen. Wir hätten es auch gerne, dass andere Menschen diese Möglichkeiten realisieren und sie wahrnehmen. Manche Dinge gehen einfach weiter, wie wenn nichts gewesen wäre, andere müssen wir neu aufbauen, oft aus dem Nichts wieder entstehen lassen.

Die Herausforderung ist nicht ganz neu. Vor einem Jahr habe ich folgende Sätze geschrieben: „Das Leben der evangelischen Kirche in der Pandemie war von Anfang an durch den Einfallsreichtum ihrer Gemeinden und Mitglieder bestimmt. Oft musste überlegt werden, wie es machbar ist, den Zugang zu den Gnadenmittel Wort und Sakrament zu ermöglichen, ohne die Menschen Gefahren auszusetzen, die sonst zu vermeiden wären.“ Es ist spannend zu realisieren, dass die Pandemie eigentlich vorbei ist – ab 1. Juni fiel auch bei uns in Österreich

die Maskenpflicht –, die Fragen aber, die wir uns in den vergangenen Jahren gestellt haben und die Herausforderungen, mit denen wir speziell in unseren Pfarrgemeinden konfrontiert waren, bleiben uns anscheinend erhalten. Mir scheint es wichtig zu sein, den Grund dafür zu nennen: Diese Fragen sind nicht neu und sind nicht erst durch die Pandemie entstanden. Sie hat sie aber wieder einmal in den Mittelpunkt gerückt und darauf aufmerksam gemacht, dass man sich nach biblischen Vorbildern ständig Gedanken zum Thema der Gestaltung kirchlichen Lebens machen sollte. Ein falsch verstandener Traditionalismus, die Haltung also, die jeder noch so kleinen Änderung festgefahrener Traditionen im Wege steht, stellt eine der größten Gefahren für die Kirche der Zukunft dar.

Theologisch wird eine Kirche der Zukunft immer mit dem Wirken des Heiligen Geistes verbunden. Wenn es eine Kirche der Zukunft gibt, dann gibt es – besonders nach reformatorischem Verständnis – auch eine Pfarrgemeinde der Zukunft. Sollten wir diese „Pfarrgemeinde der Zukunft“ erreichen wollen, dann müssen wir uns in erster Linie über die Zukunft unserer eigenen Pfarrgemeinde Gedanken machen. Für uns und unse-

re engsten Glaubensgeschwister ist sie nämlich der Ort, an dem der Heilige Geist wirkt und wir zu Hause sind.

Aus säkularen Kontexten kennen wir die Auffassung, dass wir die Erde als Leihgabe unserer Enkelkinder „bebauen und bewahren“ (vgl. 1. Mose 2,15.) sollten. Wenn wir den Präsenz des Heiligen Geistes nicht als bloße Theorie und sein Wirken nicht als historisches Ereignis definieren, sondern mit ihnen auch heute rechnen, dann wäre es möglich, sogar unerlässlich, die Vorstellung der Erde als Leihgabe der nachfolgenden Generationen auch auf die Kirche und deren Zukunftsgestaltung zu übertragen. Besonders von jungen Menschen, die sich überlegen, mit der Ausbildung für einen kirchlichen Beruf zu beginnen, höre ich oft die Frage, ob es sich lohnt, die Ausbildung zu machen. Ist es eine richtige Entscheidung, sich für einen Beruf ausbilden zu lassen, dessen Tätigkeit in 30-40 Jahren – evtl. auch früher schon – vielleicht gar nicht mehr gefragt sein wird? Sie ist die gleiche Frage nach der Zukunft, die wir in einer anderen Form stellen, wenn wir danach fragen, was für eine Kirche, was für eine Pfarrgemeinde wir an unsere Kinder und Enkelkinder weitergeben wollen. Wenn wir ehrlich sind, werden wir wohl feststellen, dass wir uns

bei einer solchen Übergabe in den meisten Fällen selbst für die jetzigen Verhältnisse schämen würden...

Diese Erkenntnis soll uns aber auf keinen Fall resignieren lassen, denn sie ist unglaublich wertvoll. In den biblischen Erzählungen haben sich durch solche geistgewirkten Erkenntnisse neue Wege aufgetan, dem Anspruch von Jesus Christus und der aktuellen Zeit gerecht zu bleiben und gerecht zu werden.

Eine der Antworten, die wir in unserer Ungarischen Evangelischen Gemeinde A.B. in Österreich gefunden haben, und die ich an dieser Stelle nur als ein mögliches Beispiel erwähnen möchte, ist die Erweiterung des Mitarbeiter:innenkreises der Gemeinde. In diesem Sinne haben wir unsere Lektorin mit weiteren Aufgaben in der Gottesdienstgestaltung betraut und ihren Dienst in einem Gottesdienst in Anwesenheit des leitenden Bischofs der ungarischen Lutheraner unter Gottes Segen gestellt. Wir sind überzeugt, dass der Geist Gottes in ihr und durch sie in einer anderen Art und Weise wirken kann als bisher. Diese Änderung wird wohl ein Anstoß sein, nach weiteren Ideen zu fragen, sie herauszuarbeiten, unter Gottes Segen zu stellen und schließlich auszuprobieren. Das Herausfordern und Schöne dabei ist, dass jede Gemeinschaft, jede Pfarrgemeinde und jede Institution anders ist. Dadurch müssen und dürfen individuelle Lösungen herausgearbeitet und in die Tat umgesetzt werden. Daran sehen wir, wie vielfältig das Wirken Gottes und die menschliche Beteiligung daran ist und wie dies letzten Endes zum Erfüllen des ursprünglichen und selbsteigenen Auftrags der Kirche führen kann, eine Gemeinschaft aufzubauen, zu erhalten und zu erweitern.

Das Pfingstfest ist sicherlich eine gute Gelegenheit, uns persönlich zu fragen, wie wir uns in diesem Prozess der Entwicklung und Erneuerung am besten beteiligen können, d. h. nicht nur Verbraucher:innen, sondern auch Gestalter:innen zu werden. Da spielt die persönliche Überzeugung davon, dass Gott in der Lage ist, seiner Kirche eine hoffnungsvolle Zukunft zu geben, eine herausragende Rolle. Alles fängt also mit unserem persönlichen Gebet an: „Veni Sancte Spiritus“ – „Komm, Heiliger Geist!“

Ein gesegnetes Pfingstfest wünscht Ihnen

■ PFARRER SZILÁRD WAGNER (WIEN)

Atme in mir, du Heiliger Geist, dass alle meine Gedanken heilig sein mögen.
Handle in mir, Heiliger Geist, dass meine Arbeit ebenfalls heilig sei.
Erfülle mein Herz, Heiliger Geist, dass ich nur lieben möge, was heilig ist.
Stärke mich, Heiliger Geist, dass ich immer verteidige, was heilig ist.
Behüte mich, Heiliger Geist, dass ich immer heilig bleiben möge.
Bewahre mich, Heiliger Geist, dass mein Leib deine Wohnung bleiben möge.
In meiner letzten Stunde rufe mich, Heiliger Geist, dass ich mich der Heiligkeit des Himmels erfreuen möge.

(Autor unbekannt)

„Es ist der Heilige Geist, durch den Jesus sagen kann, ich bin bei euch alle Tage bis ans Ende der Welt. [...] Der Heilige Geist macht uns neu, er bewegt uns und wirbelt uns manchmal ganz schön durcheinander. [...] Als Kirche brauchen wir einen Geist, der Scheuklappen wegfegt und eingefahrene Denkschemata durchmischt.“

(Bischof Heinrich Bedford-Strohm)

Komm, Gott Schöpfer, Heiliger Geist,
besuch das Herz der Menschen dein,
mit Gnaden sie füll, denn du weißt,
dass sie dein Geschöpfe sein.

Denn du bist der Tröster genannt,
des Allerhöchsten Gabe teu'r,
ein geistlich Salb an uns gewandt,
ein lebend Brunn, Lieb und Feu'r.

Gott Vater sei Lob und dem Sohn,
der von den Toten auferstand,
dem Tröster sei dasselb getan
in Ewigkeit alle Stund.

(Martin Luther)

Des Feindes List treib von uns fern,
den Fried schaff bei uns deine Gnad,
dass wir deinem Leiten folgen gern
und meiden der Seelen Schad.

Lehr uns den Vater kennen wohl,
dazu Jesus Christ, seinen Sohn,
dass wir des Glaubens werden voll,
dich, beider Geist, zu verstehn.

Zamyslenie nad Božím slovom na 1. svätodušnú slávnosť

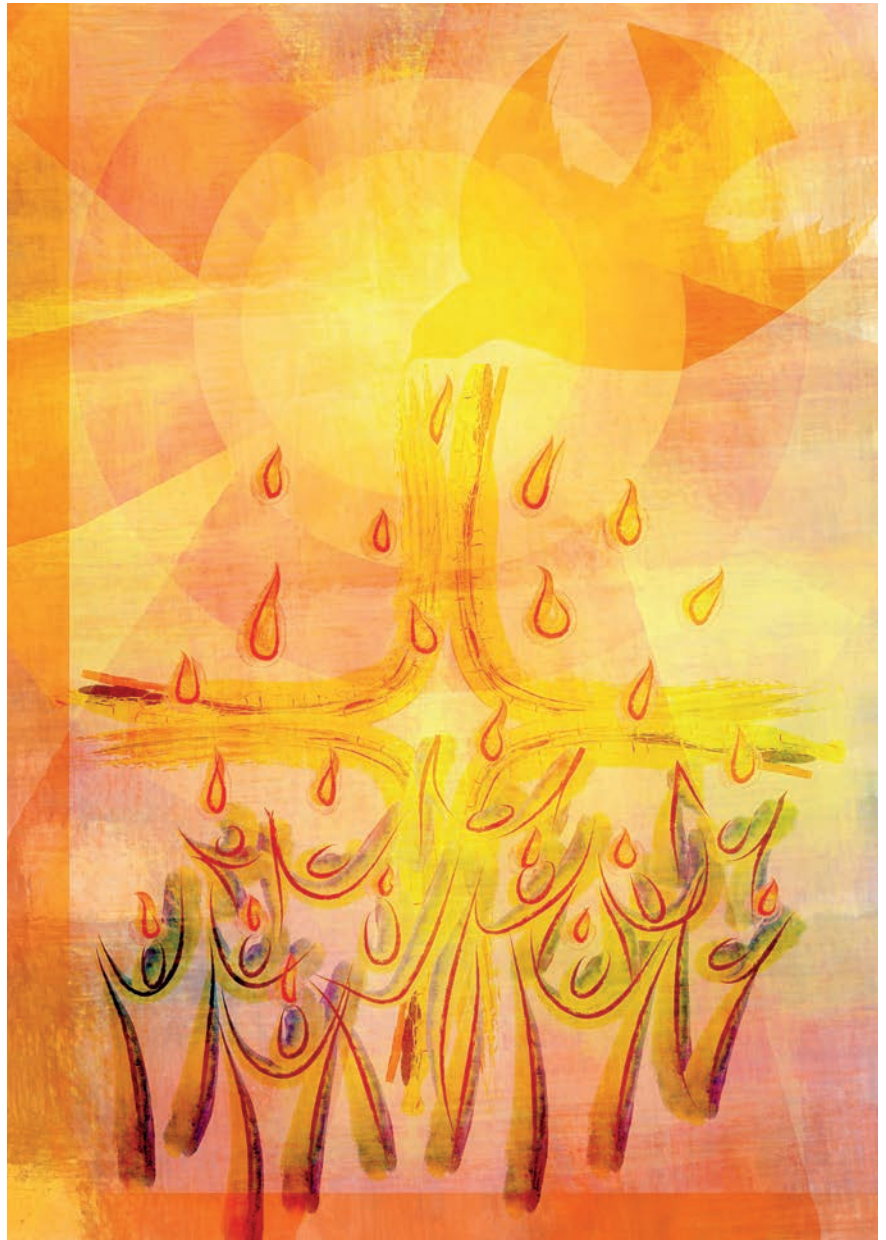
Jn 14,15–19

„Ale ovocie Ducha je: láska, radosť, pokoj, zhovievavosť, nežnosť, dobrotivosť, vernosť.“
(Gal. 5,22)

Ježiš povie: „A ja budem prosiť Otca, a dá vám iného Radcu, aby bol s vami naveky – Ducha pravdy, ktorého svet nemôže prijať, pretože Ho nevidí, ani nepozná.“

Kresťan je v Božom slove nespočetne veľakrát vyzývaný, aby počúval svojho Pána a aby bol každý deň vykonávateľom Božej vôle. Učeníci videli Božieho Syna, Pána Ježiša, žili denne v Jeho prítomnosti. Počúvali, čo im hovoril. Teraz Ježiš odchádza k Otcovi a prednáša akúsi povzbudzujúcu rozlúčkovú reč. Učeníci sa doteraz naučili pozorne Božie slová počúvať, ale už o chvíľu, po Ježišovom odchode, sa budú učiť, čo znamená Jeho slová naplňať. „Ak ma milujete, zachovávajúte moje prikázanie.“ (Jn 14,15) Pán Ježiš ich však nádherným spôsobom upokojuje a uistuje, že síce teraz fyzicky odchádza, no v skutočnosti s učeníkmi zostáva. Pán Ježiš sa tu stavia do role Príhovorca za svojich učeníkov, za nás. On prosí Otca o to, čo je pre nás potrebné, nevyhnuté. Vyprosuje nového Príhovorca, Ducha Svätého, ktorý nám bude pomáhať a oddelí nás od sveta.

Kto tu komu slúži? Často sa správame, akoby Duch Svätý bol vykonávateľom našej vôle, našich túžob, našich predstáv. Bože, Ty o mňa stojíš, tak o mňa zápas! Daj mi Ducha Svätého, daj mi dary Ducha, daj mi to, čo potrebujem. Pán Ježiš však hneď v úvode svojich slov hovorí, že vykonávateľmi vôle sme tu my, keď hovorí: „Ak ma milujete, zachovávajúte moje prikázania.“ Ako vykonávateľ vôle, nie našej, ale tej Božej vôle, je tu skutočne Duch Svätý. Duch Svätý robí nie to, čo chceme my, ale to, čo na čo je poslaný. On je pre nás Radca, teda nie-

kto, kto nás vedie. On je Utešiteľ, Pomocník, Záchranca, Advokát, všeličo ďalšie, ale nie sluha. Budme preto vnímaví na vedenie Ducha Svätého. Áno, prosme o Jeho dary. Nikdy však nezabudnime, že práve Duch Svätý nám pomáha správne milovať a verne Kristovi slúžiť, aby sme Ho milovali, aby sme boli vykonávateľmi Jeho vôle a aj týmto boli oddelení od sveta. Amen.

■ MGR. VLADIMÍR KUNOVSKÝ
farár na Slovensku

Modlitba: Duchu Svätý, prichádzam k Tebe s veľkou vdakou. Ty vo mne pôsobíš, aby som môjho Pána a Záchrancu Ježiša Krista mohol poznať, počuť a Jeho vôľu plniť. Prosim, konaj vo mne dobré Božie dielo, aby som sa Krista nikdy nepustil. Preved ma cez chvíle, v ktorých som náchylný byť rovnaký ako svet. Posväť si ma, oddel' ma od sveta, zbav ma môjho hriechu. Pomôž mi žiť podľa Božej vôle. V mene Pána Ježiša. Amen.

Zamyslenie nad Božím slovom na 2. svätodušnú slávnosť

Izaiáš 32,15

V 2. slávnosť svätodušnú sa nám ponúka stará mesinistická vízia, ktorá v krízových časoch vojen sľubovala príchod mieru a hojnosti. Obraz púšte, ktorá oživa a prináša hojnosť – tento motív sa v rozličných obmenách opakuje dodnes: Až keď budem mať za sebou túto skúšku, až keď sa nasťahujem do nového domu, až keď budem mať nové auto, až keď konečne splatím pôžičku, až keď konečne pôjdem do dôchodku.

V krízových časoch sa teda ukotvujeme spokojnosťou závislou od podmienok, ktoré sa majú stať v budúcnosti. V hĺbke duše veríme, že dôvod našich pocitov nespokojnosti sa nachádza mimo nás – v mieste, okolnostiach, v druhých ľuďoch. Svätodušné sviatky nám hovoria o životodarnom Duchu, ktorý nás môže uviesť do pravdy o tom, ako to naozaj máme sami so sebou, a ktorý nás môže oslobodiť od „útekov“ do lepšej budúcnosti.

Žiť tu a teraz, zamerať pozornosť na dnešný deň – iba tým si umožníme mier a hojnosť. Pretože medzi prijatím

seba samého a životným šťastím je bezprostredné vzájomné pôsobenie. I dnes sme volaní do nového života tu a teraz, nech už sa nachádzame v akejkoľvek situácii. Duch učí úcte k sebe samému a ku kultivovaniu pocitu, že som vítaný, milovaný, že som prijímaný, nech už to so mnou bolo akokoľvek. Kto je takto naladený, vysielá to aj do okolia. Takto sa môže púšť meniť na sad aj v dnešný deň. Amen.

■ MGR. VLADIMÍR TICHÁŇ
farár na Slovensku

Modlitba: Bože Duchu Svätý, v myšlienkach často utekám do minulosti či budúcnosti, a pritom strácam prítomné okamihy svojho života. Práve na nich však záleží. Záleží na mojich dnešných rozhodnutiach, slovách, činoch. Prosím, dávaj mi potrebnú energiu na to, aby som precítil, že som vítaný, milovaný, že som Tebou prijímaný, a takto naladený aby som budoval to životodarné aj dnes tam, kde je to potrebné. Amen.

FOTO: VALENTIN SALJA / UNSPLASH.COM

STANISLAV BRTOŠ

NEVYČERPATELNÝ PRAMEŇ

Bože, čos prameňom krásy studnicou zlatou, nekonečnou pre celý tento svet

zdrojom si i cieľom spásy
jedonou pravdou, večnou
teraz i naposled

obraz i podoba
vtlačená v duši
každého človeka

životodarná voda
či milosť v duši
to Láska preteká

nevie, kto neskúsi
ochutnať z Chleba
večného života.

Életünkben, világunkban sok a változó, de Isten változatlan! – Ifitábor Piliscsabán

Van programod a szünet utolsó hetére? Találkozunk a sulis előtt! Időpont: augusztus 21–24. Helyszín: Béthel Missziói Otthon, Piliscsaba. Részvételi díj: 20 ezer forint. Jelentkezés Máté Timinél (mtimea@hotmail.com) június 20-ig.

Ízelítőül: *Borjú és új kapu*: Amíg a legelőn volt a csorda, előfordult, hogy a gazda kicserélte a régi kaput. Este a borjú elbizonytalanodott, és nem akart bemenni. Gyakran találkozunk újabb kapukkal, amelyek megzavarhatják (hit)életünket. (Győri János Sámuel lelkész)

Álom vagy valóság? Ha azt mondják rám, hogy hülye vagyok, akkor mindennek lőttek? Elég-e nekem ahhoz Isten, hogy célba érjek az életben? Gyerekkor, függőségek, határok kitolása és az útkeresés izgalma a Szentírás alapján. (Szabó Balázs énekes)

A csákvári evangélikus parókia épületének és eszközeinek felújítása, szebbé tétele

A parókia 1991 óta nem kereskedelmi célú szálláshelyként működik, viszont maga az épület már egy kicsit idejétmúlt eszközökkel volt felszerelve. 2018-ban a Vértesszőlő Vidékfejlesztési Közösség *Turisztikai szolgáltatások fejlesztése a natúrparkok ölelésében* című, VP6-19.2.1.-94-2-17 kódszámú felhívásra adtunk be egy pályázatot, hogy a parókiát felújítsuk és szebbé tegyük.

A támogatási összeg lehetővé tette, hogy 2022-re elkészüljön az öt szobában a hűs emeletes ágy és az öt egyszemélyes ágy. A szobák a felméréseknek megfelelően szekrényekkel, polcokkal, asztalokkal és székekkel lettek felszerelve, így most már minden igényt kielégítenek. Elkészült az új konyhabútor alsó és felső elemekkel, tálalópulttal, ami gyorsabb és könnyebb kiszolgálást tesz lehetővé az ideérkező vendégek, csoportok számára.

Csákvár egész évben turisztikai paradicsom, ezért is tartottuk fontosnak a parókia épületének a fejlesztését, ezért szeretnénk volna bővíteni a kapacitásunkat, hogy jobb színvonalon, magasabb minőségben tudjuk fogadni a hozzánk érkezőket. A fejlesztéssel egy új szálláslehetőséget hoztunk létre, mely egy újabb vonzerő lehet a Csákvárra érkező csoportok számára.

Teremtési ünnep

A Jézus Testvérei Ökumenikus Diakóniai Rend megtartja a környezetvédelmi világnap – a teremtés harmincharmadik ünnepe rendezvényét. Helye: a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának székháza (Budapest XI. ker., Magyar tudósok körútja 3., földszint). Időpontja: június 19., vasárnap, 16 óra.

Harang eladó! Új öntésű, 725 kg, G hangú, füles. Érdeklődni: (06) 30/728-8161; www.harangontes.hu.

<p>TRADICIONÁLIS HARANGOK ÖNTÉSE</p> <p>GOMBOS MIKLÓS ÉS FIA, FERENC</p> <p>www.harangontes.hu</p>		<p>Cím: 2162 Órbottyán Rákóczi u. 134. Pf. 10.</p> <p>Mobil: +36 30 9489575 +36 30 7288161 Tel.: 06 28 360 170</p> <p>E-mail: gombosmi@harangontes.hu info@harangontode.hu</p>
---	---	---

A 2022. évi missziói pályázat nyertesei

(A társult, illetve leánygyülekezettel rendelkező egyházközösségek nevével – amelyek nem közösen pályáztak – a felsorolásban félkövér betűvel jeleztük, hogy melyik gyülekezet nyert a pályázaton.)

Ambrózfalva – Csanádalberti – Pítvaros – 110 000 • Bakonytamási – 150 000

Bezi – Enese – 80 000 • Bénye – 130 000 • Budaörs – 150 000 • Bp.-Cinkota – 80 000 • Bp.-Csillaghegy – 140 000 • Bp.-Kelenföld – 150 000 • Bp.-Kőbánya – 130 000 • Bp.-Óbuda – 80 000 • Bp.-Pesthidegkút – 150 000 • Bp.-Pestlőrinc – 150 000 • Bp.-Pestszentimre – 150 000 • Bp.- Rákoskeresztúr – 150 000 • Bp.-Rákosszentmihály – 100 000 • Bük – 150 000 • Celldömölk-**Alsóság** – 100 000 • Csömör – 140 000 • Dunaújváros – 70 000 • Erdőkeresztes – 80 000 • Érd – 150 000 • Győr (Petőfi tér 2.) – 80 000 • Győr (Petőfi tér 2.) – 80 000 • Győr-Ménfőcsanak (Győri út 119.) – 150 000 • Győrság – 130 000 • Győrújbarát – 120 000 • **Kemeneshőgyész** – Magyargencs – 100 000 • Kisapostag – 40 000 • Kiskőrös – 120 000 • Kiskőrös – 80 000 • Kölcse – 150 000 • Kötcse – 80 000 • Lucfalva – 70 000 • Mezőberény II. – 130 000 • Mezőtúr – 130 000 • Monor – 105 000 • Nagykanizsa – 120 000 • Nagyveleg – 150 000 • Nyáregyháza – 50 000 • Nyíregyháza (Luther tér 14.) – 100 000 • Nyíregyháza (Luther tér 14.) – 150 000 • Nyíregyháza, Emmaus – 150 000 • Nyírtelek, Filadelfia – 150 000 • Orosháza – 70 000 • Pápa – 80 000 • Pápa – 130 000 • Pécs – 130 000 • **Sárbogárd** – Sárszentmiklós – 150 000 • Sárszentlőrinc – 70 000 • Sárvár – 120 000 • Sárvár – 90 000 • Sopron (Színház u. 27.) – 40 000 • Sopron (Színház u. 27.) – 150 000 • Surd – 80 000 • Súr – 130 000 • Szarvas, Újtemplom – 100 000 • Székesfehérvár – 150 000 • Székesfehérvár – 35 000 • Szolnok – 130 000 • Takácsi – 80 000 • Tés – 100 000 • Vadosfa – 100 000 • Várpalota – 140 000 • Vecsés – 150 000 • Veszprém – 150 000

Favágástól a halottak feltámasztásáig

Égető szükség van missziói munkatársakra is

A világban, a társadalomban gyorsuló események, változások az egyházra is hatnak. Az egyház nem hasonulhat a világhoz, de ki sem vonhatja magát környezetéből, nem gettósodhat. Nem zárt körű csoportosulás vagyunk, hanem a világ sója, kovásza, világossága. „Hegyen épült város”, amelyet mindenki láthat, amely vonzó, befogadó.

Szenvedünk a világjárvány hatásaitól. Pozitív példák mellett több közösségünk nehezen szerveződik újra a bezárt templomok megrázó tapasztalata után. Ugyanakkor újra és újra tudatosítani kell, hogy az elmúlt száz-százötven évben az egyház körül megváltozott a világ. A „kötelező” államegyházból az önszerveződő, önkéntes evangéliumi gyülekezeti élet felé kell elmozdulni. A struktúra, a szokások, beidegződések ebben nem mindig segítenek. Ilyen és hasonló okok miatt a legtöbb egyház hazánkban is felismerte, hogy a lelkészcentrikus modellnek nincs jövője. Égetően szükség van a gyülekezeti tagok aktivizálására, szolgálatokba való bevonására.

Ezt a folyamatot segíti egyházunkban az évek óta folyó munkatársképzés. A rendszerváltás utáni években megszerveztük az ifjúságvezető- és munkatársképzést. Évente kétszáz-kétszázötven fiatalot vontunk be ebbe a munkába. Negyven tárgyat adtunk elő négy évfo-

lyamnak. Ezenkívül tartottunk több alkalommal színjátszó, sport-, kézműves-, táncházi-, fotószemináriumokat. Éveken át kiadtuk a *Vezess!* című ifjúsági módszertani újságot. Az evangélikus munkatársképzéshez sorolom a főtéri kántorképző intézet sok évtizedes szolgálatát és az elmúlt években megkezdett presbiterkonferenciákat is.

Az országos iroda gyülekezeti és missziói osztályának speciális képzései mellett az Evangélikus Missziói Központ megszervezte az evangelizációs és missziói gyülekezetimunkatárs-képző tanfolyamot három hétfőn át, huszonkét tárgyat, témát megbeszélve, átgondolva.

személyiségéről és a vallásokról, szektárról beszéltem.

Minden hétfőn több igehirdetési műfajt hallgattunk, tanulhattunk: áhítat, bibliatanulmány, evangelizáció, tudva azt, hogy a lelkészek, presbiterok, elkötelezett gyülekezeti tagok munkaköri leírása „a favágástól a halottak feltámasztásáig” sok mindent magában foglal.

Nem tartottunk záró-, okleveles kibocsátó alkalmat, mert nincs vége, soha nem lehet, nem szabad a tanulást abbahagyni. Szeretnénk ősszel tanulmányi kirándulás keretében meglátogatni néhány nyírségi közösséget, hogy terepen is láthassák a testvérek Isten munkáját, melyet rajtunk, esendő, törekeny, de az ő szeretete által megragadott embereken keresztül végez.

■ SZEVERÉNYI JÁNOS

A szerző egyházunk országos missziói lelkésze, az Evangélikus Missziói Központ – Evangélikus Rádiómisszió igazgatója

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Vetőmag és forrás

Az egyházak és az oktatás kérdésével foglalkozik a Credo legújabb lapszáma

Amikor témául választottuk az egyházak és az oktatás ügyét, tudtuk, hogy olyan kérdéskört választottunk, amelynek mindig van aktualitása: beszélhetünk a szellemi háttérről, de a technikai, gyakorlati nehézségekről is; vitatkozhatunk az oktatás szereplőinek felelősségéről – a gyerektől a szülőn át a tanárokig és még tovább – s annak helyszíneiről is... Hosszsan sorolhatnánk azokat az elemeket, amelyek szükségesek, de mindig változnak. Most egy olyan időszakban jelenik meg a Credo evangélikus folyóirat új lapszáma, amikor a tematika összeállításához képest még fontosabb, még inkább húsba vágó lett ez a téma.

Az oktatás ügye, sőt a felekezetek és az oktatás ügye mint téma nem csak belső egyházi vagy intézményi kérdés. Ellenkezőleg: a teljes társadalmat érinti (ráadásul tanítvány nem csak diák lehet, sőt! – erről Blázy Árpád ír ígehirdetesként elhangzott előszavában). Elég arra gondolnunk, mit is várunk az iskoláktól, oktatóinktól. Evangélikusként talán olyasmit válaszolhatunk, hogy elsősorban segítsék fellelni a Szentlélek mindenki bennünk munkáló erejét, s bármit is tanítsanak, életükkel mutassanak mindig Krisztusra. Ezt a felelősséget azonban a teljes hívő közösségnek viselnie kell. Ezzel

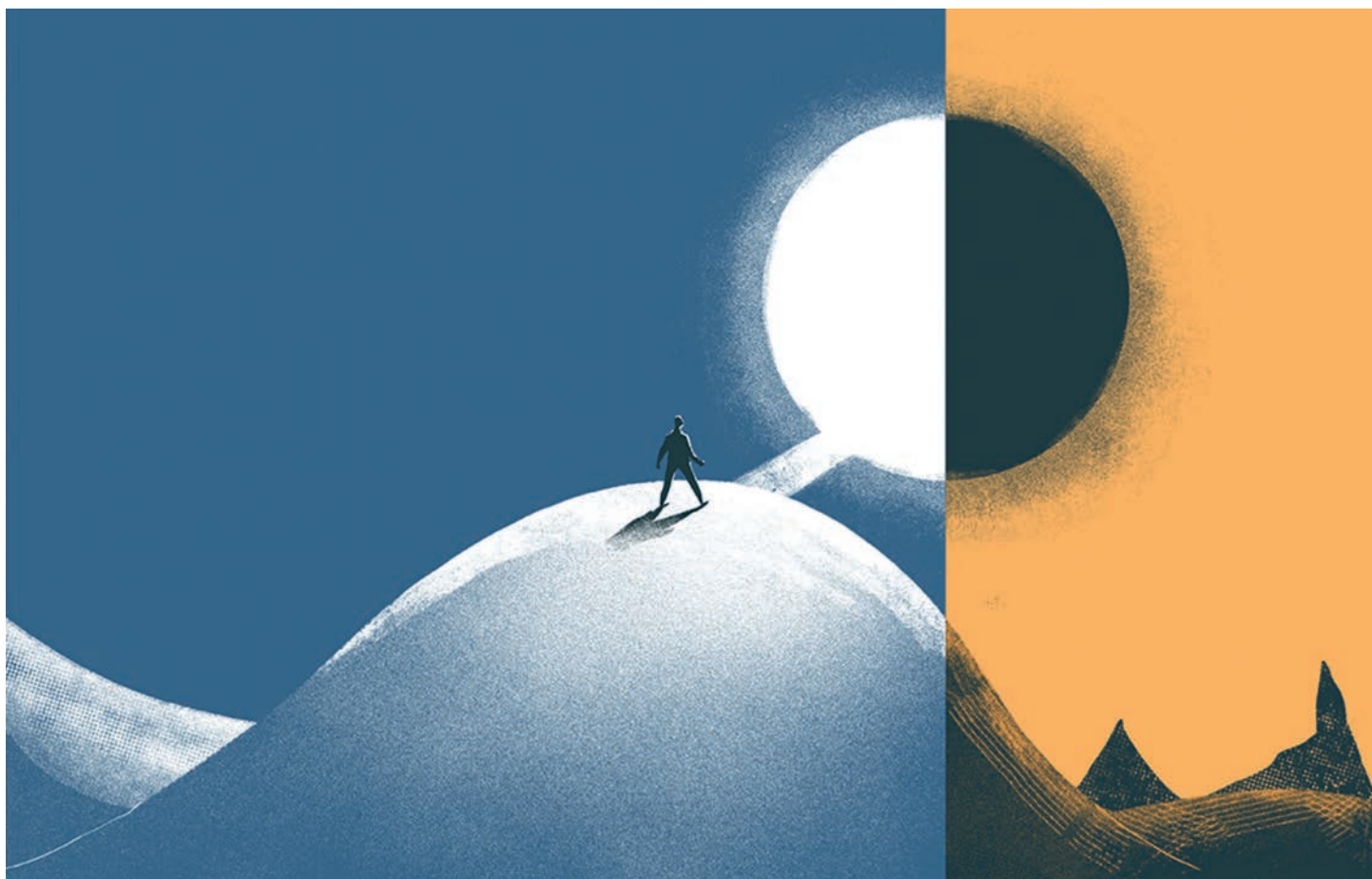
a szándékkal tettük fel körkérdésünket – Tanítható a hit? – válaszadóinknak, köztük gimnazistának, szülőnek, hitoktatónak, történésznek, költőnek.

Sok tekintetben értékvesztett társadalmunkban és korunk zilált oktatási rendszerében az iskola vitathatatlan szereplő az egyházi élet szempontjából. Ezt vallotta Luther Márton, és ehhez tartotta magát az államosítások idején Ordass Lajos püspök is, hiszen a „kisiskolások meg a nagydiákok az egyház vetőmagja és forrása”. Mi sem vállalhatunk kevesebbet: a párbeszédre nyitott, oktató egyház

társadalom- és nemzetmegtartó erővel bír. Lapunkban Kodácsy-Simon Eszter tolmácsolásában olvashatjuk Luther Márton gondolatait arról, hogyan kapcsolódik össze a szabadság és a felelősség az oktatásban, s hogy mi hasznosítható mindebből a 21. században.

Még korábbra tekint vissza Haraszti Szabó Péter. Tanulmányának köszönhetően láthatjuk, hogy a mai iskolarendszer a középkori, egyházi iskolahálózaton alapszik: a magyar oktatás történetének felvázolása egyháztörténeti téma és feladat! Medgyesy S. Norbert tanulmánya igen különleges: egyszerre ad példát az értékelvű élménypedagógiára, mutat be egy műfajt (az evangélikus iskoladramát), röpít vissza bennünket a kora újkorba, és közöl forrásokat – már csak utóbbiak miatt is érdemes fellapozni a kiadványt, így érthetővé válik, mit keresnek benne a vulgáris kifejezések.

Az első világháborút követő mintegy három évtized felekezeti oktatásá-

nak helyzetét ismerhetjük meg Sz. Nagy Gábor tanulmányából, melyből kiviláglik, hogy a politikailag terhelt időszakban miért is ragaszkodhattak sokan az egyházi oktatáshoz. Ennek utóélete köszön vissza a Jelenits István piarista szerzetessel – sokunknak Tanár úrral – készült interjúban is. Bojtos Anita kérdéseinek mentén szó esik a tanári hivatásról, a piarista oktatáskultúráról, az államosításról, az iskolák visszaadásáról és az ezzel járó nehézségekről és a felelősségről, valamint a mai oktatási rendszer hibáiról is. Az interjú érinti az esztétika és a tanítás kapcsolatát, hiszen Jelenits István a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen – Sík Sándor munkásságára alapozva – esztétikát oktatott, most pedig éppen megszüntetik a tanszéket. Erre reflektál írásában – amelyben így szó lehet cipőkről, isteni szépségről és oszlopokról is – Horkay Hörcher Ferenc, amikor az esztétika „hasznát”, egyetemi oktatásának értelmét mutatja be.

Az (evangélikus) oktatás fontos alakjáról szól Gadóné Kézdy Edit. Írásának köszönhetően arról kaphatunk képet, mit is jelent(ett) „tudós tanárnak” lenni – utalva az Eötvös Collegium valamikori célkitűzésére. Dr. Bánhegyi György, a budapesti fasori evangélikus gimnázium tanára rendkívüli tanár és kolléga is volt – derül ki a megemlékezésből.

Megemlékezés Ferkai András írása is: az evangélikus Jánossy György építés

egyik munkája, a Diplomata-ház (törvényellenes) lebontása rázta meg elsősorban a szakma képviselőit. Miért csak őket? Egy, a hetvenes évek végén történelmi környezetbe komponált épület esetén számos kérdéssel kellene szembenéznie a nagyközönségnek: a ház értékeiről szólva ezen értékek felismeréséhez nyújt segítséget a szerző.

Iltzész Szilvia írása mellbevágó: azzal az egyszerű kérdéssel indít, hogy mi a házi feladat, mi kell az elkészítéséhez, s végül rámutat arra, mit is jelent a mélyszegénység a törvény és az egyház előtt, s mit jelent(hetne) számunkra.

Az evangélikus oktatás múltjának örökségét keresi a mai intézmények között Asztalos György és Bujdosó Erika, tanulmányukban feltéve a kérdést: vannak-e még kiváló pedagógiai teljesítményt nyújtó iskoláink? Ezt a kérdést szélesíti ki Pusztai Gabriella, Morvai Laura és Bacskai Katinka, nem megkerülve azt a problémát sem, hogy az átvett intézményekben egyre nagyobb arányban jelennek meg a kevésbé vallásosak (nemcsak a diákok, de az oktatók között is!), ez pedig az egyházi iskolai identitás megtartásának nehézségeit vonja maga után.

A lapban szerettünk volna helyet biztosítani arra, hogy bemutassuk egyházunk levéltárának és múzeumának pedagógiai programjait is. Csermelyi József – aki munkája nyomán idén Írónád különdíjban részesült – bemutatja, hogyan reagált a járványhelyzetre online tartalomfejlesztéssel az Evangélikus Országos Levéltár: az intézmény honlapjára játékokat, az egyháztörténetet bemutató anyagokat, videós tartalmakat tettek fel – arra is ügyelve, hogy lehetőség szerint ezek beépíthetők legyenek a tananyagba. Boróka Zsófia és Kondor Boglárka, a múzeum két munkatársa az élményalapú múzeumpedagógia alkalmazását valósítják meg foglalkozásaik során, amelyeknek „több érzékszervet bevonó, olykor drámapedagógiai elemeket is felhasználó feladatai egyszerre építenek az intellektusra és a kreativitásra”.

Ez a lapszám is gazdag versanyagban, nemcsak ismert szerzőktől – Petrőczy Évát, Lackfi Jánost és Urbán Gyulát is jól ismerik olvasóink –, de a korábban nálunk még nem publikált Siska Péter műveit is szeretettel ajánljuk figyelmükbe.

A lap által közölt recenziók között olvashatják Horváth Orsolya ajánlóját Fabiny Tibor *Isten maszkjai* című köte-

A Credo evangélikus folyóirat 2022/1. számának szerzői: Asztalos György, Bacskai Katinka, Blázy Árpád, Bojtos Anita, Boróka Zsófia, Bujdosó Erika, Csermelyi József, Demeter Irén, Ferkai András, Gadóné Kézdy Edit, Haraszi Szabó Péter, Horkay Hörcher Ferenc, Horváth Orsolya, Iltzész Szilvia, Jelenits István, Kamarás István OJD, Kodácsy-Simon Eszter, Kondor Boglárka, Korzenszky Richárd OSB, Lackfi János, Medgyesy S. Norbert, Morvai Laura, Nagy Olivér, Óze Sándor, Patat Hédi, Payer Imre, Petrőczy Éva, Pusztai Gabriella, Schaller Bernadett, Simon Z. Attila, Siska Péter, Sz. Nagy Gábor, Szakál Ferenc Pál, Szóts Zoltán Oszkár, Urbán Gyula. Asztalos György és Bujdosó Erika, illetve Sz. Nagy Gábor tanulmányához nyomtatásban nem megjelent, további ábrák érhetőek el a folyóirat honlapján: Credo.lutheran.hu

téről, Payer Imre kritikáját Petrőczy Éva *Könyörgés, márciusi hóban* című gyűjteményes verseskötetéről, illetve Kamarás István OJD recenzióját James P. Carse *Véges és végtelen játszmák* című könyvéről.

Az iskolafenntartó protestáns tradíció megőrzése és megélése mellett keresnünk kell a tudásközvetítés modern formáit, támogatnunk kell a tanítványi életformát, és nem elégedhetünk meg azzal, hogy csupán az elitképzésben legyen szerepünk, ezért újra és újra nyitnunk kell a leszakadó rétegek felé. Bár az oktatáshoz kapcsolódó megannyi kérdés közül csak néhányat tudunk felvillantani e száz oldalon, reméljük, hogy lapszámunk segít a párbeszéd kiszélesítésében.

■ Isó M. EMESE

Változó feladatok, változatlan elhivatottság

Továbbra is segíti a menekülteket egyházunk

Oroszország három hónapja támadta meg Ukrajnát, a Magyarországi Evangélikus Egyház pedig három hónapja segíti a háború elől menekülőket. Habár az ukrajnai háborúról szóló tudósítások mostanra lassacskán beleszűrültek a napi hírözönbe, a menekültek támogatására

ugyanolyan nagy szükség van most is, mint korábban. A segítő szolgálat megváltozó feladatairól, a különböző utakon beérkező anyagi támogatások felhasználásáról Kelemen Anna Gyönggyel, egyházunk országos irodája diakóniai osztályának vezetőjével beszélgettünk.

– Legutóbb március végén készítettünk önnel interjút. Az Ukrajnából érkező menekültek támogatásával összefüggésben akkor kulcs gondolatként fogalmazta meg, hogy az anyagi segítségnyújtás megtervezésekor nem rövid távú feladatra kell berendezkedni.

– A kora tavaszi helyzethez képest a feladataink annyiban változtak, hogy a fókusz nem a határátkelőpontokon és közeli településeken végzett gyors segélyezésen van, hanem azon, hogy az ideiglenesen vagy tartósan Magyarországon maradóknak tudjunk közép- és

hosszú távon segítséget nyújtani. Van olyan gyülekezeteink, intézményeink, ahol működnek ukrajnai menekülteket segítő programok. Ilyen például a vecsési gyülekezet, amelyik egy alapítvánnyal együttműködve kárpátaljai, elsősorban roma gyerekekkel foglalkozik,

FOTÓ: MÁRCZ SAMU

A menekültek helyzetéről és megsegítéséről tájékozódott május 16–18. között Budapesten és Nyíregyházán az Amerikai Evangélikus Egyház delegációja: Rachel Eskesen európai regionális igazgató, Marie Anne Sliwinski fejlesztési projektekért felelős igazgató és Emily Sollie kommunikációs munkatárs. Találkoztak Fabiny Tamással, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspökével, jártak az országos irodában,

felkeresték a Budapest-Józsefvárosban működő krízisközpontot. Nyíregyházán a helyi gyülekezetek képviselőjében Zsarnai Krisztián esperessel, továbbá az Oltalom Szeretetszolgálat és az Evangélikus Roma Szakkollégium vezetőivel, illetve diákjaival találkoztak. Magyarországi látogatásuk alatt egyúttal az Ökumenikus Segélyszervezet munkájával is megismerkedtek.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

a Magyarországi Evangélikus Egyház budapesti Üllői úti székházában pedig egy ukrán iskola rendezkedett be az egyház támogatásával, ahol a menekült gyerekek az anyanyelvükön tanulhatnak. A budapesti integrációs irodánk extrém kihasználtság mellett dolgozik, mert olyan sok menekültet támogatunk közvetlenül, anyagilag is, illetve nyújtunk tanácsadást és egyéb szolgáltatásokat. Itt az látszik, hogy nincs olyan kapacitásunk, ami kihasználatlanul maradna. Azok az intézmények, gyülekezetek, amelyek korábban adománygyűjtésbe fogtak, kezdik megtalálni annak a módját, hogy miként tudnak Kárpátaljára adományokat eljuttatni.

– Ezek szerint a segítség folyamatosan változó módjai mellett sem állt teljesen az adományok gyűjtése és hatékony célba juttatása?

– Ami változott, az elsősorban az, hogy most ezekre az adományokra nagyobb szükség van az ukrainai magyarok lakta területeken, mint a határ innenső oldalán. A munka szervezése úgy változott, hogy kialakultak olyan bázisaink, ahol egy-két hónapra is segítséget tudunk nyújtani. Ilyen a már említett ukrán nyelvű iskola Budapesten, illetve az egyébként is menekült támogatásával foglalkozó integrációs szolgálatunk. Azoknak a gyülekezeteknek, amelyek aktívan kiveszik a részüket a menekült segítségéből, az országos egyház igyekszik

érdemi anyagi támogatást is nyújtani, hogy a gyülekezeti összefogásból elinduló segítő szolgálatot folyamatosan végezni tudják, amíg ezt a helyzet megkívánja.

– A március végi adatok szerint harminckét és fél millió forintnyi pénzadomány érkezett be egyházunkhoz. Mostanra mekkora ez az összeg?

– Mintegy ötvenmillió forint. Ez az összeg szabad felhasználású abban az értelemben, hogy nem egy korábban benyújtott pályázatra érkezett támogatás, hanem adományként kezelhető, ezért az aktuális igényekhez alkalmazkodva gyorsan és szabadon születhet döntés arról, hogy melyik gyülekezetnek, intézménynek mekkora mértékű anyagi támogatást tudunk nyújtani az ukrainai menekült segítségét célzó munkájukhoz. Ezeket a pénzadományokat erre a célra kapta az egyház, így fokozottan figyelünk arra, hogy a felhasználásuk is ezen a területen nyújtson valódi segítséget.

– A Magyarországi Evangélikus Egyház számára biztosított anyagi támogatás révén az Amerikai Evangélikus Egyház – Evangelical Lutheran Church in America, ELCA – is kiveszi részét a menekült megsegítéséből. Pontosan mekkora ez az összeg, és az adományozó kötötte-e valamilyen feltételhez a felhasználását?

– Az Amerikai Evangélikus Egyház nagyjából százmillió forintnyi dollárt utalt

át egyházunk részére. Ennek az összegnek a felhasználása projektalapú, ami azt jelenti, hogy pontosan leírtuk, milyen tevékenység finanszírozására lenne szükségünk. Ehhez elkészítettünk egy költségvetést, amit elbíralt az amerikai támogató, majd elutalta a pénzt. Tehát ennek a pénznek a felhasználása olyan értelemben kötött, hogy a megvalósítandó feladatok költségvetési sorainak rendben kell lenniük, aszerint költhetjük el adott célokra. Ilyen cél a menekült lakhatási vagy megélhetési támogatása, bérleti díjak rendezése, szakértői díjak kifizetése, ha egy-egy esethez szükséges külső szakember, például pszichológus, jogász, tolmács bevonása. Azt már két hónappal ezelőtt is láttuk, hogy jellemzően Budapesten, ahová közép-, illetve hosszú távra berendezkedve a legtöbb menekült érkezett, nagy szükség lesz ezeknek az embereknek az anyagi támogatására. A már korábban befolyt pénzadományokon túl az amerikai támogatásból is részesülnek a háború elől elmenekültek.

– Hogyan alakul az egyéni támogatások mértéke?

– Lehetett rá számítani, hogy az adományozó kedv alábbhagy, ezt most tapasztaljuk is. Azoknak a gyülekezeteknek, szervezeteknek, civileknek, akik az önkéntességre és a tárgyi adományozásra építették fel a stratégiájukat, most a megváltozó feladatok tükrében újra kell gondolniuk, hogyan szervezzék át a tevékenységüket, és ennek megfelelően hogyan jutnak anyagi forráshoz. Sokan elég mélyen belenyúltak a pénztárcájukba, amennyit csak tudtak, segítettek, de erre sajnos nem lehet hosszabb távon is hatékonyan működő segítő szolgálatot felépíteni. Mi úgy használjuk fel az evangélikus egyházhoz beérkező támogatásokat, hogy ami kiszámítható, ami nyomon követhető és strukturális értelemben jól kezelhető, azt projektforrásból igyekszünk finanszírozni, ami viszont olyan típusú igény, hogy például az adminisztrációt nem tudjuk hozzá biztosítani, de egyértelműen szükség van az adott tevékenység támogatására, azt az általános gyűjtésből származó forrásból támogatjuk. Ezek jellemzően hozzájárulások a gyülekezeteknek vagy intézményeknek azokhoz a többletkiadásaihoz, amelyek a menekült ellátása során keletkeztek – étkeztetés, rezszi, szállítás –; ezekről az adott kérelem vagy jelzés alapján döntünk.

■ BALCZÓ MÁTYÁS

Bajor–magyar történelmi pillanat

Újabb szerződéssel erősítették meg az evangélikusok az együttműködést

Harminc éve ápol testvérkapcsolatot egymással a Magyarországi Evangélikus Egyház és a Bajorországi Evangélikus Egyház. A partnerség kereteit rögzítő szerződést május 26-án Budapesten, egyházunk székházában hosszabbították meg újabb öt évre a két egyház vezetői. A hazai evangélikusokat az országos elnökség – Fabiny Tamás elnök-püspök és Pröhle Gergely országos felügyelő – képviselte, a bajor egyház részéről Heinrich Bedford-Strohm tartományi püspök és Michael Martin egyházfőtanácsos vett részt az ünnepségen.

Az alkalmat háromnapos kétoldalú konzultáció előzte meg Visegrádon. Ezen a két egyház vezetői mellett az egyházak osztály- és munkaágvezetői, szakmai felelősei is jelen voltak.

A testvérkapcsolat meghosszabbításáról a Magyarországi Evangélikus Egyház Zsinata a február 26-i ülészakán hozott határozatot, míg a Bajorországi Evangélikus Egyház Zsinata márciusban döntött erről.

Az ünnepélyes aláírás előtt Fabiny Tamás tartott kétnyelvű áhítatot. *Lukács evangéliuma* 24. fejezetének 50. verse alapján az áldásról prédikált, ugyanakkor az egyház feladatairól is szót ejtett. Az Európai Protestáns Egyházak Közösségének nyilatkozatára utalva elmondta: az egyházak feladata, hogy közösen imádkozzanak, felemeljék a hangjukat az elnyomottak érdekében, és segítsenek a rászorulókon. Zárásként így fogalmazott: „Mennybemenetel ünnepén azt tapasztaljuk meg, hogy Isten Jézus Krisztusban megáld mindenkit, ezért lehetünk egymás és a világ számára áldássá.”

A MEGBÉKÉLÉS TANÚI

Ahogy Krisztusban nincs sem zsidó, sem görög, úgy nincs magyar és német sem – utalt *Pál apostolnak a galatákhoz írt levelére* (3,28) Heinrich Bedford-Strohm tartományi püspök „Az, hogy ma aláírjuk a testvérkapcsolat meghosszabbításáról szóló szerződést, annak kifejezése, hogy komolyan vesszük azt, amit Pál mond. Ezt az akaratot határozottan éreztem,

amikor a bajor tartományi zsinat hetekkel ezelőtt megvitatta a szerződést, majd szavazott róla. A zsinati tagok megnézhettkék a testvérkapcsolatról forgatott filmet, amelyben számtalan szemléletes és nyomatékos megszólalást hallhattunk

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

olyan emberek szájából, akik sokat tesznek ezért a kapcsolatért” – elevenítette fel Heinrich Bedford-Strohm.

A bajor püspök a harmincéves testvérkapcsolat fontosabb állomásait tételesen felsoroló köszöntőjét így zárta: „Ezzel a szerződéssel bizonyágát adjuk valami olyannak, ami – reményeim szerint – az Egyházak Világtanácsának idei karlsruhei nagygyűlésén és jövőre, a Lutheránus Világszövetség krakkói nagygyűlésén is nyomatékosan megjelenik majd: Jézus Krisztus szeretete erősebb,

mint a gyűlölet, a háború, az erőszak és az e világi megosztottság. Ha egyházaként Krisztusnak ezt a szeretetét tudjuk sugározni, azzal a megbékélés tanúi leszünk a világ előtt, és követjük Krisztusnak azt a parancsát, hogy legyünk a föld sója és a világ világossága.”

KÖZÖS KÜLDETÉS

A szerződés aláírását Michael Martin történelmi pillanatnak nevezte. Mint utalt rá, 1992 óta sok mindent értünk el közösen, amire büszkék lehetünk, és ez nem csak a felújított vagy újonnan épített

épületekben mutatkozik meg. A partnerséget ugyanis „mindenekelőtt az egyházaink között kialakult emberi kapcsolatok tartják fent. Az együttműködés ma már az óvodáktól az idősok otthonáig számos intézményünkre, azok főállású és önkéntes munkatársaira kiterjed, és így részesei lehetünk egy olyan egyháznak, amely a partnerségnek köszönhetően »nagyobb önmagánál.«”

Az egyházfőtanácsos hálás azért az örökségért, amelyet a kölcsönösség, illetve az egymástól és egymással való ta-

nulás jelent. Kihívásnak nevezte, hogy a partnerséget a jövőben is élettel töltsük meg. Az előttünk álló időszak kapcsán messzire mutató kérdéseket fogalmazott meg, és a feladatot is kijelölte: „Közös küldetésünk van a világ felé. A jövő és Földünk túlélésének kérdéseivel szembeesülve közös otthonunknak, Európának és az egész világnak szüksége van az egyházak hangjára. Be kell szállnunk a társadalmi kérdésekről folytatott párbeszédbe, és tiltakoznunk kell, amikor olyan politikai döntések születnek, amelyek az evangélium szempontjából vitathatók. Láthatóvá kell tennünk az örömhírt a világ számára, a peremre szorultak szószólói kell, hogy legyünk, és igazságot kell követelnünk ott, ahol azt lábbal tiporják. Tanúságot kell tennünk Isten szeretetéről, nem azért, mert olyan erősek és befolyásosak vagyunk, hanem azért, mert a saját gyengeségeinkkel együtt a világban élő hátrányos helyzetűek oldalán állunk. Pontosan ezzel az elkötelezettséggel követjük Jézus Krisztust, és képviseljük az ő üzenetét.

Testvérkapcsolatunk központi szerepet játszik, mert világossá teszi számunkra, hogy mi »Jézus Krisztus egyháza« vagyunk. Szükségünk van egymásra, egymásra vagyunk utalva, és az egymással való párbeszédben olyan válaszokat találunk, amelyeket egymagunk nem tudtunk volna megadni. Ezzel a hozzáállással egyházaink egyben hidépítők a közös európai hazában. Jézus Krisztus Egyháza számára a határokon átnyúló együttműködés mindig fontosabb, mint a nemzeti vagy gazdasági érdekek.

Az egyházfőtanácsos gesztusként magyarul: „Erős vár a mi Istenünk!”-kel indította, majd „köszönöm!”-mel zárta beszédét.

TÖRTÉNELMI GYÖKEREK

Pröhle Gergely az eseményt záró beszédében történelmi és kultúrtörténeti szempontból világított rá a bajor–magyar testvérkapcsolat fontosságára. Az országos felügyelő utalt arra, hogy a két egyház eltérő történelmi, földrajzi adottságai és méretbeli különbségei is befolyásolják azt, hogy a Michael Martin által felvetett kérdésekre a magyar fél hogyan reagál. Pröhle Gergely végül köszönetét fejezte ki mindenkinek, aki tevékenyen részt vett a május 26-án aláírt bajor–magyar testvérkapcsolati szerződés elkészítésében.

■ K. B. – V. J.

Folytatásra készen

Kisfilm készült a harmincéves bajor–magyar evangélikus testvérkapcsolatról

A valahová tartozás érzését, az egygé formálódást, a kölcsönös elfogadást és hűséget, annak megtapasztalását, hogy közös nyelv nélkül, a kommunikációs nehézségek ellenére is értjük egymást – így válaszolnak egyháztagok arra, mit jelent két gyülekezet, két egyház között a testvérkapcsolat. Mindez abban a sokszínű, a közös múltra való visszatekintés mellett erőteljesen a jelenre fókuszáló kisfilmben látható-hallható, amely a bajor–magyar evangélikus testvéregyházi kapcsolat harmincadik évfordulójára készült. A Folytatásra készen című alkotás koprodukcióban, közösen kidolgozott koncepció alapján, együttes finanszírozással, a magyar és a német stáb munkáját összehangolva valósult meg.

„Az egyházi partnerkapcsolatokat kiemelkedően értékesnek tartom egyházunk szempontjából. Ez különösen igaz Magyarországgal kapcsolatban. Pont azokban a helyzetekben, ahol az országok között rengeteg a feszültség politikai szinten, nagyon fontosak az ilyen egyházi kapcsolatok. Az egység jelei a világ számára – fogalmaz a filmben Heinrich Bedford-Strohm bajor püspök (*képünkön*). – Muszáj egymással párbeszédet kezdenünk, és meg kell próbálnunk megérteni egymást. Mindemellett pedig a hitünket, tehát Jézus Krisztust kell a középpontba állítani.”

✱

„Különböző egyházak vagyunk különböző társadalmakban. Vannak természetesen olyan kérdések, amelyekben nem tudunk egymással feltétlenül egyetérteni. De a kapcsolatunkat egy szép kifejezéssel a megbékélt sokféleség vagy a kritikus szolidaritás jellemezheti” – mondja Fabiny Tamás, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke.

✱

„Manapság nagyon komoly a veszély Európában, hogy azok a szakadékok, amelyek dél és észak, nyugat és kelet között húzódtak, újra visszatérnek. Úgy gondolom, hogy mindent meg kell tennünk annak érdekében, hogy ezek a szakadékok ne térjenek vissza, hanem az együttműködés és valóban a közös tapasztalatok és egymás megismerése dominálják Európát” – szól a feladatokról Pröhle Gergely országos felügyelő.

✱

Raphael Quandt egyháztanácsos szerint azért is kiemelten fontos számukra a partnerkapcsolat, mert „megmutatja,

hogy nem vagyunk egyedül Európában. Vannak partnereink, akikkel közösen próbáljuk megélni keresztény hitünket, közösen tudunk formát és hangot adni neki Európában.”

✱

„Meg kellett tanulnunk egymásra figyelni, meg kellett tanulnunk egymás gondolkodásmódját. Meg kellett tanulnunk azt, hogy mit értünk egy-egy kifejezés alatt. Úgyhogy átélhettük azt, hogy mit jelent Isten szeretetében különböző helyekről érkező, mégis egymásra találni. A különbözőségeinket és az összetartozásunkat megélni” – jellemzi a testvérkapcsolat lényegét Hafenschner Károly, egyházunk zsinatának lelkészi elnöke.

✱

A kisfilmben szép példái láthatók a gyülekezetek, az oktatási és a diakóniai intézmények közötti testvérkapcsolatoknak is. A videó megtekinthető a Magyarországi Evangélikus Egyház YouTube-csatornáján.

Evangélikus.hu

Tamásiban emlékeztek Túrmezei Erzsébetre

Az idei emlékévhöz kapcsolódva Tamásiban, Túrmezei Erzsébet diakonissza, költő szülővárosában tartott megemlékezést május 20-án a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület. A program a templomban kezdődött istentisztelettel. Igehirdetéssel Gregersen-Labossa György, az egyesület elnöke szolgált. Az alkalmon a vezetőség másik két tagja, Görög Zoltánné és Madocsa Dániel mellett további egyesületi tagok is jelen voltak.

A diakonissza szülőháza helyén álló épületnél megkoszorúzták az emléktáblát; itt Görög Zoltánné és Porga Ferenc polgármester is beszédet mondott. A Fébé-egyesület történetéről Kondor Boglárka, az Evangélikus Országos Múzeum múzeumpedagógusa, az Eötvös Loránd Tudományegyetem történész doktoranduszhallgatója tartott előadást.

Az ünnepség a diakonisszáról elnevezett parkban az emlékkő megkoszorúzásával ért véget.

Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület

ORATIO OECUMENICA

Csodálatos vagy, Urunk, örökkévaló, szent, egy igaz Isten! Az emberi természet fel nem érhet hozzád, az emberi értelem fel nem foghat téged. Ma hálaival áldjuk isteni szereteted titkát és mindazt, amit lényed gazdagságából kinyilatkoztatasz nekünk.

Hálát adunk, mennyei Atyánk, gyönyörű alkotásaidért, a teremtett világért. Könyörgünk, add bölcsességedet, hogy felelősen tudjunk bánni mindennel, amit ránk bízol. Könyörgünk kedvező időjárásért, hogy a föld megteremhesse élelmünket. Könyörgünk tiszta vízért és jó levegőért. Ajándékozz meg bennünket olyan életkörülményekkel, hogy minden napunk a te dicséretedre késztesse.

Hálát adunk, megváltó Jézus Krisztusunk, kereszthalálodért és feltámadásodért. Könyörgünk szeretetünkért és munkatársainkért, ismerősökért és ismeretlenekért, hadd fedezzék fel bűnöket törölő irgalmadat, és tudjanak megtérni hozzád. Könyörgünk, lásd meg a háborúzó világot, hogy egyedül a te áldozatod révén lehet jövődjé. Ma is törd meg a gonosz erejét, szabadíts meg az önzésből, a gyűlöletből, és szorítsd vissza az életet romboló erőket. Ajándékozz meg bennünket engedelmes és szolgálatkész szívvel, hogy téged követve az örök üdvösségbe érkezzünk.

Hálát adunk, Szentlélek Isten, az egyház léteért, hitünkért Krisztus Urunkban. Add, hogy új életre hívjon a biznyságtétel nevelési és oktatási intézményeinkben és a diakóniai szolgálat minden területén. Vigasztaló Szentlélek, te töltsd be a gyászolók szívét, töröld le a könnyeiket, és értesd meg velük a mennyek országának örömhírét. Ajándékozz meg bennünket megszentelő és közösséget alkotó erőddel, hogy megújulhassanak gyülekezeteink.

Magasztalunk téged, Atya, Fiú, Szentlélek Isten, és hisszük, hogy betöltöd szükségünket kegyelmesen. Ámen.

EVANGÉLIKUS Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet online: evangelikusélet.hu • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
 • Előfizetés: kiado@lutheran.hu • Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519.
 Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.ball@lutheran.hu)
 • Főszerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu) • Hírszerkesztő: VITÁLIS JUDIT (judit.vitalis@lutheran.hu) • Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
 • Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com) • Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu) • Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.ball@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu), HEGEDŰS ATTILA – Ifjúság (attila.hegedus@lutheran.hu), TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu), DR. ECSI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu), KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu), BODA ZSUZSA – Népszerű teológia, Evangélikus arcképcsarnok (bodaszuzs@lutherkiado@gmail.com) • Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518 • Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója (balint.antal@lutheran.hu) • Nyomdai előállítás: *MondAt Kft.* (2600 Vác, Nádas utca 2.) www.mondat.hu; Felelős vezető: NAGY LÁSZLÓ • Árusítja a kiadó. • Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302 (nyomtatott), ISSN 1787-0313 (online)
 • Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft, egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft. A lap digitálisan is előfizethető a Luther Kiadó webáruházában. • Digitális előfizetés negyedévre 1950 Ft, fél évre 3900 Ft, egy évre 7800 Ft. Egy digitális lapszám ára: 450 Ft. • Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. • Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza.
 • Címlapképünket SZÉMAN RICHÁRD fotójának felhasználásával SZABÓ DÁVID KÁROLY készítette.

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE – EF 3,8–12

A titok nyitja

A keresztény élet egyik velejárója az, hogy Krisztus önzetlen követése során az ember nem tudja becsapni önmagát – és éppen ezért másokat sem képes becsapni. A levélíró apostol a rábízott szolgálatot a legmagasztosabbnak tartja, mégis a legkisebbnek tekintti magát a keresztények között. Apró, szinte elhanyagolható a kezdet – világraszóló az üzenet.

Farkas József református lelképásztor szerint „Isten győzelmi menete ebben a világban nem tízezres vagy százezres nagyságrendben zajlik, hanem embertől emberig. Jézus »törzsszámai«: ketten-hárman összejönnek, tizenkét tanítvány elindul a világ misszionálására, és a »házadnál levő gyülekezet« a Szentlélek munkálkodásának a bázisközössége. Ha tudunk/merünk őszinték lenni, megvalljuk, hogy bennünk is »kicsi Krisztus« születésével kezdődött az új élet. Sokaknál egyetlen Ige vezetett a sötétségből a Krisztus világhosszágra» (A kicsi szép).

Isten változatos bölcsessége. Melyik mondattal, melyik szóval vette kezdetét az evangélium hirdetése? Nem ismerjük, és az apostol sem emlékezett arra. Az *Efezusi levél* már a folytatást képviseli. Krisztus mérhetetlen gazdagságát említi a szerző, és a mennyei fejedelemségek és hatalmasságok előtt az egyház által ismertté tett örök isteni titok megvalósulásának rendjéről tudósít.

Kimondani is nehéz, és mégis, minél kisebb valaki, annál könnyebb. Nagy ügyet csak szerényen képviselhetünk! A keresztény ember növekedése az alázatban való elmélyülés függvénye – írja Balikó Zoltán. Korántsem az apostol emberi elesettsége a hangsúlyos itt, hanem Isten kegyelmének a nagysága, mely az emberi kicsinység tükrében még gazdagabbnak tűnhet. Az egy Isten bőségét jelzi, hogy ő Atya, Fiú és Szentlélek. A Szentháromság értelmezésének nem feltétele a matematikai Nobel-díj: a titkot maga a titok nyitja, az evangéliumot Isten szeretete világítja meg és magyarázza.

Szentháromság ünnepén nem a talányok szaporodnak előtünk, hanem feltárul számunkra Isten bölcsessége. Szétágazik az út Isten országa felé úgy, hogy még az egek is „hirdetik Isten dicsőségét” és „kezének munkájáról beszél a menny” (Zsolt 19,2). Több irányból, többféleképpen indulhatunk el Istenhez azzal a biztos reménnyel, hogy vár minket a mi Atyánk, amint egykor a tékozló fiú várta haza eltévedt gyermekét.

Szabad az út! Isten kegyelmének nagysága az evangélium szolgálatára való megbízatásban válik láthatóvá. Még én is? – kérdezhetné megannyi lelkész és presbiter, gyülekezeti tisztviselő és hittanos diák. Az út szabad! Az a kérdés, hogy mi szabadok vagyunk-e az új kezdetre. „Legkülömb ember, aki bátor /

”

S csak egy külömb van, aki: bátrabb” – írta sorsfordító indulattal, már-már forradalmi hevülettel Ady Endre (*A Tűz csiholója*).

A hosszú iskolai szünetidő és a munkával jogosan kiérdemelt szabadság heteinek ígésében marad-e

FRANCISCO CARO: A SZENTHÁROMSÁG (17. SZÁZAD)

merszünk ahhoz, hogy a nyáron a Krisztusban való hit által szabadok maradjunk teljes bizalommal keresztény küldetésünk és a szolgálatvállalás nem feltétlenül festői tájainak irányában is? Régiesen cseng a veretes mondat, nehéz lenne azonban tömörebben megfogalmazni, hogy nem juthat senkinek sem osztályrészül kiváltságosabb feladat, mint a hitet ébresztgetni és táplálni a reábízottakban.

A szenvedések megszorongathatják Isten szolgálóit, az apostoli küzdelem azonban a keresztények dicsőségének lesz a cselédje. Ne csüggedjünk hát! Mi jobbára csak a zöldesszürkén hömpölygő folyót látjuk – ki gondolná, hogy a Dunán egymillió kilogramm arany ömlik bele évente a Fekete-tengerbe?

■ BÁCSKAI KÁROLY

Imádkozzunk! Istenünk, nem ismerjük a forrás eredetét, de iszunk belőle, és felüdit. Szentháromság ünnepén nem öröktől fogva elrejtett titkod akarjuk megfejteni. Bölcsességedre szomjazunk, és arra kérünk, mutass nekünk utat a Krisztusban való hit által! Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (június 12.) Az igazsághoz ragaszkodva növekedjünk fel szeretetben mindenestől őhozzá, aki a fej, a Krisztus. Ef 4,15 (2Móz 23,2; Jn 3,1–8[9–13]; Róm 11,[32]33–36; Zsolt 93) Egész emberi életünk élethosszig tartó tanulási folyamat. Az elmúlt évtizedeknek ez a felismerése még inkább ráébreszti a keresztyén embert arra, milyen fontos a hitben is növekedni. Ez a növekedés együtt jár az igazsághoz való ragaszkodással, a szeretetben történő megerősődéssel, a Krisztushoz, a Krisztus felé történő igyekezetünkkel. Jézus az a középpont, az az iránytű, az az otthon, akihez jó megérkezni, aki segít tájékozódni, aki békét és nyugalmat nyújt minden felé igyekvőnek.

Hétfő (június 13.) Félelmet keltve, de igazságosan válaszolsz nekünk, szabadító Istenünk! Zsolt 65,6a (Jn 14,14; 2Móz 3,13–20; Bír 1,1–3.17–21) Isten jelenlétét a világban és emberi életünkben nagyon izgalmas dinamizmuson keresztül észleljük. Van, amikor egészen közel érezzük magunkhoz, szinte bensőséges kapcsolatban vagyunk vele, máskor pedig távolinak gondoljuk, nehezen tudjuk megfejteni akaratát, ránk vonatkozó terveit, szándékát. A zsoltárvers ezt a dinamikus kapcsolatot tárja eléink. Isten jelenlétében megérzi az ember a „szent” valóságát, igazságának megmáshíthatatlan voltát, és rádöbben emberi mivoltának arra a mély szükségére, hogy Isten szabadítása nélkül nem lehet teljes az élete.

Kedd (június 14.) Éppen ezért meg vagyok győződve arról, hogy aki elkezdte bennetek a jó munkát, elvégzi Krisztus Jézus napjára. Fil 1,6 (Zsolt 127,1a; Ézs 43,8–13; Bír 1,27–2,5) Csodálatos látni és tapasztalni a Szentlélek munkáját életünkben és az egyház életében. Emberi életek változnak meg, bűnöket és terheket tudunk Jézus által letenni, betegségeink elhordozásában emberfeletti segítséget kapunk, növekszünk a hitben és a szeretetben. Még ha kudarcok árnyékolják is időnként ezt az utat, mindig tudhatjuk, a Pártfogó velünk van, bekapaszkodhatunk, imádságban kérhetjük, hogy vezessen bennünket tovább életünk Istenhez vezető útján.

Szerda (június 15.) Megőríz az Úr jártodban-keltdben, most és mindenkor. Zsolt 121,8 (2Thessz 3,3; Ézs 57,14–16; Bír 2,6–23) A zsoltárvers a bizalom áldásaként hangzik most felénk. Megerősítő üzenetet kapunk Istentől, aki mellénk áll sokszor bizalomhiányossá vált életünkben. Megígéri, hogy megőríz bennünket, egész életünkben elkísér, nem kell félnünk attól, hogy ideig-óráig figyel csak ránk. Áldást és megerősítést ad most és mindenkor, hogy az idők örökkévalóságában vagyunk

fontosak számára. Bensőséges kapcsolatra törekszik, mindennapi fizikai és lelki kenyeret ad nekünk, hogy érezzük soha meg nem szűnő jelenlétét és szeretetét.

Csütörtök (június 16.) Ne aggódjatok tehát, és ne kérdezzétek: Mit együnk? – vagy: Mit igyunk? – vagy: Mit öltünk magunkra? [...] a ti mennyei Atyátok pedig tudja, hogy szükségetek van minderre. Mt 6,31–32 (2Móz 23,25a; 2Pt 1,16–21; Bír 4,1–24) Valós konfrontációt jelent mindennapi szükségleteink biztosításakor, hogy tényleg minden, amit szeretnénk, megadatik-e nekünk. Jézus szavaival nehezen birkózunk meg, amikor a szegénységgel kell szembenéznünk, vagy éppen egészen közelről éljük át, mit jelent a mindennapi betevő biztosítása annak, akinek háborúból kell menekülnie, mindenét hátra kell hagynia, és az életben maradásért kell küzdenie. Keresztyén emberekként hogyan értsük jól magunkra és a szükségét szenvedőkre nézve Jézus aggodalommentes életre biztató szavait? Reménységet adhat, ha felismerjük a jézusi szereteten tájékozódó közösségben rejlő erőt. A gondviselő Atya munkatársaiként tekint ránk, és felnyitja szemünket az egymásért vállalt felelősségre és cselekvésre.

Péntek (június 17.) Uram, Istenem, igen nagy vagy, fenségbe és méltóságba öltöztél, világosságot vettél magadra, mint egy köpenyt. Zsolt 104,1b–2a (1Pt 2,9; Zsid 2,[1–4]5–10; Bír 5,1–31) A világot és benne az embert megteremtő Isten a dicséret és a méltóság tárgya. A zsoltárversben az Istenre felnéző, az őt dicsérő, nagyságát és hatalmát az ember perspektívájából megformált látásmóddal találkozhatunk. Egy olyan viszonyulással, amelyben az ember érzi lehetőségeinek határait, de még a határok ellenére is tudja: mindent az Istennek köszönhet. Isten jelenléte a világban maga a világosság. A sötétséget megtapasztaló ember számára a világosság a menekvés, a szabadulás, a reménység testet öltése. Krisztus lett számukra az a világosság, amely beragyogja életünk minden sötétségtől rettegő és sötétségben botladozó pillanatát.

Szombat (június 18.) Megitatta a szomjazókat és jóltartotta az éhezőket. Zsolt 107,9 (Fil 4,19; Ef 4,1–6; Bír 6,1–10) Mennyire szeretünk biztató szavakat és mondatokat hallani! Reményt adnak életünkbe azok a történetek, amelyek szomjúságban, éhségben, betegségben és szenvedésben arról szólnak: van menekvés, mert megtapasztalhatja és megélheti az ember Isten szabadító kegyelmét és szeretetét. Adjunk ma hálát Istennek azért, hogy fizikai szükségleteink biztosítása mellett az ő szava iránti szomjúságunk és éhségünk is megelégtettik!

MEGHÍVÓ

STA____
____DI
ON____

EZ AZ A NAP! 2022

BUDAPEST _____
PUSKÁS ARÉNA _____
2022. JÚLIUS 23.

BETHEL MUSIC / PLANETSHAKERS
MICHAEL W. SMITH / TIM HUGHES / MARTIN SMITH
NOEL RICHARDS / GRAHAM KENDRICK / NOEL ROBINSON
LONDON COMMUNITY GOSPEL CHOIR
CAMEL / PINTÉR BÉLA / CSISZÉR LÁSZLÓ / MEZŐ MISI
PRAZSÁK LÁSZLÓ / GÁVEL ANDRÁS ÉS GELLÉRT
PZM / DICS-SULI BAND / CRUX

ÉS MÉG SOKAN MASOK

A 2020-as rendezvényre megvásárolt jegyek érvényesek idén is!

JEGYEK, INFÓK: EZAZANAP.HU

LUTHER KIADÓ AZ ÜNNEPI KÖNYVHÉTEN

A LUTHER KIADÓ

**könyvakciókkal és
kézműves termékekkel**

**várja az érdeklődőket
a 93. ÜNNEPI KÖNYVHÉT
budapesti helyszínén.**

HELYSZÍN:
Budapest V. kerület,
DUNA-KORZÓ

IDŐPONT:
JÚNIUS 9–12.

(a Vigadó tér és
a Március 15. tér
közötti szakaszon)